

DIVERSITEITS- EN KINDERRECHTENRAPPORT

Inhoud

Inleiding	5
Beleid	7
1.1 Visie	7
1.1.1 Visie op diversiteit en kinderrechten	7
● Diversiteit	
Het gegeven	
De vraag	
De uitdaging	
● Kinderrechten	7
Het gegeven	
De vraag	
De uitdaging	
● Diversiteit en kinderrechten: focus op wat beide thema's verbindt	
● Diversiteit en kinderrechten: een actief beleid door Kind en Gezin	
● Doelstellingen van het diversiteits- en kinderrechtenbeleid	8
1.1.2 Visie op het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen	9
1.2 Algemene concretisering van het beleid	
Inschakeling in het Vlaamse diversiteitsbeleid	
Overlegstructuren binnen de organisatie	10
Teamorganisatie	
Communicatie	
Monitoring	
Rapportage	11
Beleidsassen betreffende het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen binnen de preventieve gezinsondersteuning	12
2 Acties	13
2.1 Interne organisatie	13
2.1.1 Acties rond toegankelijkheid van de tewerkstelling	13
● Functieprofiel met generieke competentie 'respect voor diversiteit'	
● Mainstreaming gender- en doelgroepneutraliteit binnen HR-processen	
● Bekendmaken van Kind en Gezin als werkgever bij kansengroepen	13
● Achterhalen van mechanismen die een negatieve invloed hebben op de in- en uitstroom van kansengroepen	14
2.1.2 Acties rond competenties van personeelsleden	14
● Basisleertraject voor regioteamleden	
● Diversiteit en Kinderrechten op introductiedag nieuwe medewerkers	14
● Functiespecifieke opleidingen voor gezinsondersteuners	
● Groeitraject gezinsondersteuners zonder functiespecifieke opleiding	15
● Traject Train the Trainers 'Visieontwikkeling rond kansarmoede en uitsluiting binnen Kind en Gezin als lerende organisatie'	
● Intern en extern gevolgde opleidingen rond diversiteit en kinderrechten	
● Opleiding 'Ervaringsgericht werken'	16
● Plukdagen	17
● Diversiteitsweek	
● Kinderrechtenweek	
● Diversiteit en maatschappelijk kwetsbare gezinnen als thema op de provinciale kaderdagen PGO voor nieuwe regioteamleden	18

• Borstvoedingsproject Expertise centrum De Bakermat	18
• Vorming van regioteamleden door Thope <i>PA West-Vlaanderen</i>	
• Competent aan de slag in gezinnen met een meerling <i>PA Vlaams-Brabant en Brussel</i>	19
2.1.3 Acties rond evenwaardige verhoudingen tussen personeelsleden	20
• Opmaken van gedragscode in verband met discriminatie	
• Personeelsproject collegiale feedback <i>PA Vlaams-Brabant en Brussel</i>	20
2.2 Preventieve gezinsondersteuning van maatschappelijk kwetsbare gezinnen	21
2.2.1 Dienstverlening gericht op maatschappelijk kwetsbare gezinnen	21
→ HET KADER	21
Communicatie naar maatschappelijk kwetsbare groepen	
• Gediversifieerd communicatiebeleid	21
• Pictografisch materiaal voor mensen met communicatieproblemen: nieuwe thema's	
Netwerkvorming	22
• Samenwerkingsafspraken met het OCMW in het kader van de beschikbaarheid van startvoeding	
Verbindend werken	22
• Inzet van gezinsondersteuners	
Inloopteams	23
Prenatale werking voor maatschappelijk kwetsbare groepen: een nieuw concept	23
Kleuterparticipatie	24
De vernieuwing van het zorgaanbod in functie van een vraaggerichte dienstverlening met aandacht voor de kernthema's	
Toegankelijkheid van het aanbod	
Werken met actieplannen	
→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	24
Communicatie naar maatschappelijk kwetsbare groepen	24
• Samenwerking met tolkendiensten	24
<i>PA Oost-Vlaanderen</i>	
<i>PA Vlaams-Brabant en Brussel</i>	24
<i>PA Antwerpen</i>	25
<i>PA West-Vlaanderen</i>	25
<i>PA Limburg</i>	
• GVO-actie 'Veiligheid in de woning' <i>PA Antwerpen</i>	26
Netwerkvorming	26
• Samenwerking met het buurtcentrum Lange Munte in Kortrijk <i>PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk</i>	27
• Samenwerking met het buurtcentrum Overleie in Kortrijk <i>PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk</i>	27
• Babymassage <i>PA Oost-Vlaanderen, regio Eeklo</i>	28
• Project 'Onderons' <i>PA Limburg, regio Sint-Truiden</i>	29
• Groepswerking in kansarme wijken <i>PA Limburg, regio Genk</i>	
• Deelname aan groepswerking 'Speel'wij' <i>PA Limburg, regio Genk</i>	
• Medewerking aan 't Brughuis <i>PA Limburg, regio Genk</i>	31
Verbindend werken	31
• Actie opvoedingsondersteuning van maatschappelijk kwetsbare gezinnen door regioassistenten <i>PA West-Vlaanderen</i>	31
• Samenwerking met inloopteams <i>PA Antwerpen</i>	
Prenatale werking voor maatschappelijk kwetsbare groepen	32
<i>PA Antwerpen</i>	32
<i>PA Limburg, regio Genk</i>	33
<i>PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Leuven</i>	33
<i>PA West-Vlaanderen *regio Menen</i>	
*regio Oostende	34
*centrumsteden Roeselare, Kortrijk, Brugge	34

● Meer kleuters laten participeren aan de kleuterschool PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Tielt-Winge	35
Vernieuwd zorgaanbod met aandacht voor de kernthema's	35
- Kernthema Opvoeding en Ontwikkeling	35
*Taalontwikkeling en leesstimulering	35
● Samenwerking met de openbare bibliotheek PA Antwerpen, stad Antwerpen	
● Project Leesstimulering PA Limburg, regio Hasselt	36
● Ontwikkelen van een taalstimuleringsspel voor 2,5-jarigen in het kader van de bachelorprojectwerking met de Katholieke Hogeschool Limburg PA Limburg	
- Kernthema Verzorging	37
● Project 'Tand in Zicht' PA Oost-Vlaanderen, regio Oudenaarde	
Toegankelijkheid van het aanbod	
● Fysieke permanentie PA Antwerpen	37
2.2.2 Dienstverlening specifiek gericht op allochtonen	38
● Samenwerking met het Migrantencentrum in Kortrijk PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk	38
● Actie rond het wegwerken van de vaccinatieachterstand bij de Romagezinnen PA Oost-Vlaanderen regio Sint-Niklaas	39
● Project Info's voor allochtonen UZ-Brussel PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Brussel-Noord	39
2.2.3 Dienstverlening specifiek gericht op mensen met een preciaire verblijfssituatie	40
→ HET KADER	40
Preventieve dienstverlening in asielcentra	40
→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	40
● Ondersteunend overleg in het kader van de dienstverlening in de asielcentra PA Antwerpen	40
● Samenwerking met het asielcentrum Klein Kasteeltje PA Vlaams-Brabant en Brussel	40
2.2.4 Dienstverlening specifiek gericht op gedetineerden	41
● Ondersteuning van gedetineerde ouders PA Antwerpen, stad Antwerpen	41
● Preventieve dienstverlening in de Moeder-en-kindafdeling van het penitentiair complex in Brugge PA West-Vlaanderen, regio Brugge	41
● Informatiesessie voor de gedetineerde ouders van jonge kinderen in het penitentiair complex in Brugge PA West-Vlaanderen, regio Brugge	42
2.2.5 Dienstverlening specifiek gericht op woonwagenbewoners	42
● Werking bij woonwagenbewoners PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Leuven	42
2.2.6 Mensen met psychi(atri)sche problemen	43
● Moeder-en-kindeenheid Centrum Bethanië, Zoersel PA Antwerpen, regio Zandhoven	
● Moeder-en-kindeenheid in Sint-Camillus, Sint-Denijs-Westrem PA Oost-Vlaanderen, regio Deinze	43
● Samenwerkingsovereenkomst tussen provinciale afdeling Oost-Vlaanderen, Preventieve Gezinsondersteuning en Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg PA Oost-Vlaanderen	44
2.2.7 Dienstverlening specifiek gericht op bepaalde subgroepen	44
- Preventie van verhoogde loodbloedwaarden bij kinderen, Hoboken PA Antwerpen	44
- Risicogroepen tuberculose-infectie: samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT) PA Antwerpen	44
- Anderstaligen	45
● Medewerking aan het onthaal van anderstalige nieuwkomers: maatschappelijke oriëntatie PA Oost-Vlaanderen	45
● Kind en Gezin verwelkomt in Brussel en Vlaams-Brabant ook nieuwkomers PA Vlaams-Brabant en Brussel	45
● Oriëntering Nederlands in een consultatiebureau PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Brussel-Centrum	46

2.3	Preventieve gezinsondersteuning van alle gezinnen	46
	→ HET KADER	
	● Opmaak methodiek Vraag-aanbodsverheldering: Ijsbrekermethodiek	
	- Kernthema Voeding	
	● Week van de Borstvoeding	47
	● Actualiseren van de communicatiedragers inzake voeding	
	- Kernthema Opvoeding en ontwikkeling	
	● Uitwerken van het luik opvoeding en ontwikkeling voor de website van Kind en Gezin	
	● Implementatie decreet rechtspositie (DRP) van de minderjarige	48
	● Modulering in het kader van integrale jeugdhulpverlening	49
	→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	
	● Regionaal project 'Opvoeden is leuk!' PA Oost-Vlaanderen, regio Deinze Taalontwikkeling en leesstimulering	
	→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	
	● Regionaal project 'Bibliotheekproject Hoppa!' PA Oost-Vlaanderen, regio Wetteren	50
	→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	50
	● Het betrekken van de vader in de dienstverlening van Kind en Gezin PA Oost-Vlaanderen	50
	● Opvolgen van ontwikkeling en ontwikkelingsstoornissen via het Van Wiechenschema	
	- Kernthema Gezondheidsrisico's en Vaccinatie	50
	● Vaccinatiebeleid: Vaccinnet	
	● Preventie van infectieziekten	51
	● Gehoorscreening	52
	● Resultaten van het Vlaams onderzoek (2005) inzake postnatale langetermijnklachten (PNLK) vertalen binnen de dienstverlening van Kind en Gezin	52
	- Kernthema Verzorging	
	→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD	
	● Project 'NAT: Niets aan de Tand' PA Oost-Vlaanderen, regio Gent	53
2.4	Acties rond diversiteit in de kinderopvang	54
	● Kinderopvang toegankelijk voor kinderen met specifieke zorgbehoefte	
	● Het Grote Kinderopvangboek onder toegankelijkheid kinderopvang	54
2.4.1	Acties rond de toegankelijkheid van de kinderopvang	54
	● Afstemmen van vraag naar en aanbod aan kinderopvang op gemeentelijk niveau: sensibilisering van het Lokaal Overleg Kinderopvang	54
	● Verankering van de expertise van buurt- en nabijheidsdiensten en buurtgerichte kinderopvang (EQUAL)	55
	● Toegankelijkheid kinderopvang PA Vlaams-Brabant, regio Tienen en Vilvoorde	55
	● Sociale functie van kinderopvang integreren in opleidingen / bijscholingen kinderopvang	
2.4.2	Acties rond de effectiviteit van de kinderopvang	56
	● Vernieuwing in de kinderopvang: Kind en Gezin hertekent de organisatiestructuur van de kinderopvang in functie van een sterkere lokale samenwerking (CKO), van eenduidige kwaliteitsvoorwaarden voor de hele opvangsector en een gelijkwaardige realisatie van de 3 maatschappelijke functies van kinderopvang	56
	● Inclusieve opvang	57
	● Uitbouw van het aanbod aan occasionele kinderopvang	57
	● Sensibilisering van de opvangvoorzieningen en partnerschap met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het jonge kind (VBJK)	58
	● Medische preventie in de kinderopvang	58
2.4.3	Acties rond de participatie in de kinderopvang	58
	● Ondersteunen van opvanginitiatieven met materiaal voor zelfevaluatie en analyse van nulmeting van welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang - ZiKo (Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van Kinderen in de opvang)	59
3	Conclusies en aanbevelingen	61

Inleiding

Een diversiteits- en kinderrechtenrapport houdt jaarlijks een boeiende spiegel voor.

In het verzamelen van de gegevens kristalliseert zich de rijkdom van de dagelijkse werking. De eerste verdienste van dit rapport is dan ook dat het ieders inspanning zichtbaar maakt. Het evidente handelen van elke medewerker, op elk niveau, krijgt betekenis in het licht van diversiteit en kinderrechten.

Het rapport biedt niet alleen de mogelijkheid om achteruit te kijken naar wat gerealiseerd is. Het is ook een beleidsinstrument dat het mogelijk maakt de richting van het werk voor ogen te houden.

Het diversiteits- en kinderrechtenrapport 2006 formuleerde de doelstellingen van activiteiten en projecten. Het situeerde die in de toegankelijkheid en effectiviteit van de dienstverlening en in de participatie van de gebruikers. Binnen de interne organisatie werden ze geënt op de toegankelijkheid van tewerkstelling, de evenwaardigheid van verhoudingen binnen het personeel en de competentieontwikkeling van werknemers bij Kind en Gezin.

In het voorliggende rapport expliciteren we deze doelstellingen opnieuw binnen de domeinen van de interne organisatie en de kinderopvang. Binnen de preventieve gezinsondersteuning kozen we voor een indeling op basis van de doelgroep, omdat dit een vlottere lezing van het rapport mogelijk maakt. Ook in dit domein blijven de onderliggende doelstellingen bepaald door de projecteigenaars, maar ze worden hier niet weergegeven.

Het rapport geeft ook eerst het kader, de beleidslijnen weer, zoals ze bestaan of in ontwikkeling zijn. Dan volgt de weergave van de 'praktijk', zoals ze in de dienstverlening als implementatie van of als voedingsbodem voor het beleid vorm krijgt.

Het diversiteits- en kinderrechtenrapport kan zijn waarde als voortgangsrapport bevestigen door de omschrijving van de doelstelling van het project, met een korte toelichting, en door de vermelding van het beoogde en behaalde resultaat in 2007. Het 'smart-e' karakter van de resultaatgerichtheid blijft altijd aandacht vragen. Waar de doelstelling, het beoogde en behaalde resultaat de evolutie in de loop van het voorbije jaar en in vergelijking met de voorgaande jaren voldoende weergeven, wordt echter effectieve vooruitgang zichtbaar.

De lezer zal merken dat de medewerkers van Kind en Gezin ook in 2007 actief en almaar bewuster vorm geven aan kinderrechten en diversiteit.

1 BELEID

1.1 VISIE

1.1.1 VISIE OP DIVERSITEIT EN KINDERRECHTEN

- Diversiteit

Het gegeven

Diversiteit betekent verschillend zijn of verscheidenheid. De term verwijst naar het gegeven dat elke mens uniek is. Ook al delen we gemeenschappelijke kenmerken, zoals geslacht, haarkleur, afkomst, positie in de werksituatie, positie in het gezin, taal, religie, enz., toch bestaan er geen twee gelijke mensen. Het is het mozaïek van kenmerken, rollen en posities dat voor elkeen zijn unieke ik vormt.

De vraag

Waarom is dit thema vandaag zo belangrijk?

Ten eerste stellen we vast dat door de technologische mogelijkheden en de toegenomen mobiliteit de wereld kleiner wordt. Vroeger was het dorp de wereld, nu is de wereld een dorp. Het gevolg daarvan is dat we blootgesteld worden aan een grote verscheidenheid aan waarden, normen, culturen en gebruiken. Dat zien we weerspiegeld in onze cliënten: nooit eerder werden we geconfronteerd met zo'n brede waaier aan opvoedingsstijlen, voedingsgewoonten, gezinsvormen en herkomstlanden.

Ten tweede verplicht de wet ons de ander te respecteren en niemand uit te sluiten of te bevoorstellen op basis van huidskleur, geslacht, afkomst, nationaliteit, religie, enz.

Ten derde: als we geen rekening zouden houden met de maatschappelijke verscheidenheid, zou dit leiden tot een onaangepaste dienstverlening en bijgevolg tot ontevreden cliënten. Het gevolg daarvan zou een verlies zijn of kosten meebrengen voor Kind en Gezin.

Tot slot dwingt de ethische keuze voor democratie en voor gelijkheid van kansen en mogelijkheden voor iedereen ons om ervoor te zorgen dat iedereen de kans krijgt om zich ten volle te ontplooiën.

De uitdaging

Zo liggen de kaarten op tafel. Of we het nu willen of niet, dat is waar we voor staan. Ieder van ons wordt uitgenodigd om de anderen te erkennen en te waarderen om wie zij zijn, zodat zij erbij kunnen horen en evenwaardig kunnen deelnemen.

Dit kunnen we als persoon door stil te staan bij de overtuigingen die ervoor zorgen dat we de ander in een hokje plaatsen en daardoor beletten dat we de ander echt ontmoeten.

Dit kunnen we als werknemer door er op het vlak van de organisatie voor te zorgen dat de kansen op erkenning, waardering en deelname van iedereen geoptimaliseerd worden.

- Kinderrechten

Het gegeven

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) van 1989 bevestigt een wijziging in ons kindbeeld. Het IVRK erkent immers dat kinderen, net als volwassenen, drager zijn van mensenrechten. Kinderen hebben het recht om als volwaardige partners behandeld te worden. Dit betekent dat ieder kind respect verdient om wie het nu is, een mens met een eigen beleving en een eigen zingeving, anders dan een volwassene, maar gelijkwaardig aan een volwassene. Daarmee bekroont het IVRK het ijveren voor een betere maatschappelijke positie van kinderen. Het vormt meteen ook de hefboom voor een maatschappelijke verandering die erop gericht is het kind, zowel individueel als deel uitmakend van een sociale categorie, consequent vanuit een respectvol perspectief te benaderen, met aandacht voor de eigen waarde en niet meer louter als een te beschermen en te koesteren object.

De vraag

De inhoud van het IVRK is intussen vrij goed bekend, zowel bij de overheid als bij het middenveld en het ruime publiek, maar de behoefte aan meer structurele aandacht voor en kennis over kinderen blijft bestaan. Vooral kindparticipatie blijft veel vragen oproepen. De vraag is niet zozeer of kinderen volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving, als wel hoe dit in de praktijk kan worden gerealiseerd.

De uitdaging

De overheid heeft een aantal structurele maatregelen genomen met het oog op de implementatie van het kinderrechtenverdrag. In de Vlaamse Gemeenschap betekent dit: de aanstelling van de kinderrechtencommissaris, de toepassing van een kindeffectrapportage op nieuwe regelgeving en de aanwijzing van 'aanspreekpunten kinderrechten' binnen de Vlaamse administratie. Deze mechanismen moeten ervoor zorgen dat er in alle beleidsdomeinen aandacht is voor kinderen en dat het beleid van de Vlaamse Gemeenschap op het vlak van kinderrechten gecoördineerd verloopt.

Maar de grote uitdaging is en blijft hoe kinderen een stem te geven thuis, in de kinderopvang, op school en op beleidsvlak. Dit vraagt een mentaliteitswijziging bij alle volwassenen en komt neer op 'anders leren denken over', 'anders leren kijken naar' en 'anders leren praten met' kinderen. Het is een constant zoekproces en een permanente evenwichtsoefening tussen kinderen en volwassenen, gericht op het zich inleven in elkaars situatie, het aanvaarden van de ander als volwaardige partner en het oprecht communiceren.

- **Diversiteit en kinderrechten: focus op wat beide thema's verbindt**

Respect voor eenieder en volwaardige deelname van elkeen zijn meer dan waarden die gepredikt worden. Het zijn fundamentele mensenrechten die gebeiteld staan in een reeks internationale verdragen die door België geratificeerd werden. Dit betekent dat de Belgische gemeenschap, in het bijzonder de Belgische overheid, erkent dat dit de basisvoorwaarden zijn voor een menswaardig bestaan en dat elk individu, ook elk kind, hier aanspraak op kan maken. In termen van mensenrechten kunnen we stellen dat de dienstverlening van Kind en Gezin een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verwezenlijking van het recht van elk kind op toegang tot de gezondheidszorg, op gezonde en aangepaste voeding en op de nodige ondersteuning van de ouders in hun taak als opvoeders.

Maar Kind en Gezin heeft als Vlaams agentschap ook de plicht om zijn opdracht te vervullen in overeenstemming met de normen van de men-

senrechtenverdragen. Het IVRK stelt duidelijk dat alle rechten gelden voor alle kinderen. Het is de opdracht van de overheid om erop toe te zien dat geen enkel kind het slachtoffer is van discriminatie of uitsluiting. Ook moet de overheid positieve acties ondernemen om de gelijke kansen en de toegankelijkheid van de dienstverlening voor alle kinderen te garanderen.

Kind en Gezin heeft dit goed begrepen en stelt daarom in zijn missie dat het, 'samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen wil creëren'. In de missie van Kind en Gezin zijn kinderrechten en diversiteit dus de twee centrale pijlers. Ze vormen de rode draad in onze werking. De nadruk ligt op elk kind, zonder onderscheid. Of het nu gaat om een jongen of om een meisje, om een dik, dun, klein, lang, blank, zwart, gezond of gehandicapt kind, ... of het nu gaat om een kind dat opgroeit in een arm of in een rijk gezin, bij intellectuelen of bij arbeiders, in de stad of op het platteland, alle kinderen zijn evenwaardig en hebben dezelfde rechten. Allemaal hebben ze het recht om op te groeien als een volwaardige persoon tussen alle andere personen in de samenleving. Vanuit deze bonte verscheidenheid aan kinderen en gezinnen met allemaal dezelfde rechten, willen we gezinnen met jonge kinderen in Vlaanderen ondersteunen in het op weg gaan met hun kind, in het aandacht geven aan de eigen behoeften, de eigen vragen en de eigen krachten van hun kind.

Het kinderrechtenverdrag vraagt ook aandacht voor diversiteit op zich, en dit zowel vanwege voorzieningen als vanwege individuele opvoeders. De voorzieningen moeten de verschillen tussen de kinderen en de gezinnen erkennen, ondersteunen en reflecteren in hun leefomgeving. Opvoeders worden ertoe aangezet het kind te leren bewust om te gaan met verschillen, met het oog op de ontwikkeling van een positief zelfbeeld. In het kinderrechtenverdrag vinden we dus de kapstokken voor een diversiteitsbeleid.

Maar als we even doordenken, geldt het ook andersom. Het diversiteitsdenken is evengoed een pleidooi voor respect voor kinderrechten. Respect voor diversiteit betekent: ons ervan bewust worden dat we denken in categorieën, dat we groepen mensen apart zetten met het risico op uitsluiting. Dat doen we ook met kinderen. Door hen te beschouwen als nog-niet-volwassenen

sluiten we hen uit van maatschappelijke deelname. Respect voor diversiteit betekent dat we in staat zijn te erkennen dat de ander 'ongelijk' is, maar wel gelijkwaardig. Dat is precies waar we binnen kinderrechten naar streven: niet ontkennen dat een kind een mens in ontwikkeling is, maar het toch een volwaardige plaats geven in het gezin, op school, in de kinderopvang en in het beleid. In wezen streven beide bewegingen dus naar dezelfde veranderingen.

Deze analyse zou ertoe kunnen leiden te besluiten dat, als we spreken over diversiteit, dit eigenlijk ook respect voor kinderrechten inhoudt en omgekeerd. Toch kiezen we ervoor om beide thema's apart te blijven benoemen. Hoewel de twee begrippen duidelijk inhoudelijk verwant zijn, hebben ze toch elk hun eigen accent en hun eigen drijfveer. Het is belangrijk dat deze eigenheid niet verloren gaat.

- Diversiteit en kinderrechten: een actief beleid door Kind en Gezin

Om zijn missie waar te maken heeft Kind en Gezin ervoor gekozen om zowel rond diversiteit als rond kinderrechten een actief beleid te voeren.

Voorwaarden voor een actief beleid zijn:

- integraal: het beleid richt zich tot de volledige instelling, zowel de dienstverlening als de organisatie, zowel tot individuele personeelsleden als tot groepen van personeelsleden. Het omvat alle sectoren waarvoor Kind en Gezin bevoegd is: zowel de preventieve gezinsondersteuning, met inbegrip van kindermishandeling, adoptie en bijzondere leefsituaties, als de kinderopvang.
- proactief: het beleid beperkt zich niet tot acties die gericht zijn op bijsturing of correctie, maar wil op een proactieve wijze de voorwaarden scheppen om een respectvolle omgang met eenieder te realiseren en kansen op ontplooiing te maximaliseren.
- een expliciete en heldere visie met een duidelijk einddoel.

- Doelstellingen van het diversiteits- en kinderrechtenbeleid

Voortbouwend op de missie kan de langetermijndoelstelling van het diversiteits- en kinderrech-

tenbeleid (het 'DenK-beleid') van Kind en Gezin als volgt gedefinieerd worden:

Het diversiteits- en kinderrechtenbeleid richt zich op het toegankelijk maken van de dienstverlening van Kind en Gezin en zijn partners voor alle kinderen en hun gezin en op het wegwerken of voorkómen van uitsluitingsmechanismen, om zo bij te dragen tot hun volwaardige deelname aan de samenleving en tot de realisatie van onze missie.

Het DenK-beleid richt zich daarom zowel op de dienstverlening als op de organisatie, zowel op individuele personeelsleden als op groepen van personeelsleden. Op al deze verschillende niveaus worden specifieke doelstellingen nagestreefd, die er elk toe moeten bijdragen dat Kind en Gezin zijn missie waarmaakt.

1.1.2 VISIE OP HET WERKEN MET MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINNEN

De aandacht voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen is vastgelegd in de decretale opdracht van Kind en Gezin.

Een visietekst maakt duidelijk hoe Kind en Gezin kijkt naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen en wat Kind en Gezin verstaat onder een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

In 1996 werd een eerste keer werk gemaakt van een visie op het werken met kansarme gezinnen. Die visie blijft overeind tot op de dag van vandaag. Armoede en uitsluiting hypothekeerders namelijk nog altijd de toekomst van al te veel gezinnen en hun kinderen.

De toen geformuleerde uitgangspunten moesten wel geactualiseerd worden. Naast een toetsing aan de missie van Kind en Gezin, was er ook afstemming nodig op de evoluties in de preventieve dienstverlening en op de nieuwe inzichten in het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

De visie die in 2006 werd uitgeschreven is het resultaat van die toetsing en afstemming. De geactualiseerde visie vormt de basis voor de verdere verbetering en verfijning van onze dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen worden binnen de visie omschreven als gezinnen die met

uitsluiting bedreigd zijn of in uitsluiting leven. Het gaat om gezinnen die een gebrekkige toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals werk, huisvesting, opleiding, enz. Het betreft domeinen waarover we het binnen Kind en Gezin hebben als we spreken over kansarmoede.

Bij allochtone gezinnen wordt rekening gehouden met twee aspecten die het risico op uitsluiting nog vergroten, namelijk de taalkloof en de cultuurkloof.

1.2 ALGEMENE CONCRETISERING VAN HET BELEID

Kind en Gezin maakte een aantal keuzes waarbinnen de acties op het vlak van het werken rond diversiteit en kinderrechten gestalte krijgen.

Inschakeling in het Vlaamse diversiteitsbeleid

Kind en Gezin schakelt zich als intern verzelfstandigd agentschap (IVA) in in het diversiteits- en kinderrechtenbeleid van de Vlaamse overheid:

- via het aanspreekpunt kinderrechten:

De uitvoering van het KER-decreet – het decreet van 15 juli 1997 dat o.m. de jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind en het kind-effect-rapport heeft ingevoerd (zie inleiding) – wordt in belangrijke mate gewaarborgd door de aanspreekpunten Kinderrechten.

Zij leveren 'de door het decreet vereiste gegevens' aan.

- via de aandachtsambtenaar kansarmoede:

Het Permanent Armoedeoverleg dat met de goedkeuring van het armoededecreet van 12 maart 2003 zijn decretale basis kreeg, bestaat uit een horizontaal en een verticaal overleg.

In het horizontaal overleg komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid samen met medewerkers van het Vlaams Netwerk van verenigingen waararmen het woord nemen en enkele bijkomende experts. Zij vertegenwoordigen de verschillende beleidsdomeinen waarin armoedebestrijding belangrijk is: o.a. wonen, werken, cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheid.

Ook het interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de vzw De Link, die de opleiding en de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting coördineert, nemen deel aan het overleg.

De opdrachten van het horizontale overleg zijn:

1. acties voorbereiden in de verschillende beleidsdomeinen die voortvloeien uit het actieplan;
  2. de impact en de effecten van die acties analyseren;
  3. de acties coördineren en de acties van de verschillende beleidsdomeinen op elkaar afstemmen;
  4. de voorwaarden bepalen voor het organiseren van het overleg;
  5. kennisnemen van de voorstellen van het verticale overleg in elk van de beleidsdomeinen;
  6. het actieplan evalueren;
  7. de opdrachten van de Vlaamse Regering uitvoeren, op voorstel van de coördinerende minister, ingevolge beslissingen van de Interministeriële Conferentie in het kader van het samenwerkingsakkoord.
- via de emancipatieambtenaar:
De Commissie Emancipatiezaken (CE) is een netwerk van emancipatieambtenaren uit de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. Ook enkele experts maken aanvullend deel uit van de CE. De emancipatieambtenaren coördineren de acties rond gelijke kansen en diversiteit in hun beleidsdomein of entiteit. De CE ondersteunt én voedt het gelijkemans- en diversiteitsbeleid bij de Vlaamse overheid.

Overlegstructuren binnen de organisatie

Het Diversiteits- en Kinderrechtenplatform werkte de visie inzake het algemeen diversiteits- en kinderechtenbeleid binnen de instelling uit en staat in voor een meer gecoördineerde en ondersteunde uitvoering van het algemeen diversiteits- en kinderechtenbeleid.

Jaarlijks maakt het platform de diversiteits- en kinderechtenplanning van het agentschap op. Het zorgt ook voor de opmaak van het jaarlijkse diversiteits- en kinderechtenrapport en formuleert bevindingen en aanbevelingen.

Het Diversiteits- en Kinderrechtenplatform brengt vertegenwoordigers uit alle afdelingen binnen de organisatie samen. De afgevaardigden zijn aanspreekfiguur voor de diversiteitsacties binnen hun afdeling.

Het Diversiteits- en Kinderrechtenplatform vergadert ongeveer eenmaal per kwartaal.

De Stuurgroep Werken met Maatschappelijk Kwetsbare Gezinnen coördineert het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen binnen de preventieve gezinsondersteuning, in het bijzonder wat de inzet van gezinsondersteuners betreft, door:

- het uitwisselen van informatie;
- het toetsen van praktijken en ontwikkelingen aan de visie 'Werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen';
- het signaleren van relevante ontwikkelingen;
- kwaliteitsopvolging;
- het formuleren van adviezen;
- interprovinciale afstemming.

De Stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van het werkveld (gezinsondersteuners, regioverpleegkundigen) en uit ondersteunende niveaus en beleidsniveaus (provinciale en centrale afdelingen).

De Stuurgroep Werken met Maatschappelijk Kwetsbare Gezinnen vergadert ongeveer eenmaal per kwartaal.

De Provinciale Platforms Werken met Maatschappelijk Kwetsbare Gezinnen hebben als opdracht de provinciale afstemming van het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Ze doen dat door opvolging van en respons op ontwikkelingen, door uitwisseling van ervaringen en door afstemming tussen de inhoudelijke spelers op het terrein.

In het Provinciaal Platform zijn de actoren betrokken die in de provinciale afdeling de werking rond maatschappelijk kwetsbare gezinnen vormen.

De Provinciale Platforms Werken met Maatschappelijk Kwetsbare Gezinnen vergaderen ongeveer eenmaal per kwartaal.

Teamorganisatie

In de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning worden de beleidslijnen die in het licht van diversiteit en kinderrechten betekenis krijgen mee door een zogenoemd DenK-team (acroniem voor Diversiteit en Kinderrechten-team) ontwikkeld en opgevolgd.

Het DenK-team zet strategieën uit, ontwikkelt methodieken en instrumenten, coördineert en regisseert overleg, monitoring en rapportage. Zo staat het team o.a. in voor de redactie van het voorliggende Diversiteits- en Kinderrechtenrap-

port. Dit team bestond in 2007 uit 5 beleidsmedewerkers en 5 doelgroepenconsulenten.

De doelgroepenconsulenten werden aanvankelijk (vanaf 2004) ter ondersteuning van de vernieuwde inzet van ervaringsdeskundigen en intercultureel bemiddelaars als gezinsondersteuners ingezet.

Zij evolueerden in hun functie echter tot procesbegeleiders omtrent het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen binnen de regioteams. In de afdeling Kinderopvang wordt aandacht voor diversiteit en kinderrechten gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle stafmedewerkers.

Communicatie

De communicatiestrategieën, -kanalen en -instrumenten binnen Kind en Gezin zijn niet altijd afgestemd op een diversiteit van cliënten. In de loop van de jaren werden er al heel wat initiatieven genomen om hieraan tegemoet te komen, maar dit is niet structureel ingebed.

Als eerste stap wordt alles wat er al is op elkaar afgestemd, een plaats gegeven en kwalitatief uitgebouwd. De uiteindelijke doelstelling is een gediversifieerd communicatiebeleid dat afgestemd is op de veelheid aan doelgroepen.

Monitoring

Via de eigen registratiesystemen verzamelt Kind en Gezin een aantal relevante kengetallen betreffende de kinderen en gezinnen die de doelgroep uitmaken.

Rapportage

Relevante cijfers, bv. omtrent het voorkomen van kansarmoede, worden kenbaar gemaakt op de website van Kind en Gezin en beschikbaar gesteld in de gemeentelijke kindrapporten.

Ook in de jaarlijkse vaccinatierapportage wordt de vaccinatiegraad bij kinderen uit kansarme en allochtone gezinnen gespecificeerd.

Het voorliggende Diversiteits- en Kinderrechtenrapport wordt verspreid binnen Kind en Gezin, bij de partners en bij geïnteresseerde externen. Het wordt bovendien gepubliceerd op de website van Kind en Gezin.

Geaggregeerde cijfergegevens en bevindingen uit dit Diversiteits- en Kinderrechtenrapport worden voorts beschikbaar gesteld in diverse externe rapporten, zoals bv. het Diversiteitsplan, het VAPA-jaarrapport en het Jeugdrechtsbeleidsplan.

Beleidsassen betreffende het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen binnen de preventieve gezinsondersteuning

Binnen de beleidsafdeling Preventieve Gezinsondersteuning werden tegen de achtergrond van een aantal relevante maatschappelijke tendensen en met oog voor ontwikkelingen binnen de eigen organisatie vijf beleidsassen voorgesteld voor het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Het Directiecomité bevestigde deze vijf assen als spil voor het verdere beleid betreffende het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Het betreft:

- AS 1: Ontwikkeling en implementatie van de visie op het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Het is de bedoeling dat alle medewerkers van Kind en Gezin kennismaken met deze visie.

- AS 2: Versterking van inzetbare perspectieven binnen de preventieve gezinsondersteuning. Gesteld wordt dat Kind en Gezin de opdracht heeft om elk gezin op een kwaliteitsvolle manier tegemoet te komen in zijn ondersteuningsvraag omtrent het gezinsproject. Het gezinsproject is het geheel van voornemens en doelstellingen op materieel en relationeel vlak betreffende het eigen gezin en zijn leden en de acties die in dit kader ondernomen worden. Het gaat over de persoonlijke en maatschappelijke domeinen (huisvesting, inkomen, opleiding, werk, gezondheid, opvoeding, ...) die in onze samenleving het gezin ruimte en vorm geven. Het bepaalt en omvat ook de ontwikkelingskansen van het kind dat binnen dit gezin geboren wordt. Preventieve gezinsondersteuning impliceert een integrale benadering van het gezinsproject, meer specifiek vanuit pedagogisch, medisch en sociaal perspectief. Verdere uitwerking van deze as binnen de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning wordt voor ogen gehouden.

- AS 3: Inzet van gepaste strategieën, methodieken, instrumenten. De realisatie van een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen vraagt het uitzetten van relevante strategieën en de operationalisering ervan, o.a. door de inzet van gepaste methodieken en instrumenten.

Betekenisvolle strategieën zijn bv. de ontwikkeling van de inloopcentra, de inzet van gezinsondersteuners, de uitwerking van een communicatiebeleid ten aanzien van maatschappelijk kwetsbare groepen, het bevorderen van kleuterparticipatie, enz.

- AS 4: Ontwikkeling van relevante competenties. Werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen vergt adequate kennis, vaardigheden en attitudes van alle betrokkenen.

Een Globaal Ontwikkelingstraject (GOT) biedt het kader waarin de verschillende opleidingsacties in dit perspectief gecoördineerd ontwikkeld worden.

- AS 5: Opvolging van het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Om een helder zicht te krijgen op de kwaliteit van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen, is de beschikbaarheid van duidelijke stuur- en kengetallen noodzakelijk. Opvolging door middel van stuur- en kengetallen maakt het mogelijk om prestaties en effecten te monitoren. Controle met het oog op bijsturing is één aspect, ruimte creëren voor leidinggevenden om regioteamleden coachend te ondersteunen bij de uitoefening van hun functie is een ander aspect.

Kind en Gezin beschikt over cijfergegevens in verband met het aantal kinderen dat jaarlijks geboren wordt in een kansarm gezin. Deze gegevens worden gegenereerd op basis van de individuele kinddossiers, die door de regioverpleegkundigen worden opgemaakt in Ikaros. De regioteamleden van Kind en Gezin staan in voor het aanleveren van de basisgegevens over kansarmoede. Daartoe toetsen zij elk gezin met een geboorte aan zes vooropgestelde criteria. De gehanteerde criteria zijn het maandinkomen van het gezin, de arbeidssituatie van de ouders, de opleiding van de ouders, de huisvesting, de ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid. Wanneer een gezin aan drie of meer van deze zes criteria beantwoordt, wordt het als kansarm beschouwd. Kansarmoede heeft immers altijd betrekking op verschillende levensdomeinen. Kind en Gezin heeft ook zicht op de etniciteit. Hiertoe worden de gegevens ondergebracht in een aantal grote categorieën. Deze categorieën zijn: Belg, Geïndustrialiseerde landen (incl. EU15 en G7), Maghreb + Turkije, Ex-Oostblok, Midden-Oosten, Afrika (excl. Maghreb), Azië (excl. Japan), Andere en Onbekend.

2 ACTIES

2.1 INTERNE ORGANISATIE

We gaan eerst in op acties die de interne organisatie betreffen. Het gaat hierbij om acties die de eigen personeelsleden van Kind en Gezin als doelgroep voor ogen hebben, in het bijzonder omdat ze bijdragen tot de toegankelijkheid van de tewerkstelling, tot de competentie-ontwikkeling van de medewerkers van Kind en Gezin en tot de gelijkwaardigheid in de verhoudingen tussen de medewerkers van Kind en Gezin.

2.1.1 ACTIES ROND TOEGANKELIJKHEID VAN DE TEWERKSTELLING

- Functieprofiel met generieke competentie 'respect voor diversiteit'

Doelstelling

De waarde van Kind en Gezin 'respect voor diversiteit' onder de aandacht brengen in alle functieprofielen.

Korte omschrijving

Bij de generieke competenties klantgerichtheid en samenwerken wordt in de functieprofielen standaard een gedragsindicator in verband met diversiteit opgenomen.

Beoogd resultaat

Bij de opgemaakte functieprofielen zal de waarde 'respect voor diversiteit' opgenomen worden in de gedragscompetenties en in het voorwoord. Voor een aantal functies wordt een aangepast functieprofiel opgemaakt.

Behaald resultaat

Bij de opgemaakte functieprofielen wordt de waarde 'respect voor diversiteit' opgenomen in de gedragscompetenties en in het voorwoord.

SPECIFIEKE ACTIES

- Mainstreaming gender- en doelgroepneutraliteit binnen HR-processen

Doelstelling

Het reguliere beleid en de procedures van HRM zo aanpassen dat er systematisch rekening gehouden wordt met de mogelijke verschillen tussen personeelsleden.

Korte omschrijving

De HR-instrumenten en -procedures optimaliseren, zodat alle personeelsleden en toekomstige personeelsleden gebruik kunnen maken van deze instrumenten.

De waarde 'respect voor diversiteit' wordt geïntegreerd in het HR-instrumentarium.

Beoogd resultaat

Bij de optimalisatie van de werving en selectie rekening houden met diversiteit:

- opmaken van selectie-instrument rond betrouwbaarheid;
- opmaken van standaard-cv;
- gebruikmaken van een vereenvoudigd vacaturebericht.

Bij de aanpassingen van de evaluatie- en planningssjablonen rekening houden met de diversiteit van de personeelsleden.

Behaald resultaat

De drie bovengenoemde instrumenten werden in 2007 inderdaad ontwikkeld. In de toekomst kunnen ze nog verfijnd worden. Ook bij de aanpassingen van de evaluatie- en planningssjablonen werd rekening gehouden met diversiteit.

- Bekendmaken van Kind en Gezin als werkgever bij kansengroepen

Doelstelling

Kind en Gezin trekt kansengroepen aan door zich als werkgever bekend te maken bij deze groepen.

Korte omschrijving

Kind en Gezin is bekend bij personen uit kansengroepen als dienstverlener. We willen dat personen uit kansengroepen Kind en Gezin ook leren kennen als werkgever.

Beoogd resultaat

Om het werken binnen Kind en Gezin beter bekend te maken bij de kansengroepen bestaat de mogelijkheid om stage te lopen bij Kind en Gezin. Dit verloopt deels in samenwerking met het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en door contacten met een aantal scholen. Op deze manier werken er bij Kind en Gezin meer stagiair(e)s van allochtone afkomst. Een tweede manier om meer bekendheid te verwerven bij de kansengroepen is het vergroten van de verspreiding van vacatures bij kansengroepen. Men zal gebruikmaken van de vernieuwde mailinglijst om personen van allochtone afkomst en personen met een handicap te bereiken tijdens de rekrutering.

Behaald resultaat

- Kind en Gezin maakte zijn vacatures bekend bij migrantenorganisaties. Het is niet duidelijk of er nu meer mensen solliciteerden vanuit deze kanalen.
- Bij de afdeling Ondersteunende Diensten hebben een aantal mensen uit de kansengroepen stage gelopen.

- Achterhalen van mechanismen die een negatieve invloed hebben op de in- en uitstroom van kansengroepen

Doelstelling

De mechanismen die een negatieve invloed hebben op de in- en uitstroom van kansengroepen zijn in kaart gebracht, zodat men gericht acties kan ondernemen.

Korte omschrijving

Door zicht te krijgen op de mechanismen die een negatieve invloed hebben op de instroom, kan men acties ondernemen om de toegankelijkheid te verbeteren. Om te voorkomen dat individuen nadat ze aangeworven zijn weer uitstromen, moet er ook aandacht besteed worden aan de mechanismen die een invloed hebben op de uitstroom.

Beoogd resultaat

In 2007 zal er gewerkt worden aan de implementatie van exitgesprekken in de organisatie.

Behaald resultaat

Er werd een instrument ontwikkeld voor het voeren van exitgesprekken. Het is beschikbaar bij

HR-medewerkers in Brussel en op de provinciale afdelingen.

2.1.2 ACTIES ROND COMPETENTIES VAN PERSONEELSLEDEN

- Basisleertraject voor regioteamleden

Doelstelling

Door middel van een geïntegreerd introductietraject ontwikkelen regioteamleden de kennis en de vaardigheden die noodzakelijk zijn voor het uitoefenen van hun job.

Korte omschrijving

Dit traject loopt de eerste 6 maanden van hun tewerkstelling. Ze krijgen kennis aangeboden over de kernthema's in de dienstverlening van Kind en Gezin. Daarnaast worden hun communicatievaardigheden getraind.

Ze krijgen ook vrij vlug een toelichting over de waarden 'diversiteit' en 'kinderrechten'. Dit gebeurt in de provinciale afdelingen. In de basis-training communicatievaardigheden worden ook de gedragsvaardigheden rond het thema diversiteit ingeoeffend.

Beoogd resultaat

De kennis, vaardigheden, attitude betreffende de kernthema's in de dienstverlening (basismodules) worden door de nieuwe regioteamleden in dienst toegepast na het eerste jaar van indienst-treding. Dit toetsen we via PGO-kaderdagen, communicatietraining (vraaggericht werken), themadagen, coaching (leidinggevende + peter/meterschap), zelfstudie, self-assessments en intervisie.

Behaald resultaat

De nieuwe regioteamleden in dienst volgden de verplichte opleidingen in het basisleertraject voor regioteamleden. De evaluaties op reactieniveau scoorden zeer hoog, zowel qua inhoud als qua praktische organisatie.

- Diversiteit en Kinderrechten op introductiedag nieuwe medewerkers

Doelstelling

Nieuwe medewerkers ontdekken het belang van diversiteit en kinderrechten binnen de organisatie via de workshops op de introductiedag.

Korte omschrijving

Kind en Gezin organiseert elk jaar een introductiedag voor nieuwe medewerkers. Op deze introductiedag kunnen ze kennismaken met de missie, de waarden, de cultuur en de strategische opties van Kind en Gezin. Aan de hand van interactieve workshops en infostands kunnen ze een beknopte, maar gevarieerde en representatieve wandeling maken door de boeiende wereld van Kind en Gezin.

Elk jaar wordt er een workshop rond diversiteit en een workshop rond kinderrechten georganiseerd:

- 'Omgaan met diversiteit binnen Kind en Gezin': Eigen ervaringen, waarden en normen worden in het licht geplaatst van het verhaal en het werk van een gezinsondersteuner die kansarmoede van binnenuit kent. We trachten dit perspectief te vertalen naar ieders professionele inbreng vanuit haar of zijn positie binnen Kind en Gezin. Deze workshop draagt bij tot de ontwikkeling van de generieke competentie rond diversiteit bij personeelsleden van Kind en Gezin.
- 'Kinderrechten: wat betekent dat voor Kind en Gezin?': Kinderrechten zijn een basiswaarde voor de instelling. Wat houden deze rechten precies in? Hoe zijn kinderrechten te verzoenen met rechten van ouders? En vooral: wat betekent dit nu voor de dienstverlening van Kind en Gezin?

Beoogd resultaat

Opnieuw een workshop plannen rond 'kinderrechten' en 'diversiteit', opdat nieuwe personeelsleden kunnen kennismaken met deze waarden in onze organisatie.

Behaald resultaat

Alle nieuwe medewerkers (47) volgden de workshop diversiteit en kinderrechten. Door een wijziging in het programma en de opzet kregen alle deelnemers de kans om kennis te maken met het thema 'Kinderrechten en diversiteit'.

- **Functiespecifieke opleidingen voor gezinsondersteuners**

Doelstelling

Gezinsondersteuners hebben een functiespecifieke opleiding gevolgd.

Korte omschrijving

Een aanwervingsvoorwaarde voor gezinsondersteuners is: in het bezit zijn van een attest van (of gestart zijn met) een functiespecifieke opleiding, met name 'intercultureel werker', 'ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting' of 'jeugd- en gehandicaptenzorg'.

Beoogd resultaat

Alle nieuwe gezinsondersteuners in dienst ondersteunen (dienstvrijstelling) in het volgen van een functiespecifieke opleiding, als die nog niet is afgerond.

Behaald resultaat

In 2007 volgden er 11 gezinsondersteuners de opleiding 'intercultureel werker' met een totaal van 1541 opleidingsuren.

- **Groeitraject gezinsondersteuners zonder functiespecifieke opleiding**

Doelstelling

De gezinsondersteuners zonder functiespecifieke opleiding motiveren en toeleiden naar deze opleiding en hun verworven functiespecifieke competenties en leerpunten in kaart brengen door middel van een actieplan.

Korte omschrijving

Het groeitraject is gestart op 14 september 2006 en werd afgerond op 21 december 2006. De deelnemers kwamen wekelijks op donderdag samen. In totaal ging het per persoon om 8,5 dagen opleiding en 2 individuele gesprekken. Het groeitraject werd begeleid door een externe trainer en een interne co-trainer/gezinsondersteuner. Voor een aantal deelnemers vonden extra individuele ondersteunende gesprekken met de co-trainer plaats. Er werd een opvolg-groep opgericht met intern en extern betrokken partners, die het proces van het groeitraject mee opvolgden. Zij vergaderden 4 maal. 12 gezinsondersteuners kwamen in aanmerking om het groeitraject te volgen. De leerinhouden (o.a. kernkwadranten) en didactische werkvormen (spelvorm) aangereikt in het groeitraject, ondersteunden het groeien naar openheid om met het levensverhaal te werken en het in kaart brengen en toetsen van de 'door ervaring opgebouwde en ontbrekende competenties'.

Beoogd resultaat

Evaluatie groeitraject:

- verder opvolgen van het instappen door de deelnemers in functiespecifieke opleidingen en - waar instap niet realiseerbaar blijkt - constructief ontplooiën van hun actieplan;
- actualiseren van het globaal ontwikkelings-traject 'Werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen';
- voortzetten van de opvolggroep in het kader van het globaal ontwikkelingstraject.

Behaald resultaat

Het groeitraject werd geëvalueerd. De individuele actieplannen die aan het eind van het groeitraject werden opgemaakt, worden verder opgevolgd in functionerings- en evaluatiegesprekken met de leidinggevende.

De actualisering van het globaal ontwikkelings-traject 'Werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen' werd niet gehaald.

Ook de opvolggroep werd niet meer voortgezet na afronding van het groeitraject.

- Traject Train the Trainers: 'Visieontwikkeling rond kansarmoede en uitsluiting binnen Kind en Gezin als lerende organisatie'

Doelstelling

De doelstelling is drieledig:

- inzicht verwerven in de nieuwe wetenschappelijke inzichten omtrent kansarmoede, uitsluiting en interculturaliteit;
- de kijk op kansarmoede, uitsluiting en interculturaliteit verbinden met de eigen positie in de samenleving en in de instelling;
- leren hoe de kaders gehanteerd kunnen worden binnen de eigen functie.

Korte omschrijving

Verschillende functiegroepen binnen Kind en Gezin zijn betrokken bij dit traject.

Behaald resultaat

Opleiding en supervisie worden gestart voor de functiegroep van regioteamverantwoordelijken. Voortzetting van de supervisie voor de functiegroep doelgroepenconsulenten.

- Intern en extern gevolgd opleidingen rond diversiteit en kinderrechten

Doelstelling

De competenties van personeelsleden van Kind en Gezin rond diversiteit en kinderrechten worden verder ontwikkeld.

Korte omschrijving

Kind en Gezin biedt aan zijn personeelsleden de mogelijkheid om zowel interne als externe opleidingen te volgen.

Beoogd resultaat

Kind en Gezin stelt een vormingsbudget beschikbaar voor de afdelingen om individuele en groepscompetenties verder te ontwikkelen en te ondersteunen. Ook de competenties rond diversiteit en kinderrechten krijgen hierin een plaats, afhankelijk van de ontwikkelingsbehoeften.

Behaald resultaat

Er waren in totaal 585 deelnames met als thema 'diversiteit en kinderrechten':

299 deelnames intern en 286 deelnames aan externe opleidingen.

Er werden intern 2476 en extern 2014 opleidingsuren gevolgd. Dus in totaal 4490 opleidingsuren. De gemiddelde duur per deelname is 8 uren.

- Opleiding 'Ervaringsgericht werken'

Doelstelling

Gezinsondersteuners leren emoties bij het werken met kansarme gezinnen te onderkennen, te analyseren en ermee om te gaan.

Korte omschrijving

Deze opleiding is bestemd voor gezinsondersteuners die werken met kansarme gezinnen. De opleiding verloopt in workshopvorm. Er is in voldoende ruimte voorzien om ervaringen uit te wisselen.

De opleiding wordt in de tijd gespreid, zodat er kan worden teruggekoppeld naar de praktijk van de deelnemers.

Tijdens deze opleiding:

- bespreekt men gezinscasussen waarin men ondersteuning nodig heeft;
- reikt de trainer handvatten aan om in concrete situaties juister te kunnen handelen;

- leren gezinsondersteuners emoties in bepaalde situaties te onderkennen, te analyseren en ermee om te gaan.

Behaald resultaat

De oefening rond het functieprofiel werd voltooid. Het vernieuwde functieprofiel werd voorgesteld aan de gezinsondersteuners en de regioteamverantwoordelijken. Tijdens functionerings- en evaluatiegesprekken worden de competenties, vermeld in het vernieuwde competentieprofiel van de gezinsondersteuners, besproken en worden individuele behoeften gesignaleerd.

- Plukdagen

Doelstelling

Regioteamleden kunnen hun kennis en hun vaardigheden rond specifieke aspecten van de dienstverlening blijvend ontwikkelen.

Korte omschrijving

Plukdagen zijn bijscholingsdagen voor regioteamleden. Pluk staat voor 'permanent leren en uitwisselen van kennis'. De thema's van de plukdagen komen tegemoet aan de individuele ontwikkelingsbehoeften van gezinsondersteuners en regioverpleegkundigen inzake specifieke aspecten van de dienstverlening.

Beoogd resultaat

Plukdagen moeten beter aansluiten bij of tegemoetkomen aan leervragen op organisatie-niveau. Een eerste doelstelling is de kennis, vaardigheden en attitude in kaart te brengen van de plusmodules. Vorming, training, opleiding, coaching en intervisie zullen hierop worden afgestemd.

Behaald resultaat

De bijsturing van deze plukdagen werd niet gerealiseerd. Er werd beslist om eerst een leerdoelenmatrix op te stellen rond de basismodules om op basis daarvan het basisleertraject bij te sturen voor de regioteamleden.

- Diversiteitsweek

Doelstelling

Personeelsleden van Kind en Gezin staan tijdens deze week extra stil bij diversiteit door het organiseren van en/of deelnemen aan een activiteit rond het thema 'diversiteit'.

Korte omschrijving

Tijdens de diversiteitsweek wordt het thema 'diversiteit' in de verf gezet. Er wordt stilgestaan bij de verscheidenheid rondom ons, vlakbij en ver weg. Er wordt elke dag van de week tijdens de werkuren één activiteit georganiseerd waar men al doende en door gedachtewisseling diversiteit ervaart en opneemt. Dit draagt bij tot het ontwikkelen van de generieke competentie rond diversiteit bij personeelsleden van Kind en Gezin.

Omdat niet iedereen kan deelnemen aan dit activiteiten aanbod, geven we aan alle afdelingen de kans om zelf een activiteit te organiseren rond het thema 'diversiteit'.

Beoogd resultaat

Het organiseren van de diversiteitsweek met minstens evenveel deelnames als in 2006.

Behaald resultaat

Centrale afdeling

We organiseerden 3 activiteiten in de K&G-Academie tijdens de diversiteitsweek. Een filmvoorstelling 'Crash', een workshop in de Brailleliga en een causerie met als thema 'Opgroeien in meerstemmigheid' (Marc Colpaert). We bereikten in totaal 62 medewerkers van Kind en Gezin.

PA Vlaams-Brabant en Brussel

Regio Halle nam deel aan een alternatieve stadswandeling in Brussel.

Het team van Tielt-Winge nam deel aan een bezoek aan de Turkse opendeurdag van de Turkse gemeenschap in Diest.

PA West-Vlaanderen

Regioteamleden konden de toneelvoorstelling 'Een steen uit de muur' bijwonen. Het toneelstuk gaat over de leefsituatie van mensen in armoede en wordt naar voren gebracht door 'Wieder', een vereniging waar armen het woord nemen. Drie toneelvoorstellingen vonden plaats.

In Brugge namen 17 regioverpleegkundigen, 1 gezinsondersteuner en 1 regioassistent deel.

In Oostkamp namen 9 regioverpleegkundigen en 1 regioassistent deel.

Ook werd voor medewerkers van de provinciale afdeling en regioteamleden de film 'Babel' vertoond. Er volgde ook nog een nabespreking.

PA Limburg

Alle personeelsleden van de provinciale afdeling woonden de toneelvoorstelling 'Hou je van blauwe ogen?' bij. Deze voorstelling legt de thema's 'interculturaliteit' en 'gender' ter discussie voor.

- **Kinderrechtenweek**

Doelstelling

Personeelsleden van Kind en Gezin staan tijdens deze week extra stil bij kinderrechten door het organiseren van en/of deelnemen aan een activiteit rond het thema 'kinderrechten'.

Korte omschrijving

Op 20 november was het de verjaardag van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Aangezien 'kinderrechten' een van de centrale waarden is binnen Kind en Gezin, werden een aantal activiteiten op touw gezet om de kennis over dit thema op te frissen.

Beoogd resultaat

Het organiseren van een kinderrechtenweek met minstens evenveel deelnames als in 2006.

Behaald resultaat

We organiseerden in de kinderrechtenweek een voorstelling van de film 'Secrets and lies' en een causerie met als thema 'Kinderrechten en adoptie'. We bereikten 52 medewerkers met deze activiteiten.

- Diversiteit en maatschappelijk kwetsbare gezinnen als thema op de provinciale kaderdagen PGO voor nieuwe regioteamleden

Doelstelling

Elke nieuwe medewerker is op de hoogte van wat diversiteit en kwaliteitsvol werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen betekenen binnen Kind en Gezin.

Elke nieuwe medewerker kan kennismaken met de doelgroepenconsulent.

In de PA Limburg vallen ook alle stagiair(e)s onder deze doelstelling.

Korte omschrijving

Telkens als nieuwe regioteamleden worden aangeworven (en bij het begin van elk academiejaar - PA Limburg), wordt er op korte termijn een PGO-kaderdag georganiseerd waarop onder meer de toelichting rond diversiteit en kinderrechten gegeven wordt.

De PGO-kaderdagen zijn een initiatief van de Kind en Gezin-Academie en passen in het inscholingstraject voor nieuwe regioteamleden.

Ze vormen de eerste stap in de inscholing van nieuwe medewerkers (en stagiair(e)s). Tijdens de kaderdagen wordt er aandacht besteed aan de thema's 'diversiteit' en 'werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen'.

Beoogd resultaat

Telkens als nieuwe regioteamleden worden aangeworven (en bij het begin van elk academiejaar - PA Limburg), wordt er op korte termijn een PGO-kaderdag georganiseerd waarop onder meer de toelichting rond diversiteit en kinderrechten gegeven wordt.

Behaald resultaat

In 2007 werden in alle provinciale afdelingen kaderdagen gehouden voor nieuwe regioteamleden. In de PA Limburg werd ook een kaderdag georganiseerd voor stagiair(e)s van de Katholieke Hogeschool Limburg, de Provinciale Hogeschool Limburg, het centrum voor Talen en Techniek en de Vormingsleergangen voor Sociaal en Pedagogisch werk.

- **Borstvoedingsproject Expertisecentrum De Bakermat**

Doelstelling

In opdracht van en in partnerschap met Kind en Gezin, wil men borstvoeding in Vlaanderen op de kaart zetten.

Korte omschrijving

Dit borstvoedingsproject (actieplan 2005-2007 en 2008-2010) heeft het 'Zeven Punten Plan ter bescherming, promotie en ondersteuning van borstvoeding in de maatschappelijke gezondheidszorg' als grondslag en omvat verschillende acties:

- de organisaties begeleiden die betrokken zijn bij borstvoeding in de maatschappelijke gezondheidszorg naar certificering tot borstvoedingsvriendelijke organisatie;
- een wetenschappelijk onderbouwd eenvormig borstvoedingsbeleid opstellen voor de maatschappelijke gezondheidszorg en opleidingspakketten uitwerken;
- een wetenschappelijk onderbouwd instrument uitwerken om tijdens de kraamperiode de moeders te detecteren die een risico lopen om vroegtijdig te stoppen met borstvoeding;
- een inventaris rond afkolven actualiseren;

- een Vlaamse website over borstvoeding ontwikkelen (www.wegwijsborstvoeding.be) met professionelen als doelgroep;
- een multidisciplinaire projectopvolgingsgroep oprichten, met vertegenwoordigers uit verschillende beroepsgroepen rond borstvoeding, die zorgt voor begeleiding en bijsturing.

Beoogd resultaat

Bijgestuurd actieplan 2007:

- evaluatie en bijsturing van verdiepingmodule regioteamleden. Na opdracht HRM, rol van GO bepalen in de borstvoedingsbegeleiding;
- inhoudelijke bijsturing e-learning-cursus borstvoeding;
- kandidaten begeleiden naar het certificaat borstvoedingsvriendelijke organisatie
- evaluatie borstvoedingsbilan;
- tweede fase website professionelen;
- exploratie haalbaarheid beleidsaanbevelingen borstvoeding politiek vertalen;
- ontwikkelen van basishandboek borstvoeding;
- exploratie haalbaarheid pedagogische sensibiliseringsacties;
- exploratie haalbaarheid telefonische hulplijn voor professionelen;
- opmaken van nieuw actieplan 2008-2010.

Behaald resultaat

Het borstvoedingsproject wordt gecontinueerd. Het actieplan 2008-2010 werd uitgeschreven. De evaluatie van het behaalde resultaat in 2007 volgt aan de hand van het nog te ontvangen activiteitenverslag van vzw De Bakermat. In afwachting hiervan blijkt uit continu overleg met Kind en Gezin dat de vooropgestelde acties werden uitgevoerd conform de planning.

- Vorming van regioteamleden door Thope *PA West-Vlaanderen*

Doelstelling

De regioteamleden meer inzicht geven in wat het betekent arm te zijn vanuit het perspectief van de armen zelf.

Korte omschrijving

Thope, een vereniging waar armen het woord nemen, neemt de vorming op zich.

Inhoud:

- getuigenis over de binnenkant van armoede door een ervaringsdeskundige in de kansarmoede (EKA) van Thope;

- de ervaringen van armen met Kind en Gezin;
- casusbespreking.

Beoogd resultaat

De vorming is afgerond voor alle regioteams. Een grondige evaluatie is gebeurd (met schriftelijk verslag).

Behaald resultaat

De vorming is afgerond voor alle regioteams. De laatste sessie vond plaats in februari 2007. De evaluatie is gebeurd en leverde heel wat leerpunten op. De vorming werd als heel positief ervaren en heeft zeker bijgedragen tot een beter inzicht van de regioteamleden in armoede en sociale uitsluiting.

- Competent aan de slag in gezinnen met een meerling

PA Vlaams-Brabant en Brussel

Doelstelling

Kinderverzorgsters (KV's) en poetschulpen (PH's) in meerlinggezinnen competent leren omgaan met specifieke gezinssituaties op het vlak van diversiteit en interculturaliteit. Oefeningen rond de 'moederrol' in deze werksituatie.

Korte omschrijving

Complex en delicaat werkveld voor de KV's en PH's, aangezien zij werken in de privésfeer van een gezin met eigen patronen, loyaliteiten en gewoonten. De gezinsdynamiek, eventuele gezinsproblemen en de aan- of afwezigheid van bepaalde kwaliteiten bij de meerlingmoeder doen een beroep op het aanpassingsvermogen van de KV/PH. Dat vergt een competentie die verder gaat dan kennis en kunde van een KV en PH.

'Moederrol' is een gevoelig thema. De KV en de PH hebben een andere rol dan die van de moeder in het gezin. Het is cruciaal en fundamenteel om gemotiveerd te blijven en te kunnen helpen in een gezin.

Aan de hand van stellingen rond de moederrol, aangegeven door de begeleider en in de voorbereiding gevraagde 'cases', worden waargebeurde 'voorvallen' besproken (het gezin wordt niet bij naam genoemd) en ook het gevoel dat die voorvallen hun geven. Hoe om te gaan met uitgesproken 'beleving' tot 'mening', 'visie' en zelfs

‘veroordeling’ vanuit hun eigen privémoederrol en van hoe de moederrol wordt ingevuld door de meerlingouders ten aanzien van de meerling en ten aanzien van de helpers?

Hoe te komen tot een eenduidige aanpak ten aanzien van de kinderen in het gezin?

Ook in dit gesprek: het bewaken van de plicht tot discretie ten aanzien van het gezin waarin de betrokken KV en PH werken.

Behaald resultaat

Het werken met de stellingen rond de ‘moederrol’ heeft een dynamische uitwisseling gegenereerd en heeft de KV en de PH doen stilstaan bij de manier waarop zij functioneren in het meerlinggezin enerzijds vanuit hun eigen gezinsachtergrond en anderzijds confrontatie/aanvaarden/respecteren/integreren van de levenswijze en de keuzes van het meerlinggezin binnen hun visie, waarden en normen.

2.1.3 ACTIES ROND EVENWAARDIGE VERHOUDINGEN TUSSEN PERSONEELSLEDEN

- Opmaken van gedragscode in verband met discriminatie

Doelstelling

Kind en Gezin beschikt over een gedragscode voor het samenwerken in diversiteit.

Korte omschrijving

Door middel van een gedragscode wordt duidelijk gesteld dat discriminatie niet getolereerd wordt binnen Kind en Gezin.

Beoogd resultaat

De gedragscode voor samenwerking in diversiteit moet geïmplementeerd worden. Er zal bij de implementatie op 3 niveaus gewerkt worden:

- algemene communicatie naar alle personeels leden;
- specifieke acties naar de teams die hierrond willen werken;
- integratie in HR-instrumentarium.

Behaald resultaat

Er werd een gedragscode uitgewerkt die gericht is op ‘samenwerken in diversiteit’.

De code werd opgenomen in het arbeidsreglement.

De code werd beschikbaar gesteld op intranet (hulp en tips / richtlijnen).

Er wordt aandacht aan besteed in het introductietraject voor nieuwe medewerkers. De code kan aan bod komen in de evaluatie- en planningscyclus.

- **Personeelsproject collegiale feedback**
PA Vlaams-Brabant en Brussel

Doelstelling

Dit project bestaat erin regioteamleden in duo huisbezoeken te laten brengen met de bedoeling elkaar beter te (er)kennen in hun diversiteit, elkaar feedback te geven voor hun individuele ontwikkeling en te leren van elkaars sterktes.

Korte omschrijving

De voorbije jaren kwam hier en daar de vraag van regioteamleden om hun aanbod bij de gezinnen af te toetsen met collega's. Zo wensten de regioverpleegkundigen onder andere om een beter zicht te krijgen op hun inhoudelijke kennis, op het programma dat ze brengen en op hun manier van werken.

Ook vanuit de provinciale afdeling kwam de vraag naar methodieken om de ontwikkelingsgerichte feedback via andere kanalen dan alleen evaluatie- en functioneringsgesprekken te laten verlopen.

Deze feedback was immers tot op heden te sterk gebaseerd op observatie tijdens vorming, intervisie op regioteamoverleg of tijdens casusbesprekingen. Met dit project vullen we dit aanbod nu aan met een nieuwe methodiek om in reële situaties te leren vanuit de observatie van een collega.

Dit project wordt begeleid door een externe trainer.

Beoogd resultaat

Dit project wordt in de loop van 2007 verder opengetrokken naar andere teamleden en andere regio's. We mikken op een deelname van minimaal 5 koppels van regioteamleden die elkaar feedback kunnen geven.

Behaald resultaat

Dit jaar werden er 2 groepen van telkens 5 duo's (dus in totaal 20 regioteamleden) samengesteld. Telkens ging het om een vorming van 2 halve dagen. Eerst werd er geleerd om feedback te geven en te ontvangen. Daarna brachten de duo's samen enkele huisbezoeken.

Uit de evaluatie blijkt dat de teamleden wel degelijk iets van elkaar en van elkaars feedback kunnen leren, hoewel de teamleden zelf nog wel aangeven dat dit niet altijd zo makkelijk is. De veldwerkers ervaren nog wat schroom (die als drempel werkt) om elkaar feedback te geven. Dat laatste is een aandachtspunt voor 2008.

2.2 PREVENTIEVE GEZINSONDER- STEUNING VAN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINEN

De diversiteitsacties in onze dienstverlening worden geordend volgens de doelgroep waarop ze gericht zijn.

Een groot deel van de dienstverlening is afgestemd op de doelgroep van maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

We geven eerst de activiteiten weer die zich richten op de doelgroep in zijn algemene omschrijving.

Vervolgens worden de activiteiten beschreven die zich exclusief richten op een bepaald segment in deze algemene omschrijving (bv. woonwagengebruikers, gedetineerden, enz.).

2.2.1 DIENSTVERLENING GERICHT OP MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINEN

→ HET KADER

De acties worden ingepast in de beleidsplannen om te werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen (zie ook 1.2).

De acties betreffende de introductie van de ontwikkelde visie bij alle medewerkers van Kind en Gezin en betreffende de competentieontwikkeling van de medewerkers werden al grotendeels binnen het bestek van de interne organisatie behandeld (zie 2.1).

In dit hoofdstuk worden vooral acties behandeld die de beleidsplannen van de inzet van gepaste strategieën, methodieken en instrumenten betreft.

Het gaat dan meer concreet over:

- de communicatie naar maatschappelijk kwetsbare groepen;
- de netwerkvorming;
- het verbindend werken, met de inzet van gezinsondersteuners;
- de inzet van inloopteams;
- de prenatale werking voor maatschappelijk kwetsbare groepen;
- de kleuterparticipatie;

- de vernieuwing van het zorgaanbod in functie van een vraaggerichte dienstverlening met aandacht voor de kernthema's;
- het vergemakkelijken van de toegang tot het aanbod;
- het werken met actieplannen.

COMMUNICATIE NAAR MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GROEPEN

- Gediversifieerd communicatiebeleid

Doelstelling

De communicatieboodschappen en -dragers zijn afgestemd op de doelgroep. Ze zijn voor iedereen toegankelijk en kunnen leiden tot een succesvolle toepassing door de doelgroep.

Korte omschrijving

Men merkt dat de communicatiestrategieën, -kanalen en -instrumenten binnen Kind en Gezin niet altijd afgestemd zijn op een diversiteit van cliënten. Er zijn al heel wat initiatieven genomen om hieraan tegemoet te komen, maar dit is niet structureel ingebed. Alles wat er al is, moet op elkaar afgestemd worden, moet een plaats krijgen en moet kwalitatief degelijk uitgebouwd worden. De uiteindelijke doelstelling is een gediversifieerd communicatiebeleid dat afgestemd is op de veelheid aan doelgroepen.

Beoogd resultaat

Er worden in 2007 twee werkgroepen opgericht:

- werkgroep tolken, belast met het verder uitwerken en optimaliseren van het werken met tolken;
- werkgroep verantwoordelijk voor het uitschrijven van een richtlijn voor het aanleveren van inhoud en voor het bepalen van doelstellingen, samenstelling, opdracht, enz. van zowel de redactiegroep als het gebruikerspanel.

Beide werkgroepen zullen een plan van aanpak uitstippelen met een concrete timing. De financiële implicaties hiervan zullen eveneens in kaart gebracht worden.

Behaald resultaat

De werkgroep tolken is tot een plan van aanpak gekomen en er is een kader voor een visietekst over 'tolken binnen Kind en Gezin'.

De werkgroep verantwoordelijk voor het uitschrijven van een richtlijn voor het aanleveren van inhoud en voor het bepalen van doelstellingen,

enz. van zowel de redactiegroep als het gebruikerspanel is nog niet samengekomen in 2007. In 2008 gaat de werkgroep van start.

- Pictografisch materiaal voor mensen met communicatieproblemen: nieuwe thema's

Doelstelling

De regioteamleden zijn ondersteund in het duidelijker overbrengen van boodschappen naar de doelgroep. De cliënten kunnen de gekregen boodschappen succesvol toepassen.

Korte omschrijving

Het pictografisch materiaal richt zich tot bevolkingsgroepen met communicatieproblemen (anderstaligen, licht mentaal gehandicapten en (functioneel) analfabeten). Het ondersteunt de basisboodschappen van Kind en Gezin, zodat die duidelijk en concreet worden overgedragen naar de beoogde doelgroep. In het concept wordt materiaal ontwikkeld waardoor ook anderstaligen, licht mentaal gehandicapten en (functioneel) analfabeten via foto's en tekeningen geïnformeerd kunnen worden over het zorgaanbod van Kind en Gezin. De map wordt niet alleen tijdens de dienstverlening gebruikt, maar wordt ook samen met het ABC-boek meegegeven aan de ouders.

Beoogd resultaat

In 2007 wordt de map Kind in Beeld grondig herwerkt en uitgebreid op basis van de evaluatie in 2006.

Behaald resultaat

De map Kind in Beeld werd niet herwerkt in 2007. Eind 2007 werd wel de goedkeuring gegeven om twee nieuwe thema's uit te werken.

Netwerkvorming

De missie van Kind en Gezin stelt in alle eenvoud dat een efficiënte en effectieve preventieve gezinsondersteuning in samenwerking met de partners gerealiseerd wordt: enkel een integrale benadering van het kind en zijn gezin biedt de ruimste ontwikkelingskansen.

De samenwerking met andere actoren komt niet alleen op individueel caseniveau tot stand, maar wordt geschraagd door structurele en ad-hoc deelname aan lokale, provinciale en Vlaamse samenwerkingsverbanden en overlegplatforms.

In veel gemeenten of regio's werkt Kind en Gezin samen met welzijnsraden, LOP's (lokale overlegplatforms), LOGO's en andere coördinatie- en overlegorganen.

Plaatselijk of gecoördineerd worden samenwerkingsakkoorden gesloten die de netwerkvorming formeel versterken.

- Samenwerkingsafspraken met het OCMW in het kader van de beschikbaarheid van startvoeding

Teneinde startvoeding toegankelijk te maken voor alle ouders met financiële problemen, worden samenwerkingsafspraken met de lokale OCMW's gemaakt.

Uiteraard blijft de absolute voorkeur uitgaan naar borstvoeding.

De samenwerkingsafspraken met OCMW's in het kader van de beschikbaarheid van startvoeding voor financieel behoeftige gezinnen, worden opgevolgd en geëvalueerd. Knelpunten of verbeteringsuggesties worden aangekaart bij de OCMW's. De afspraken worden gecommuniceerd aan nieuwe regioteamverantwoordelijken tijdens de fieldtraining of tijdens het inscholingstraject.

Verbindend werken

Een belangrijke strategische keuze werd begin jaren 90 van de vorige eeuw gemaakt: in het kader van de preventieve gezinsondersteuning van allochtonen en kansarmen werden opgeleide intercultureel medewerkers en ervaringsdeskundigen ingezet. De inzet ervan werd aanvankelijk nog sterk opgevat als een tewerkstellings- en emancipatieproject voor vrouwen uit 'achtergestelde groepen' (sic). Al vlug had de bijdrage van deze medewerkers echter zo'n grote en kenmerkende impact op de toegankelijkheid van onze dienstverlening en op de participatie van de doelgroepen hierin, dat de inzet van deze functies al meer dan twaalf jaar een essentieel onderdeel van onze dienstverlening uitmaakt.

In 2004 werden de beide functiegroepen samengebracht onder de ene functie van 'gezinsondersteuner'.

Gezinsondersteuners worden ingezet in 20 regio's die gekenmerkt worden door een hoog geboortecijfer binnen kansarme gezinnen en gezinnen met ouders van vreemde origine. De kerntaak van gezinsondersteuners bestaat in het verbindend werken.

Hierbij ondersteunen ze:

- het gezinsproject van maatschappelijk kwetsbare gezinnen;
- de interactie tussen de dienstverlener en het maatschappelijk kwetsbare gezin;
- de dienstverlener en de organisatie;

waar uitsluiting van maatschappelijke rechten de ontwikkelingskansen van het kind bedreigt. De dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen verzorgen de gezinsondersteuners binnen de regioteams samen met de regioverpleegkundige: elk heeft daarin een eigen aandeel vanuit haar (of zijn) eigen competenties.

Eind 2007 waren 85 gezinsondersteuners (ongeveer 50 voltijdse equivalenten) tewerkgesteld binnen Kind en Gezin.

• Inzet van gezinsondersteuners

Doelstelling

De functie van de gezinsondersteuners verder uitbouwen met het oog op hun optimale inschakeling in de dienstverlening met betrekking tot hun rol in het verbindend werken.

Vooropgesteld resultaat

Voor 2007 streven we naar een verdere concretisering van de functie van de gezinsondersteuners en willen we de verdere inschakeling uitbouwen door te voorzien in opleidingen voor de gezinsondersteuners over hun rol in de gesprekken opvoedingsondersteuning.

Bereikt resultaat

Gezien de centrale plaats van de gezinsondersteuners in het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen, is hun professionalisering en inschakeling in de dienstverlening van blijvend belang voor Kind en Gezin. In 2007 werd in het kader van een globaal ontwikkelingsproject voor de gezinsondersteuners onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren.

Inloopteams

De inloopteams staan prioritair in voor de organisatie van onthaal en van laagdrempelige, groepsgerichte, opvoedingsondersteunende activiteiten. In de marge hiervan kunnen zij met het oog op de toeleiding of ondersteuning van ouders in hun deelname aan deze activiteiten, ook en bij-

komend voorzien in individuele ondersteuning, bemiddeling en begeleide doorverwijzing.

Het gaat om 13 inloopteams, gevestigd in respectievelijk Oostende (1), Menen (1), Ronse (1), Gent (3), Sint Niklaas en Beveren (1), Antwerpen (3), Mechelen(1) en Brussel (2).

Doelstelling

Uitwerken van een regelgeving voor de inloopteams en verfijnen van de opdrachten.

Vooropgesteld resultaat

Een regelgeving voor de inloopteams en een inhoudelijke verfijning van de opdrachten.

Behaald resultaat

In 2007 werd werk gemaakt van de inhoudelijke verfijning van de opdrachten en taken van de inloopteams. Er werd vooral stilgestaan bij de inhoudelijke concrete betekenis van de verschillende functies van de inloopteams en hun onderlinge samenhang. Deze oefening moet het mogelijk maken om enerzijds de werking van de inloopteams verder uit te bouwen en anderzijds de afstemming tussen deze werking en de dienstverlening van de regioteams te optimaliseren.

PRENATALE WERKING VOOR MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GROEPEN: EEN NIEUW CONCEPT

Doelstelling

Maatschappelijk kwetsbare zwangeren psychosociaal begeleiden en voor de medische begeleiding actief doorverwijzen naar de medische reguliere sector.

Korte omschrijving

In de prenatale steunpunten worden de volgende modules uitgebouwd: onthaal, vraag-en-aanbodverheldering, psychosociale begeleiding en medische prenatale begeleiding.

Er worden netwerken met diensten uit de gezondheidszorg en de welzijnzorg uitgebouwd.

Beoogd resultaat

Aanzet tot het uitwerken van aangepaste subsidiëring van prenatale steunpunten.

Het uitwerken van de samenwerking met 2 universitaire ziekenhuizen.

Het uitwerken van een folder voor hulpverleners en cliënten.

Behaald resultaat

Om een aangepaste subsidiëring van prenatale steunpunten mogelijk te maken, wordt er eerst werk gemaakt van een kwantitatieve analyse van o.a. bereikte cliënten en activiteiten.

Met het UZ Brussel werd een concrete samenwerking opgestart. Met het UZ Gent werd overlegd op welke wijze de samenwerking vorm kan krijgen.

Een ontwerp van folder voor hulpverleners en cliënten werd uitgewerkt.

Kleuterparticipatie

Doelstelling

Eind 2007 zijn de eerste acties met betrekking tot het bevorderen van de tijdige inschrijving in de kleuterschool van maatschappelijk kwetsbare gezinnen operationeel.

Vooropgesteld resultaat

Eind 2007 zijn de acties rond het bevorderen van de tijdige inschrijving in de kleuterschool geïntegreerd in de dienstverlening van Kind en Gezin.

Behaald resultaat

Sinds oktober 2007 worden ouders tijdens de consulten op de kindleeftijd van 15 en/of 24 maanden geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden ouders aangespoord om stil te staan bij het kiezen van een kleuterschool. Daartoe werd de Schoolkieswijzer ontwikkeld, een ondersteunend instrument voor ouders. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen kunnen zo nodig een beroep doen op extra ondersteuning voor de toeleiding.

In het consult op 30 maanden staat de verpleegkundige vanuit haar (zijn) preventieve opdracht stil bij de voorbereiding op de kleuterschool (de ontwikkeling van peuter naar kleuter en hoe je daar als ouder mee omgaat). Daartoe werd ondersteunend materiaal voor de regioteamleden uitgewerkt.

DE VERNIEUWING VAN HET ZORGAANBOD IN FUNCTIE VAN EEN VRAAGGERICHTE DIENSTVERLENING MET AANDACHT VOOR DE KERNTHEMA'S

Binnen de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning werd in de loop van 2007 werk gemaakt van een vernieuwing van de dienstverlening. In functie van een vraaggerichte dienstverlening wordt gewerkt aan een actualisering van het aanbod, met aandacht voor de kernthema's voeding, opvoeding en ontwikkeling, gezondheidsrisico's en vaccinaties, veiligheid en verzorging.

Deze vernieuwing van de dienstverlening is niet-categoriaal, maar wil binnen elk van de domeinen aandacht geven aan een aangepaste dienstverlening aan de maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

TOEGANGKELIJKHEID VAN HET AANBOD

Op dit punt werden beleidsmatig in de loop van 2007 geen acties ondernomen.

Werken met actieplannen

Actieplannen worden centraal, provinciaal en regionaal ontwikkeld. Ze betreffen niet alleen de dienstverlening, maar evenzeer de competentieontwikkeling. Ze zijn in 2007 voor de eerste maal ontwikkeld op basis van verbetervoorstellen die voortvloeiden uit de evaluatie van de procesindicator 'werken met gezinsondersteuners' (2006).

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

COMMUNICATIE NAAR MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GROEPEN

- Samenwerking met tolkendiensten

- PA Oost-Vlaanderen

Korte omschrijving

Om ervoor te zorgen dat de tolkendiensten meer bekendheid verwerven, werden zij uitgenodigd op de staf. Daar gaven ze een toelichting over hun visie, hun werking en de aanvraagprocedure.

In de regioteams werd de toelichting verzorgd door de regioteamverantwoordelijke aan de

hand van een powerpointpresentatie. Daarnaast werd het formulier voor de aanvraagprocedure verfijnd en via een sjabloon in Lotus Notes gezet. Dit gebeurde slechts in sommige regio's. Doordat er zicht is op de werking van de tolken, zijn de verwachtingen van de regioteamleden ten aanzien van de tolken aangepast en kan de tolk zijn taak beter vervullen. Door de grotere tevredenheid wordt er ook meer een beroep gedaan op tolken. De taalregistratie was lange tijd een knelpunt. Momenteel worden per land de diverse talen vermeld die in dat land gesproken worden. Zo kan men makkelijker de juiste tolk inschakelen.

Beoogd resultaat

Goede samenwerking met de tolkendiensten voortzetten in het belang van de cliënten na de goede informatie over deze diensten en over de procedure voor het aanvragen van de tolkprestatie.

Behaald resultaat

De tolkendiensten zijn beter bekend en worden efficiënter benut.

- PA Vlaams-Brabant en Brussel

Korte omschrijving

Uit een enquête van het DenK-team in 2004 bleek dat de inzet van tolken in onze instelling vrij beperkt was. Men vond het daarom zinvol om de veldwerkers een opleiding te laten volgen. Deze opleiding omvat niet alleen een aantal theoretische aandachtspunten (wat is een tolk, hoe samenwerken, ...), maar is ook praktijkgericht. De vorming duurt één dag.

Beoogd resultaat

Niets specifiek. Als er zich een opportuniteit zou voordoen op het vlak van het werken met tolken, zal de afdeling er gebruik van maken, maar de afdeling gaat voorlopig niet bewust op zoek naar nieuwe mogelijkheden om de teamleden meer vertrouwd te maken met het samenwerken met tolken.

In het kader van de diversiteitsweek was het de bedoeling dat de telefonische tolkdienst Babel zich zou komen voorstellen.

Behaald resultaat

Geen. De voorstelling in het kader van de diversiteitsweek is bij gebrek aan voldoende opkomst niet kunnen doorgaan.

- PA Antwerpen

Korte omschrijving

Er wordt overlegd met de stedelijke tolkdienst van Antwerpen en Mechelen en met de provinciale tolkdienst, teneinde de samenwerkingsmogelijkheden te exploreren en te optimaliseren.

Beoogd resultaat

De samenwerking met tolken en de samenwerkingsafspraken met tolkendiensten worden afgestemd op de centraal ontwikkelde richtlijnen.

Behaald resultaat

De centrale afdeling heeft nog geen nieuwe richtlijnen ontwikkeld in het kader van de samenwerking met tolken. Provinciaal kon de samenwerking hier dan ook niet op worden afgestemd.

In samenwerking met de stedelijke tolkdienst van Antwerpen werd op 11 mei 2007 gedurende een dagdeel een vorming gegeven aan 10 regioteamleden met als thema 'werken met sociaal tolken'.

De opzet hiervan was een duidelijk beeld te schetsen van de werking van de tolkdienst en hoe praktisch een beroep kan worden gedaan op deze sociaal tolken.

Er werd een toelichting gegeven over sociaal tolken in het algemeen: wat kan een regioteamlid verwachten van een sociaal tolk? Hoe profileert een sociaal tolk zich in onze dienstverlening? Ook werd aandacht besteed aan de door de sociaal tolken gehanteerde deontologische principes.

Kwantitatieve evaluatie van de samenwerking met tolkendiensten van de stad Antwerpen en van de provincie Antwerpen: er werd in 2007 gedurende 50 uren samengewerkt met een sociaal tolk tijdens huisbezoeken en gedurende 535 uren tijdens consultaties.

Over de samenwerking met de stedelijke tolkdienst van Mechelen zijn er geen kwantitatieve gegevens beschikbaar.

In totaal werden voor 13 taalgroepen tolken ingeschakeld.

Arabisch- of Berberssprekende tolken werden het meest ingeschakeld. Verder werden vooral, maar in beperktere mate, Turkssprekende en Russischsprekende tolken ingeschakeld.

- PA West-Vlaanderen

Korte omschrijving

De samenwerking houdt de volgende elementen in:

- deelname aan de stuurgroep Werkveld van de sociale tolkdienst door de provinciale staf medewerker van Kind en Gezin;
- promotie van de inzet van sociaal tolken door onder andere informatie door te geven aan de regioteams en hun feedback te geven;
- de effectieve inzet van de sociaal tolken door de regioteamleden in de dienstverlening aan allochtone, Nederlands onkundige ouders.

Behaald resultaat

In 2007 werden 120 tolkprestaties geleverd in de preventieve zorg van Kind en Gezin door de Sociale Tolkdienst van het PIC West-Vlaanderen. De vergadering van de werkgroep Werkveld werd maandelijks bijgewoond door de stafmedewerker Preventieve Zorg West-Vlaanderen.

- PA Limburg

Korte omschrijving

In januari 2007 ondertekende de provinciale afdeling Limburg een samenwerkingsovereenkomst met het PRIC Limburg (Provinciaal Integratiecentrum Limburg), waardoor de inschakeling van gecertificeerde sociaal tolken in de dienstverlening van Kind en Gezin aanzienlijk voordeliger werd.

Beoogd resultaat

Gelet op de talrijke voordelen die de inzet van sociaal tolken met zich meebrengt (opleiding, deontologie, beroepsgeheim, ...), gecombineerd met het voorkeurtarief dat de provinciale afdeling sinds de ondertekening van de overeenkomst geniet, zetten de regioteamleden als eerste keuze sociaal tolken in voor de dienstverlening aan anderstalige gezinnen.

Behaald resultaat

Uit de evaluatie van de cijfergegevens over de inzet van tolken in de regioteams in 2007, bleek dat er maar weinig een beroep werd gedaan op de diensten voor gecertificeerde sociaal tolken, ondanks de inhoudelijke en financiële voordelen. Na bespreking van deze evolutie op de stafvergadering en in de regioteams blijkt dat de inzet van sociaal tolken soms omslachtig is en dat er grote

onduidelijkheid bestaat rond de inhoud van de functies van de verschillende categorieën van tolken.

- GVO-actie 'Veiligheid in de woning'
PA Antwerpen

Doelstelling

Het verduidelijken en ondersteunen van GVO-adviezen over veiligheid in de woning tijdens de kindconsultatie voor niet-Nederlandstalige gezinnen. De doelstelling bestaat erin een veilig verblijf in huis te waarborgen voor kinderen van 0 tot 3 jaar.

Korte omschrijving

Er werd een 'veiligheidsbord' uitgewerkt waarop pictografisch materiaal werd aangebracht om de adviezen van de regioteamleden visueel te ondersteunen. Ook is er voorbeeldmateriaal beschikbaar om te laten zien wat er in de handel verkrijgbaar is en hoe dat moet worden gebruikt (bv. deurstopper, ladeklem, raambeveiliging).

Behaald resultaat

GVO-adviezen voor niet-Nederlandssprekende gezinnen zijn verduidelijkt en ondersteund.

Netwerkvorming

- Samenwerking met het buurtcentrum Lange Munte in Kortrijk
PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk

Doelstelling

Maatschappelijk kwetsbare gezinnen uit de buurt een beter zicht doen krijgen op de dienstverlening van Kind en Gezin (kennismaking). Kind en Gezin wil als partner uit de regio Kortrijk naar buiten komen met zijn dienstverleningsaanbod. Kind en Gezin een 'gezicht' geven voor de kwetsbare doelgroep uit de buurt (herkenbaarheid vergroten).

Korte omschrijving

Vanuit het gevoel dat bepaalde kwetsbare gezinnen uit de buurt Lange Munte moeilijk te bereiken zijn, wil Kind en Gezin - in samenwerking met het buurtcentrum - zelf stappen zetten naar de gezinnen toe. Kennismaken met de buurt wordt door de verpleegkundigen als behoefte ervaren.

Wat deze samenwerking concreet zal inhouden, wordt momenteel nog verder uitgewerkt. Er leven ideeën om in eerste instantie het dienstverleningsaanbod van Kind en Gezin toe te lichten tijdens een informatiesessie, gericht op ouders met jonge kinderen uit de buurt (bv. aan de hand van een kennismakingsspel). Ook inhoudelijke vormingsmomenten behoren tot de mogelijkheden.

Als eerste actie zal Kind en Gezin zich voorstellen in het buurtkrantje van Lange Munte. Aan de hand van een publicatie zal de werking van Kind en Gezin worden toegelicht, de openingsuren van het consultatiebureau, eventueel een foto van de regioverpleegkundigen, enz. In een latere fase zal er samen met de verantwoordelijke nagegaan worden welke acties er op touw kunnen worden gezet.

Twee regioverpleegkundigen uit het team van Kortrijk zullen verder overleg plegen met de verantwoordelijke van het buurtcentrum, om de ideeën wat meer vorm te geven en concreter uit te werken.

Beoogd resultaat

Tegen eind 2007 zou een specifieke samenwerking een feit moeten zijn.

Behaald resultaat

In het voorjaar van 2007 had er een overleg plaats tussen de medewerkers van Kind en Gezin en de verantwoordelijke van het buurtcentrum Lange Munte, en dit vooral om met elkaar kennis te maken en om te vragen wat de behoeften zijn bij elkaar. De afspraak werd gemaakt om op volgende overlegmomenten de acties concreter te maken. Door omstandigheden (zwangerschapsverlof van de verantwoordelijke van Lange Munte) hebben deze vervolggesprekken echter niet kunnen plaatsvinden, waardoor er geen concrete acties ondernomen werden rond dit project.

- Samenwerking met het buurtcentrum Overleie in Kortrijk
PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk

Doelstelling

Maatschappelijk kwetsbare gezinnen uit de buurt een beter zicht doen krijgen op de dienstverlening van Kind en Gezin, meer bepaald op het vlak van opvoedingsondersteuning. Kind en Gezin wil als partner uit de regio Kortrijk

naar buiten komen met zijn aanbod rond opvoedingsondersteuning.

Kind en Gezin een 'gezicht' geven voor de kwetsbare doelgroep uit de buurt (herkenbaarheid vergroten).

Korte omschrijving

Het centrum Overleie organiseert in 2007 een aantal activiteiten rond opvoedingsondersteuning (gebundeld onder de noemer 'Opvoeden doe je elke dag') voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen uit de buurt. Kind en Gezin werd gevraagd om een sessie mee te organiseren en te begeleiden.

In de lente van 2007 (14 juni) vindt een vormings sessie plaats, met als titel 'Grenzen stellen en belonen in de opvoeding. Tips en trucs om hier consequent mee om te leren gaan'.

Een regioverpleegkundige die werkzaam is in de buurt, zal deze namiddag inhoudelijk voorbereiden en mee begeleiden. Inspiratie hiervoor zal gehaald worden uit de opvoedingskoffer 'Straffen en belonen'. Er zal aandacht besteed worden aan wat theoretische achtergrond en vooral aan het uitwisselen van ervaringen.

Deze activiteit staat gepland in de activiteitenkalender, die via het buurtcentrum zal worden verspreid. Een uitnodiging wordt opgemaakt, om ook het cliënteel vanuit Kind en Gezin te kunnen toeleiden. Inschrijven is noodzakelijk.

Beoogd resultaat

Er vindt een vormingssessie plaats met als titel 'Grenzen stellen en belonen in de opvoeding'. Een regioverpleegkundige zal deze namiddag inhoudelijk voorbereiden en mee begeleiden.

Behaald resultaat

Drie vormingssessies vonden plaats in het centrum Overleie rond opvoeden en dit in samenwerking met Kind en Gezin, namelijk een sessie rond voeding, een sessie rond zelfstandigheid en een sessie rond grenzen stellen en belonen in de opvoeding.

De opkomst was voor alle sessies erg hoog (8 à 10 aanwezigen). Het ging telkens om een erg diverse doelgroep, zowel allochtone als autochtone (kwetsbare) gezinnen, zowel ouders van jonge als van oudere kindjes. De toeleiding door andere diensten was goed.

Elke sessie werd telkens geëvalueerd door de aanwezigen zelf, en werd als erg positief ervaren. In het najaar vond ook een evaluatievergadering plaats tussen Kind en Gezin en het centrum Overleie.

Sessie rond voeding: geslaagd wegens het praktische luik (samen naar de infosessies Kind op Komst). De indruk is dat de tips nadien ook opgevolgd worden door de ouders.

Sessie rond zelfstandigheid: goed verlopen, maar een te diverse doelgroep (vooral veel vragen over oudere kinderen).

Sessie rond grenzen stellen en belonen: het idee om kinderen 'pluimen' te geven om ze te belonen kreeg veel bijval. Ook hier was de doelgroep erg divers, waardoor het voor Kind en Gezin niet evident was om tips te geven.

Verder bleek dat een uitnodiging op papier niet voldoende is om ouders aan te sporen om deel te nemen. Ouders hebben een aanspreekpunt nodig, iemand die hen persoonlijk motiveert. Het tijdstip van de sessies werd in vraag gesteld: overdag, wat bij sommige ouders opvangproblemen geeft. De sessies waren ook te kort om grondig op de vragen te kunnen ingaan. Het werken met allochtone gezinnen bracht nogal wat taalproblemen met zich mee.

De opzet is voor Kind en Gezin onder meer geslaagd door het feit dat er na deze sessies bij 2 gezinnen een spreekuur opvoedingsondersteuning heeft plaatsgevonden. Ook de aanwezigheid van een regioverpleegkundige van Kind en Gezin zorgde voor continuïteit en gaf een gezicht aan Kind en Gezin. Ouders konden op die manier ook vanuit Kind en Gezin worden toegeleid en extra worden gemotiveerd om deel te nemen.

- **Babymassage**

PA Oost-Vlaanderen, regio Eeklo

Doelstelling

In de regio Eeklo wil men in samenwerking met vzw De Kring en CAW-Visserij een project 'babymassage' opstarten voor kwetsbare gezinnen.

Het projectvoorstel komt er naar aanleiding van de werkervaringen gedurende twee jaar van de twee gezinsondersteuners in de kwetsbare gezinnen. Vooral in omgevingen die kunnen worden omschreven als kansarm is het uitermate belangrijk om ouders te ondersteunen in het aangaan van een positieve relatie met hun kinderen opdat

zij hun voldoende ontwikkelingskansen zouden kunnen bieden. Ze vinden dat ze er in hun individuele werk met de gezinnen onvoldoende toe komen om de ouders op een systematische wijze dingen te laten doen met hun kinderen om de stimulatie en de ontwikkeling van het kind te bevorderen. Ze merken dat er in sommige gezinnen weinig lijfelijk contact is met de baby en dat de omgeving de ontwikkeling van de baby weinig stimuleert. Uit literatuurstudie blijkt dat babymassage tal van positieve effecten heeft op het kind én op de ouders. Het huidige aanbod van babymassage is vaak te hoogdrempelig. We willen babymassage naar de doelgroep brengen.

Onze doelstellingen zijn de volgende:

- Door middel van babymassage als laagdrempelig aanbod in een centrum waar mensen al komen, ouders laten oefenen in het koesteren, knuffelen en verzorgen van hun baby.
- Via dit aanbod ondersteunen we een positieve opbouw van de ouder-kindrelatie en stimuleren we positief ouderschap.
- Vaders betrekken in het hechtingsproces.
- Mensen uit de doelgroep samenbrengen en ondersteunen in hun behoefte aan sociaal contact en emotionele ondersteuning.
- Mensen laten kennismaken met de plaatselijke dienstverlening op de site van de Zuidkaai (CAW, De Kring, Werkwijzer, Kompas).

Korte omschrijving

6 sessies babymassage gedurende 1,5 uur van oktober tot december 2007.

Waar?

De sessies zullen plaatsvinden in het wijkcentrum De Kring op de site van de Zuidkaai, waar diverse sociale organisaties gevestigd zijn.

De doelgroep:

De groep kan maximaal bestaan uit 10 baby's van 6 weken tot 10 maanden en hun ouder(s). Er kan een steunfiguur voor de ouders aanwezig zijn.

Verloop van de sessies:

In de 2de en de 5de sessie wordt de mogelijkheid geboden aan de vaders om een video-opname of fotosessie te maken van een geslaagde interactie tussen de ouder en het kind tijdens de massage. Op die manier worden vaders aangesproken op hun technische interesse en zijn ze toch betrokken bij het project, wat eventuele onduidelijkheden en vragen van vaders kan wegnemen.

Organisatie:

Het project is een gezamenlijk initiatief van Kind en Gezin, vzw De Kring en CAW-Visserij - afdeling Eeklo.

Het regioteam van Kind en Gezin leidt toe:

De regioverpleegkundigen informeren ouders tijdens de info's Kind op Komst, de kraambezoeken, huisbezoeken en consultaties.

De gezinsondersteuners kunnen tijdens een huisbezoek in de gezinnen een introductie geven tot de babymassage om het project te verduidelijken, de verwachtingen en de obstakels met de ouders te bespreken en samen een oplossing te zoeken voor de praktische vragen.

De sessies:

We opteren ervoor om in eerste instantie geen regioverpleegkundige af te vaardigen, maar laten het initiatief daarvoor aan de groep zelf (bijvoorbeeld als er vragen komen over verzorging, voeding, enz.).

De gezinsondersteuner participeert mee ter ondersteuning, speelt in op de vragen van de ouders, is bezig met de groep. De gezinsondersteuner vertaalt in brede zin het proces tussen deelnemer en activiteit, participeert en vangt signalen op, is klankbord en verwijst indien nodig naar de contactpersoon van het CAW.

CAW:

Een hulpverlener van het CAW is aanwezig gedurende de sessies. Dit zorgt voor een opvangnet ter plaatse wanneer het interactieproces bij iemand verstoord raakt.

De Kring is faciliterend, stelt de locatie en het ontbijt ter beschikking.

Flexico: zorgt voor kinderopvang in de kinderhoek van De Kring voor oudere broers of zusjes.

De babymassage wordt begeleid door een pedagoge met een opleiding in haptonomie en V. Sherbornes bewegingspedagogiek.

Beoogd resultaat

De sessies babymassage hebben plaats in De Kring met 10 deelnemers.

Behaald resultaat

De 6 sessies vonden plaats zoals gepland, met in totaal 28 aanwezige cliënten. Samen met de lesgever, de gezinsondersteuner van Kind en Gezin en andere medewerkers geeft dit 52 aanwezigen. De evaluatie samen met de partners moet nog gebeuren.

● Project 'Onderons'

PA Limburg, regio Sint-Truiden

Doelstelling

Onderons is een organisatie van het Regionaal Instituut voor Maatschappelijk Opbouwwerk (RIMO) in Sint-Truiden. Tijdens de maandelijkse voedseldistributie door de vereniging Sint-Vincentius organiseert het RIMO een 'cafetaria' voor de wachtende mensen. Deze cafetaria 'OnderOns' wordt gehouden in de lokalen van CAW Sonar, net onder het regiohuis van Sint-Truiden.

De doelstelling van 'OnderOns' is de kansarmen in de regio de gelegenheid te bieden om elkaar te leren kennen, informatie uit te wisselen en zich aan elkaar op te trekken. De gezinsondersteuner van de regio Sint-Truiden loopt af en toe binnen om voeling te houden met de doelgroep.

De doelstelling van de deelname van Kind en Gezin aan dit project is contacten te leggen tussen de autochtone gezinsondersteuner van de regio Sint-Truiden en de jonge kansarme gezinnen die Kind en Gezin soms niet meer bereikt via de huisbezoeken en consultaties, met de bedoeling hen toe te leiden naar onze dienstverlening of naar de dienstverlening van andere diensten.

Korte omschrijving

Tijdens de maandelijkse voedseldistributie van Sint-Vincentius, dat zich op dezelfde campus bevindt als de gebouwen van Kind en Gezin, wordt een lokaal ter beschikking gesteld van de kansarmen die wachten op hun voedselpakket.

Er is altijd iemand van het Regionaal Instituut voor Maatschappelijk Opbouwwerk (RIMO) aanwezig, samen met een gezinsondersteuner van Kind en Gezin die opgeleid is als ervaringsdeskundige in de kansarmoede en sociale uitsluiting. De drempel wordt zo laag mogelijk gehouden door gratis koffie en frisdrank aan te bieden. Vanuit OnderOns zijn twee groepswerkingen opgericht waaronder één moedergroep OBOS (Ondernemende Bewuste Ouders Sint-Truiden).

Deze groep komt maandelijks samen op woensdagnamiddag en bestaat uit een tiental kansarme moeders. De gezinsondersteuner van Kind en Gezin is erbij aanwezig om te tolken.

Beoogd resultaat

Op de bijeenkomsten van Onderons contacten leggen met jonge kansarme gezinnen om hen toe te leiden naar de dienstverlening van Kind en

Gezin.

Deelname aan de groepswerking van OBOS.

Behaald resultaat

Op de bijeenkomsten van Onderons werden contacten gelegd met jonge kansarme gezinnen om hen toe te leiden naar de dienstverlening van Kind en Gezin.

Er werd deelgenomen aan de groepswerking van OBOS.

Aangezien de functie van gezinsondersteuner niet meer ingevuld is sinds december 2007, wordt nu een rustpauze ingelast in afwachting van de aanstelling van een nieuwe gezinsondersteuner.

- **Groepswerking in kansarme wijken**

PA Limburg, regio Genk

Doelstelling

Het informeren van ouders en andere opvoeders over een bepaald pedagogisch onderwerp. Daarnaast is er ook uitwisseling mogelijk tussen ouders, zodat ze van elkaars ervaringen kunnen leren.

Korte omschrijving

Er worden themabijeenkomsten georganiseerd voor ouders en andere opvoeders met kinderen van 0 tot 3 jaar. Soms wordt er specifiek gewerkt met allochtone ouders of wordt er naar aanleiding van vragen voorzien in een aanbod op maat. Mogelijke onderwerpen zijn: slapen en slaapproblemen, peuterleeftijd, voorbereiding op de kleuterschool, zindelijkheid, gezonde voeding.

Beoogd resultaat

De groepswerking 'voorbereiding op de kleuterschool' zal eventueel uitgebreid worden, waarbij de Dienst voor Educatieve Projecten van de stad Genk een deel voor zijn rekening zal nemen.

Behaald resultaat

Alle groepswerkingen werden uitgevoerd zoals in de planning opgenomen. De samenwerking met de opvoedingswinkel bleef verder bestaan. Eventuele nieuwe items werden onderzocht en nagekeken op haalbaarheid. De samenwerking met CEP (Cel Educatieve Projecten) van de stad Genk werd verder onderzocht.

- **Deelname aan groepswerking
Speel'wijn'**

PA Limburg, regio Genk

Doelstelling

Het doel van het project is spel- en ontwikkelingsstimulering van kinderen tussen 0 en 3 jaar en de ondersteuning van de ouders bij de opvoeding van hun kind.

Korte omschrijving

In de Genkse wijken Kolderbos en Sledderlo kunnen ouders samen met hun nog niet schoolgaande kinderen elke maandag- of donderdagvoormiddag van 9 tot 11.30 uur komen spelen in de Speel'wijn'. Kind en Gezin, de Opvoedingswinkel en het CGG zijn hier de samenwerkingspartners.

Er is altijd een kinderpsychologe, een verpleegkundige, een opvoedingsconsulent en een Turkse en een Marokkaanse gezinsondersteuner aanwezig. Zij volgen samen met de moeders enerzijds de ontwikkeling van de kinderen. Anderzijds kunnen zij ook vragen beantwoorden over opvoeding, hechting, medische kwesties, ontwikkeling, enz.

Naast ontwikkelings- en opvoedingsondersteuning betekent Speel'wijn' voor veel moeders ook een uitbreiding van hun sociaal netwerk en/of het doorbreken van hun isolement.

Verbonden aan de Speel'wijn' bestaat de moedergroep 'moeders onder elkaar'. De moeders die elkaar iedere week op maandagmorgen ontmoeten om samen met hun kinderen te spelen, worden dan samengebracht in een meer gestructureerde setting en zonder hun kinderen. De bedoeling van deze bijeenkomsten is om ook in groepsverband te werken rond verschillende opvoedings- en ontwikkelingsthema's.

Beoogd resultaat

Wegens de grote belangstelling zal ook in de Genkse wijk Sledderlo een Speel'wijn' geopend worden. Aangezien een groot deel van de moeders ook van daar afkomstig is, krijgen deze kwetsbare gezinnen ook de kans om deel te nemen.

Behaald resultaat

De start in de wijk Sledderlo vond plaats op 1 mei 2007.

Wekelijkse activiteit in Sledderlo en Kolderbos (behalve tijdens de schoolvakanties).
Gemiddelde aanwezigheid: 15 mama's met kind per sessie.
Evaluatiemomenten met de ouders als het kind naar school gaat: wetenschappelijk onderzoek (Opvoedingswinkel in samenwerking met Sein) naar de resultaten van de werking van de 'Speel'wij' werd verricht in 2007. De resultaten ervan zijn beschikbaar in 2008.

- Medewerking aan 't Brughuis
PA Limburg, regio Genk

Doelstelling

Jonge ouders die ontmoetingsplaats 't Brughuis bezoeken informeren en ondersteunen via een ondersteunings- en informatieaanbod op maat.

Korte omschrijving

't Brughuis is een ontmoetingsplaats, een 'leeren doe-centrum' (vanuit CAW Sonar) waar kansarme gezinnen met jonge kinderen en aanstaande moeders terecht kunnen. Het aanbod van groepsactiviteiten richt zich op opvoedingsondersteuning, gezondheid en persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast is 't Brughuis ook een draai-poort naar de individuele hulpverlening. De hulpvrager en de hulpverlener gaan samen op zoek naar de meest geschikte hulpverleningsvorm en het meest geschikte activeringstraject.

Er wordt intensief samengewerkt met de partners uit het werkveld (Begeleid Wonen, OCMW, Opvoedingswinkel, Kind en Gezin, ...) om de realisatie van de doelstellingen die bezoekers voor ogen hebben, mee te ondersteunen.

Kind en Gezin wil ouders uit 't Brughuis informeren over bepaalde pedagogisch onderwerpen. Daarnaast is er ook uitwisseling mogelijk tussen ouders, zodat ze van elkaars ervaringen kunnen leren.

Kind en Gezin participeert in themabijeenkomsten voor ouders met kinderen van 0 tot 3 jaar. Soms wordt er specifiek gewerkt met allochtone ouders of wordt er naar aanleiding van vragen van ouders in een aanbod op maat voorzien. Mogelijke onderwerpen zijn: slapen en slaapproblemen, peuterleeftijd, voorbereiding op de kleuterschool, zindelijkheid, gezonde voeding.

Beoogd resultaat

Via de groepswerkingen ouders ondersteunen in het aanleren van praktische vaardigheden die te maken hebben met de opvoeding en de verzorging van kinderen.

Behaald resultaat

Wegens een personeelsswissel bij Kind en Gezin werd er niet geparticipeerd in de groepswerkingen van 't Brughuis (inwerkperiode nieuwe opvoedingsconsulent).

Verbindend werken

- Actie opvoedingsondersteuning van maatschappelijk kwetsbare gezinnen door regioassistenten
PA West-Vlaanderen

Doelstelling

Praktische opvoedingsondersteuning wordt gegeven aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Korte omschrijving

Twee regioassistenten, met opleiding kinderverzorgster, worden ingezet voor de methodiek van praktische opvoedingsondersteuning in maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Dit gebeurt op indicatie van de regioverpleegkundige en in overleg met het gezin. In onderling overleg wordt een stappenplan opgemaakt.

Beoogd resultaat

Adequate inzet door middel van praktische opvoedingsondersteuning van deze regiomedewerkers in het kader van het ondersteuningsplan van het gezin en dit in nauw overleg met de regioverpleegkundige.

Behaald resultaat

In de loop van 2007 werd één regioassistente ingezet in de regio's Brugge, Diksmuide en Oostkamp voor praktische opvoedingsondersteuning. Ze bereikte 50 gezinnen en had gemiddeld 4 contacten per gezin. De voornaamste onderwerpen waren: slapen, voeding bereiden, structuur aanbieden, zindelijkheidstraining, spel en speelgoed. De tweede regioassistente werd gaandeweg geïntegreerd in de groep van gezinsondersteuners en werkte in de regio's Menen en Leper ter ondersteuning van maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Ze bereikte 17 gezinnen en had gemiddeld 7 contacten per gezin. Ze werkte vooral rond

verbindend werken naar andere diensten, vertalen van het advies van de regioverpleegkundige, in praktijk brengen van de presentietheorie.

Inloopteams

- Samenwerking met inloopteams
PA Antwerpen

Doelstelling

Het optimaliseren en versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen door middel van een complementaire samenwerking tussen de inloopteams en de betrokken regioteams.

Korte omschrijving

De samenwerking regioteams – inloopteams gebeurt op basis van een provinciale afsprakennota. Deze ‘minimale afspraken’ worden jaarlijks geëvalueerd en hernieuwd. De provinciale afspraken worden verder regionaal verfijnd via praktische en concrete afspraken en de omschrijving van regionale samenwerkingsactiviteiten.

Beoogd resultaat

Het optimaliseren en versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen door middel van een complementaire samenwerking met de inloopteams. De ‘verbetergroep’ komt in 2007 uiteraard niet meer samen.

Behaald resultaat

De samenwerking inloopteams – regioteams is optimaal en is op elkaar afgestemd. Wederzijdse afstemming was o.m. geagendeerd tijdens provinciaal overleg op 17 januari en 2 mei 2007 (in aanwezigheid van het provinciaal afdelingshoofd, de coördinatoren van de inloopteams, de betrokken regioteamverantwoordelijken en de provinciaal stafmedewerker PGO).

PRENATALE WERKING VOOR MAATSCHAPPELIJK KWETSBAAR GROEPEN

Doelstelling

Kwetsbare zwangeren psychosociaal begeleiden en voor de medische begeleiding actief doorverwijzen naar de medische reguliere sector. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige zorg aan te bieden aan kwetsbare zwangeren om hiermee:

- de toegangsmogelijkheden tot de zorg uit te breiden voor kwetsbare zwangeren;
- een ‘evidence based’ bijdrage te leveren door preventief te werken aan een betere gezondheidsoptimalisatie voor moeder en kind, waarbij:
- indien mogelijk wordt doorverwezen en toegeleid naar de medische reguliere zorg.

De nadruk wordt gelegd op het psychosociale aspect van de zwangerschapsbegeleiding.

- PA Antwerpen

Korte omschrijving

In de prenatale steunpunten worden de volgende modules uitgebouwd: onthaal, vraag- en aanbodverheldering, psychosociale begeleiding en medische prenatale begeleiding.

Er worden netwerken met diensten uit de gezondheidszorg en de welzijnszorg uitgebouwd. De zorg wordt zo veel mogelijk op een verantwoorde en laagdrempelige manier aangeboden door te werken volgens ‘evidence based’ richtlijnen, uitgewerkt in het klinisch pad prenatale zorg, en door de taakverdeling van arts, sociaal verpleegkundige, gezinsondersteuner en/of vroedvrouw hierop af te stemmen.

Beoogd resultaat

Verdere uitbouw van de netwerking. Een evaluatie van de cliëntgegevens door middel van de registraties in Prebis (informatiedatabank voor prenatale begeleiding) en een evaluatie van de gebruikte methoden tijdens de consultaties worden uitgewerkt. Een verdere verfijning van het psychosociale luik en een inhoudelijke evaluatie van de prenatale huisbezoeken zijn gepland.

Behaald resultaat

De netwerking werd op punt gesteld. Verdere optimalisering van het gebruik van en de gegevensverwerking in Prebis, verdere verfijning van het psychosociale luik en van de inhoud van huisbezoeken is deels gerealiseerd door het uitwerken van een programma met de te bespreken punten per trimester in de zwangerschap. De omliggende stedelijke regio’s werden geïnformeerd over de werking van de prenatale steunpunten en de samenwerking tussen de regio’s werd geoptimaliseerd.

- PA Limburg, regio Genk

Korte omschrijving

Kwetsbare aanstaande ouders die zich tijdens de zwangerschap niet of laattijdig laten begeleiden, worden opgevangen en zo actief mogelijk toegelid naar de reguliere medische en sociale zorg voor prenatale begeleiding.

In het concept 'prenatale begeleiding van kwetsbare zwangeren' in centrumsteden worden vier grote onderdelen onderscheiden:

- de onthaal- en oriënteringsfunctie via loket functie (persoonlijk contact door regioteamlid)
- de doorverwijzing naar de reguliere medische en sociale sector
- de sociale en administratieve begeleiding
- groepswerking

Het interactieve spel Bambino, een spel rond zwangerschap en bevalling dat special voor kwetsbare autochtone en allochtone aanstaande ouders werd ontwikkeld.

De netwerking met hulp- en welzijnsorganisaties die werken voor een gelijkaardige doelgroep (bv. OCMW, vluchthuis, Sint-Vincentius, CAW, CAD, ...).

Beoogd resultaat

Samenkomsten met en huisbezoeken aan kwetsbare zwangeren worden voortgezet. Uitbreiding van de netwerking.

Behaald resultaat

51 kwetsbare zwangeren werden tijdig verwezen naar de dienstverlening van Kind en Gezin. Van daaruit werden ze op gepaste wijze doorverwezen naar hulp- en welzijnsorganisaties die werken voor een gelijkaardige doelgroep (bv. OCMW, vluchthuis, Sint-Vincentius, CAW, CAD, ...).

Prenataal werd er gezorgd voor een individueel aangepast opvangnetwerk (principe van zorg op maat).

Indien noodzakelijk werden zwangeren opgevangen in een groepswerking (met Bambino) die aangepast was aan hun situatie op dat ogenblik.

51 kwetsbare zwangeren werden geregistreerd via Prebis (informatiedatabank voor prenatale begeleiding).

- PA Vlaams-Brabant en Brussel,
regio Leuven

Het PAREL-project

Korte omschrijving

PAREL staat voor Prenataal Aanbod REgio Leuven. Het gaat om de samenwerking tussen de Leuvense kraamklinieken, De Bakermat, Amber, de wijkgezondheidscentra van Kessel-Lo en de Ridderbuurt, Domo en het Leuvense regioteam van Kind en Gezin.

De bedoeling van het project is om door een betere coördinatie en afstemming tussen de betrokken diensten enerzijds een goed zicht te krijgen op alle maatschappelijk kwetsbare zwangeren in het Leuvense en anderzijds de dienstverlening aan deze doelgroep te coördineren en te verbeteren.

Beoogd resultaat

In 2007 wil dit project het doelpubliek blijven bereiken dat behoefte heeft aan dit aanbod.

Behaald resultaat

In totaal waren er 127 PAREL-moeders. Ongeveer een derde maakte gebruik van het extra aanbod van Kind en Gezin. Al deze moeders deden na de bevalling ook een beroep op de dienstverlening van Kind en Gezin.

Specifiek is er nu ook Prebis bijgekomen: dit wordt opgevolgd door de coördinator, Sigrid De Keersmaecker.

Er is ook een vorming van Prebis geweest voor één regioverpleegkundige uit alle omliggende teams rond Leuven, omdat het PAREL-project zich hoe langer hoe meer uitgebreid heeft naar de omliggende regio's.

-PA West-Vlaanderen
*regio Menen

Korte omschrijving

Tijdens één namiddagmoment per week heeft er een psychosociaal consult plaats dat wordt opgenomen door de regioverpleegkundige en de gezinsondersteuner. Dit consult sluit direct aan op en is complementair aan het medisch consult door een gynaecoloog van het ziekenhuis Heilig Hart in Menen. Het consult vindt ook daar plaats. De verwijzingen naar het psychosociaal consult komen van de gynaecologen, het inloopteam, de OCMW's en het CAW.

Beoogd resultaat

Prebis wordt volwaardig gebruikt in de regio. Het consult wordt voortgezet. De tijdsinvestering wordt in kaart gebracht. Er wordt verder gezocht naar een oplossing voor het financiële luik.

Behaald resultaat

Prebis wordt gebruikt door de regioteamleden voor de registratie van de dienstverlening. In 2007 werden 36 nieuwe maatschappelijk kwetsbare zwangeren bereikt. Ze kregen gemiddeld elk 5 consulten. Daarenboven waren er nog 13 zwangeren die gestart zijn in 2006 en die verder een aanbod kregen in 2007. Dit ging o. a. om 7 tienerzwangerschappen. Het gros waren Belgische vrouwen – een kleine minderheid waren allochtonen (Nigeria, Rusland, ...). Dit heeft vooral te maken met het feit dat het asielcentrum aparte afspraken heeft met het OCMW en het ziekenhuis voor de opvolging van hun zwangeren. Het ging in alle gevallen om maatschappelijk kwetsbare zwangeren.

*regio Oostende

Korte omschrijving

Twee regioverpleegkundigen en een gezinsondersteuner uit het regioteam van Oostende staan in voor de psychosociale ondersteuning van de kwetsbare zwangeren in de regio Oostende. Ze doen dit concreet door middel van huisbezoeken, een psychosociaal consult en actieve netwerkvorming.

Iedere maandagnamiddag wordt er een psychosociaal consult gehouden in het Sociaal Huis in Oostende.

Onthaal en oriëntering van de kwetsbare zwangeren worden hoofdzakelijk verzorgd door het inloopteam De Vierterre en door de regioteamleden via hun reguliere activiteiten van preventieve zorg.

Er is actieve netwerkvorming wat de toeleiding en de verwijzing betreft, onder andere met CAW, DGGZ, CEVO, onderwijssector, kraamklinieken, gynaecologen en huisartsen.

Beoogd resultaat

Aangezien het al meer dan een jaar geleden is dat de prenatale dienstverlening bekendgemaakt werd bij de verschillende welzijnsdiensten, willen we de prenatale dienstverlening in 2007 opnieuw onder de aandacht brengen. We willen dat doen aan de hand van een opendeurdag (10-jarige

viering), door een overleg te organiseren met de gynaecologen van de twee kraamklinieken van Oostende en door opnieuw affiches te verspreiden. Minstens evenveel en liefst meer nieuwe aanmeldingen realiseren.

Behaald resultaat

De opendeurdag in de regio Oostende heeft in maart 2007 plaatsgevonden. We werkten met verschillende stands, waaronder een stand met de prenatale dienstverlening. Op deze manier werd deze dienstverlening opnieuw onder de aandacht gebracht bij de externe partners. Daarnaast werden in de loop van 2007 alle welzijnsdiensten opnieuw aangeschreven via e-mail omtrent het bestaan van het prenatale aanbod. Externe partners die in het verleden nog niet persoonlijk waren aangesproken over de prenatale dienstverlening, werden gecontacteerd en kregen een presentatie van het prenatale aanbod van Kind en Gezin. Het ging om de volgende welzijnsdiensten: MSOC, jeugdpolitie en CIG Ten Anker.

In 2007 waren er 26 nieuwe aanmeldingen. Hiervan waren er 8 kansarmen, 9 van allochtone origine en 8 tieners. 10 cliënten hebben enkel huisbezoeken gekregen. Voor 8 cliënten bestond het aanbod alleen uit een consult in het Sociaal Huis en 8 cliënten hebben zowel een aanbod gekregen in het Sociaal Huis als huisbezoeken. Het aantal contacten per cliënt is zeer wisselend. De doorverwijzers waren de volgende: OCMW Oudenburg en Oostende, CLB, ACA, eigen netwerk Kind en Gezin, inloopteam, vroegere cliënte, staketsel, straathoekwerkers, via mond-tot-mond- reclame.

*centrumsteden Roeselare, Kortrijk, Brugge

Korte omschrijving

Het in kaart brengen per centrumstad van de doelgroep, de behoeften, de partnerorganisaties, de sterktes, de zwaktes, enz.

Beoogd resultaat

Drie eindwerken 'Omgevingsanalyse in verband met de behoeften aan ondersteuning van kwetsbare zwangeren door de preventieve zorg van Kind en Gezin' in de drie centrumsteden Kortrijk, Brugge en Roeselare.

Behaald resultaat

De drie eindwerken werden met succes afge-
werkt voor de drie centrumsteden. Er werden
besluiten en voorstellen geformuleerd in ver-
band met de omgevingsanalyse. De voornaamste
voorstellen betreffen de bekendmaking van het
psychosociaal aanbod van preventieve zorg, de
wederzijdse toeleiding van en naar externe dien-
sten (voornamelijk de medici) en de behoefte aan
netwerking.

Kleuterparticipatie

- Meer kleuters laten participeren aan
de kleuterschool

*PA Vlaams-Brabant en Brussel,
regio Tielt-Winge*

Doelstelling

De bedoeling is een bijdrage te leveren aan de
onderwijskansen van jongeren door de kinderen
vanaf kleuterleeftijd al te motiveren voor deel-
name aan het onderwijs.

Korte omschrijving

Het LOP van Diest begon dit project vanuit de
vaststelling dat ongeveer 15% van de jongeren het
onderwijs verlaat zonder kwalificatie (diploma
of getuigschrift). In de groep van de allochtonen
loopt dit percentage op tot 50%.

Factoren die een invloed hebben op de kans van
slagen in het onderwijs, situeren zich al heel
vroeg in de schoolloopbaan, zelfs al in het kleu-
teronderwijs.

Daarom hecht het LOP in Diest heel veel belang
aan de werking naar kleuters toe en werd hier-
voor samenwerking gezocht met Kind en Gezin.
De regioteamleden moeten de jonge ouders mo-
tiveren om hun kinderen zo vlug mogelijk naar
de kleuterschool te laten gaan en moeten ook het
belang van de regelmatige aanwezigheid onder
de aandacht van de ouders brengen.

In de loop van 2007 zal daartoe nog ondersteu-
nend materiaal ontworpen worden (zoals een
folder, een film die een overzicht geeft van een
'werkdag' op de kleuterschool).

Beoogd resultaat

Zo veel mogelijk kleuters – met extra aandacht
voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen – de

stap naar de kleuterschool zo vlug mogelijk laten
zetten. Ook ouders bewustmaken dat het belang-
rijk is dat kinderen regelmatig (elke dag) en tijdig
(aanwezig bij de ochtendstart) naar school gaan.

Behaald resultaat

Dit jaar werd een flyer gerealiseerd die na Pasen
verspreid werd bij alle Diestse gezinnen.
Daarnaast werd ook een video gemaakt over een
dag in de kleuterschool, waarbij als inleiding
in beeld werd gebracht dat Kind en Gezin het
belang van de kleuterschool bespreekt en onder-
steunt.

Het is moeilijk in exacte cijfers (het aantal kleu-
ters dat bereikt werd) een resultaat te plakken op
dit project. Feit is dat alle betrokken partners uit
Diest (en ook de scholen) zeer lovend zijn over de
gang van zaken in dit project.

VERNIEUWD ZORGAANBOD MET AANDACHT VOOR DE KERNTHEMA'S

- KERNTHEMA OPVOEDING EN ONTWIKKELING

*Taalontwikkeling en leesstimulering

- Samenwerking met de openbare
bibliotheek

PA Antwerpen, stad Antwerpen

Doelstelling

Het project beoogt de bevordering van taalont-
wikkeling en leesstimulering. Hierbij gaat bijzon-
dere aandacht naar kinderen uit maatschappelijk
kwetsbare gezinnen.

Korte omschrijving

Het project wordt gefaseerd geïmplementeerd
met een start in december 2006.

Deelaspecten van het project zijn:

Het inrichten van een leeshoek in de wachtzaal
van 3 consultatiebureaus (CB St.-Bernardsesteen-
weg, regio Antwerpen-ZW – CB L. Frarijnlaan,
regio Antwerpen-Scheldegebied – CB Columbi-
astraat, regio Antwerpen-Scheldegebied). In de
leeshoek worden zowel kinderboeken ter inzage
aangeboden als lectuur voor ouders.

Op de locaties uit de eerste actie worden 'boek-
beetjes' uitgedeeld aan de ouders. Op de andere
Antwerpse CB's wordt één exemplaar hiervan

opgehangen in de wachtzaal. Het betreft een groeimeter rond taalstimulering en leesbevordering voor kinderen van 0 tot 36 maanden. Per stedelijke Antwerpse regio wordt één boekenpakket met vakliteratuur beschikbaar gesteld voor de spreekuurhouders opvoedingsondersteuning.

Organisatie van voorleesmomenten op consultatiebureau of inloopteam.

Bekendmaking van de dienstverlening van Kind en Gezin via de bibliotheekfilialen.

Beoogd resultaat

Ouders worden ondersteund in het bevorderen van taalontwikkeling en leesstimulering van hun kinderen tot de schoolgaande leeftijd.

Behaald resultaat

Ouders worden ondersteund in het bevorderen van taalontwikkeling en leesstimulering van hun kinderen en leren meteen de weg kennen naar de bibliotheek.

● **Project Leesstimulering**

PA Limburg, regio Hasselt

Doelstelling

Het project heeft tot doel het leesplezier bij jonge kinderen aan te scherpen en te vergroten door de ouders ervoor te sensibiliseren om op een aangename en ontspannen manier met behulp van boekjes met hun kind bezig te zijn. Allochtone kinderen, kinderen van vluchtelingen, kansarme kinderen en kinderen van woonwagenbewoners zijn de prioritaire doelgroep van dit project rond leesstimulering.

Korte omschrijving

Het project wil concrete opvoedingsondersteunende acties in de regio Hasselt opzetten ter bevordering van de leesstimulering bij kinderen van 0 tot 3 jaar, waarbij allochtone kinderen, kinderen van vluchtelingen, kansarme kinderen en kinderen van woonwagenbewoners de prioritaire doelgroep vormen.

Men wil ouders het belang van boekjes en van voorlezen doen inzien. Ouders en kinderen kunnen kennismaken met kinderboeken in de wachtruimte en in de ruimte waar het verpleegkundig consult plaatsvindt. Tijdens de consulten wordt ook een moment vrijgemaakt waarop de regioverpleegkundige aan de ouders informatie geeft (uitleg + folders) over leesstimulering die aangepast is aan de leeftijd.

Daarnaast worden in het team groepsconsulten voor 2,5-jarigen opgenomen waarin rond voorlezen wordt gewerkt. Daartoe werd een doe-boek ontwikkeld dat de kinderen de kans geeft om op een actieve manier bezig te zijn met voorlezen. De ouders krijgen ondertussen meer informatie over voorlezen en taalontwikkeling.

Beoogd resultaat

Uitbreiding van het groepsconsult naar andere consultatiebureaus. Minimaal 3 consultatiebureaus hebben een groepsconsult.

De groepsconsulten zijn geëvalueerd.

De regioverpleegkundigen die deel uitmaken van het werkgroepje werkten in 2007 samen met de regioteamverantwoordelijke een stappenplan uit voor een vervolg op het project leesstimulering.

Start van het bachelorproject rond taalstimulering ('Palimbo-spel', Katholieke Hogeschool Limburg, 2006-2007): zie fiche 'spel rond taalstimulering'.

Behaald resultaat

Er werd één groepsconsult rond het 'doe-boek' georganiseerd (CB Zonhoven). Er is een korte evaluatie gebeurd, waaruit bleek dat een bijsturing van de groepsconsulten opportuun is. Over wat die bijsturing dan inhoudt, is nog niet overlegd.

Uit het project leesstimulering groeide een bachelorproject met een aantal studenten van de Katholieke Hogeschool Limburg.

- **Ontwikkelen van een taalstimuleringsspel voor 2,5-jarigen in het kader van de bachelorprojectwerking met de Katholieke Hogeschool Limburg** *PA Limburg*

Doelstelling

Ouders op een laagdrempelige wijze betrekken bij de belangrijke ontwikkelingsstaak van de taalverwerving. In het bijzonder ook het bereiken van de kansarme kinderen, zodat zij niet met een achterstand moeten starten in het kleuteronderwijs. Hierbij wordt gekozen voor een simpele methodiek die niemand uitsluit.

Korte omschrijving

Een aantal laatstejaarsstudenten ontwerpen een spel rond taal en voorlezen. Het spel moet eenvoudig zijn, met weinig instructies en bruikbaar voor alle ouders. Het moet heel eenvoudig en goedkoop aan te maken zijn, want het is de bedoeling dat het aan de ouders kan worden meegegeven om thuis rond taal bezig te zijn met hun kind. We willen ernaar streven dat kinderen voldoende taalvaardig zijn (rond basisbehoeften) voordat ze aan hun eerste schooldag beginnen.

Speciale aandacht zal uitgaan naar de kansarmen, omdat taalontwikkeling bij hen vooral een aandachtspunt is. Het spel kan gezien worden als een uitvloeisel van het project 'leesstimulering' van het regioteam Hasselt.

Het spel moet theoretisch stevig onderbouwd zijn en moet afgestemd zijn op de leeftijdsgroep van 2- tot 2,5-jarigen.

Beoogd resultaat

Het resultaat is een spel rond taal en het uitdrukken van basisbehoeften voor kinderen van 2 tot 3 jaar, met speciale aandacht voor kansarme kinderen, dat op de consultatiebureaus door een regioteamlid kan worden meegegeven aan ouders van 2- tot 2,5-jarigen om thuis samen met hun kind te spelen.

Het spel moet ontwikkeld worden tijdens het academiejahr 2006-2007.

Behaald resultaat

De studenten slaagden in de ontwikkeling van een taalstimuleringspel voor 2,5-jarigen. De afdeling Preventieve Gezinsondersteuning van Kind en Gezin bekijkt in 2007-2008 of het spel bruikbaar is als methodiek binnen de acties die zullen worden ondernomen in het kader van de verhoging van de kleuterparticipatie.

- Kernthema Verzorging

● Project 'Tand in Zicht'

PA Oost-Vlaanderen, regio Oudenaarde

Doelstelling

Het verbeteren van de tandhygiëne bij de bevolking van Ronse.

Korte omschrijving

Bij dit project gaat de aandacht vooral uit naar specifieke kansengroepen (kansarmen, migranten, enz.).

Beoogd resultaat

Dit project wordt opgenomen in de reguliere werking.

Behaald resultaat

Het aantal kon niet worden getraceerd vanwege geen code in Ikaros.

TOEGANGKELIJKHEID VAN HET AANBOD

● Fysieke permanentie

PA Antwerpen

Doelstelling

De fysieke permanentie heeft tot doel de toegang tot het aanbod te vergemakkelijken voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Korte omschrijving

De projectmatig georganiseerde 'fysieke permanentie' wil complementair zijn aan de telefonische contactmogelijkheden voor de cliënt. De permanentie wordt georganiseerd voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen waarvoor de telefoon als communicatie-instrument een te hoge drempel vormt.

Contactmogelijkheden worden afgestemd op de doelgroep. De fysieke permanentie is een aanvulling op de bestaande dienstverlening, die voor de beoogde doelgroep weinig of niet bruikbaar is wegens de kenmerken die eigen zijn aan deze doelgroep, zijnde kansarm of/en anderstalig.

De fysieke permanentie vindt wekelijks plaats op een voor de cliënt bekende locatie, namelijk het consultatiebureau of het regiohuis.

Op vooraf gecommuniceerde momenten kan de cliënt hier zonder afspraak terecht bij een regioverpleegkundige en/of gezinsondersteuner met vragen of met een behoefte aan ondersteuning. Naar de mate van het mogelijke wordt de cliënt toegeleid naar of herinnerd aan de mogelijkheden van de Kind en Gezin-Lijn.

Beoogd resultaat

De fysieke permanentie wordt voortgezet op projectbasis.

Behaald resultaat

Via de 6 locaties die in aanmerking werden genomen voor deze projectfase, werden tijdens de evaluatieperiode april – september 2007 720 kindcontacten gerealiseerd. Dit betekent 2,2 meldingen per uur fysieke permanentie.

61,1% van de aangemelde cliënten werd geregi-

streerd als kansarm en bij 87,2% van deze cliënten was de thuistaal niet het Nederlands.

2.2.2 DIENSTVERLENING SPECIFIEK GERICHT OP ALLOCHTONEN

- Samenwerking met het Migranten centrum in Kortrijk

PA West-Vlaanderen, regio Kortrijk

Doelstelling

Marokkaanse vrouwen een beter zicht doen krijgen op de dienstverlening van Kind en Gezin, meer bepaald op het vlak van opvoedingsondersteuning.

Kind en Gezin wil als partner uit de regio Kortrijk naar buiten komen met zijn aanbod rond opvoedingsondersteuning, specifiek voor de allochtone doelgroep (bekendmaking).

Kind en Gezin een 'gezicht' geven voor de allochtone doelgroep (herkenbaarheid vergroten). Kennismaking met elkaars culturele achtergrond en gewoonten, om tot een beter begrip te komen. Marokkaanse vrouwen oefenen verder de Nederlandse taal.

Vanuit de groepsessies gezinnen toeleiden naar het spreekuur opvoedingsondersteuning van Kind en Gezin.

Korte omschrijving

Vanuit het team van Kortrijk zullen twee verpleegkundigen een vormings sessie geven aan de vrouwengroep Amber, gegroeid uit het Migranten centrum in Kortrijk. Deze vormings sessie vervangt een van de maandelijkse praatgroepen (inhoudelijke invulling). De groep bestaat uit vrouwen van verschillende nationaliteiten, van alle leeftijden. De meesten spreken Nederlands, maar er wordt wel een tolk ingeschakeld.

Een eerste vormings sessie heeft plaats in het voorjaar van 2007. Thema van deze vormings namiddag is 'Grenzen stellen en belonen in de opvoeding. Tips om hier consequent mee om te leren gaan'. Dit thema werd door de vrouwengroep zelf aangebracht. Verpleegkundigen hebben in overleg met de verantwoordelijke van de groep het thema verder geconcretiseerd.

De regioverpleegkundigen zullen deze vorming samen voorbereiden aan de hand van de opvoedingskoffer 'straffen en belonen'. De vorming zal

onder meer bestaan uit een kort theoretisch luik en vooral uit het uitwisselen van ervaringen; dit alles aan de hand van een spel.

Enkele weken vooraf wordt een uitnodiging opgemaakt door Kind en Gezin. Deze wordt verspreid via de verpleegkundigen van Kind en Gezin (persoonlijk of via het CB) en via het Migranten centrum. Deze vorming staat ook gepland op de jaarkalender van de vrouwengroep.

Beoogd resultaat

Een eerste vormings sessie heeft plaats in het voorjaar van 2007. Thema van deze vormings namiddag is 'Grenzen stellen en belonen in de opvoeding. Tips om hier consequent mee om te leren gaan'. Bij een positieve evaluatie van deze sessie zal vermoedelijk ook in het najaar 2007 een vormings namiddag plaatsvinden in samenwerking met het Migranten centrum.

Behaald resultaat

In maart 2007 vond een vormings sessie plaats rond grenzen stellen en belonen. In oktober vond er een tweede sessie plaats, met als thema 'slapen en slaapproblemen bij kinderen'.

Sessie rond grenzen stellen: erg positieve evaluatie door de mama's zelf (hadden er veel aan gehad, vooral erg interessant voor mama's met jonge kindjes). Een thema waarop in latere sessies nogmaals teruggekomen werd. De situaties die geschetst werden, waren erg herkenbaar. Het was echter niet altijd evident voor de mama's om openlijk over (hun) opvoedingsproblemen te praten. Het werken rond kinderen en de problemen die hiermee gepaard kunnen gaan, werd door het PIC als erg waardevol gezien (laagdrempelige insteek).

De sessie zelf werd als te kort ervaren door Kind en Gezin. Beter zou geweest zijn de sessie op te splitsen in 2 namiddagen.

Taalproblemen en het werken met een tolk zorgden voor vertraging en maakten het niet evident om zaken genuanceerd ter sprake te brengen. In de loop van de namiddag werd duidelijk dat het belangrijk is om de zaken tot de essentie te beperken. Te veel informatie wordt niet langer verwerkt door de mama's. Voor Kind en Gezin was het erg interessant om te zien welke interacties er plaatsvonden tussen de vrouwen. Ook kreeg de verpleegkundige een duidelijker beeld van de culturele verschillen in het kijken naar opvoeding en het hanteren van opvoedingsproblemen.

Sessie rond slapen en slaapproblemen: de sessie bestond uit een panelgesprek tussen mensen van verschillende nationaliteiten. Het thema was: slapen en slaapgewoonten in verschillende culturen. De verpleegkundige was moderator tijdens het panelgesprek en gaf een korte theoretische uitleg over slapen.

De evaluatie door de aanwezigen en de verpleegkundige was heel positief. Een uitgebreide evaluatie van deze sessie met Kind en Gezin en met de verantwoordelijke van de moedergroep heeft nog niet plaatsgevonden.

- Actie rond het wegwerken van de vaccinatieachterstand bij de Roma-gezinnen

PA Oost-Vlaanderen, regio Sint-Niklaas

Doelstelling

De consultatiezittingen zijn toegankelijk voor Roma-zigeuners, zodat de vaccinatieachterstand kleiner wordt.

Korte omschrijving

Eén keer per maand is er een consultatiezitting met specifieke focus op de Roma-gezinnen. Eén regioverpleegkundige heeft de opdracht om deze consultatie op te volgen door middel van extra aanmoediging, het opzoeken van de afwezigen na de zitting, enz.

Beoogd resultaat

Drempelverlagend werken naar deze doelgroep toe om alle gezinnen met kinderen van 0 tot 3 jaar te bereiken met het oog op adequate vaccinatieresultaten.

Behaald resultaat

Alle Roma-gezinnen worden intensief opgevolgd. Er waren 27 geboorten in deze gezinnen, waaraan de regioverpleegkundige 143 huisbezoeken bracht. De actie rond het wegwerken van de vaccinatieachterstand kent een positieve evolutie. De gezinnen kunnen meer en meer toegeleid worden naar andere consultmomenten in het consultatiebureau in de Ankerstraat, omdat het dezelfde regioverpleegkundige is die de huisbezoeken brengt bij de Roma-gezinnen én de andere zittingen verzorgt. Deze regioverpleegkundige blijft wel deze gezinnen specifiek opvolgen met betrekking tot afwezigheden op de afspraak, enz.

- Project Info's voor allochtonen - UZ Brussel *PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Brussel-Noord*

Doelstelling

Dit project probeert op een aangepaste manier gezondheidsvoorlichting en -opvoeding (GVO) te geven aan Marokkaanse zwangeren in het UZ Brussel.

Korte omschrijving

Na hun bevalling blijken sommige allochtone vrouwen een bloedtransfusie nodig te hebben wegens fysieke uitputting, meestal te wijten aan slechte eetgewoonten of aan een te snelle opvolging van zwangerschappen. GVO aan deze doelgroep, in samenwerking met Marokkaanse gezinsondersteuners (Berbers of Arabisch) van Kind en Gezin, zou de preventie van deze risico's kunnen bevorderen.

Teamleden van Brussel-Noord werken samen met medewerkers van het UZ Brussel om deze info's te verzorgen. Een RV en een GO van Brussel-Noord geven deze info's. Het ziekenhuis staat in voor o.a. de logistieke omkadering en de rekrutering. Bij de evaluatie (op 8 december 2006) werd besloten om het project over een iets andere boeg te gooien, dit vanuit de vaststelling dat de minimale opkomst van 4 personen per sessie nooit behaald werd. Er werd besloten om de volgende wijzigingen door te voeren:

- de folder zal aangepast worden (na eventueel eerst uitgetest te zijn bij doelgroep);
- er zal niet meer worden gewerkt met een minimale aanwezigheid per sessie;
- er zal meer werk gemaakt worden van de toeleiding van het doelpubliek naar deze sessies. Aan de gynaecologen van het ziekenhuis zal gevraagd worden om hun cliënten actiever in te lichten over deze sessies.

Beoogd resultaat

In 2007 zal er gestreefd worden naar een sterkere aanwezigheid van het doelpubliek op deze info's.

Behaald resultaat

In 2007 is er geen enkele sessie kunnen doorgaan wegens een te lage opkomst. Intussen werd er ook een prenatale werking in dit ziekenhuis opgestart (gericht op maatschappelijk kwetsbare gezinnen).

Tijdens een tussentijds overleg werd ervoor geopteerd om eerst deze prenatale werking verder

uit te werken. Deze werking kan ook resulteren in een belangrijk doorverwijsluik naar deze info's voor allochtonen.

2.2.3 DIENSTVERLENING SPECIFIEK GERICHT OP MENSEN MET EEN PRECAIRE VERBLIJFSITUATIE

→ HET KADER

PREVENTIEVE DIENSTVERLENING IN ASIELCENTRA

Doelstelling

De knelpunten die ervaren worden bij het werken in de asielcentra zijn opgelost en de dienstverlening gebeurt er op een kwaliteitsvolle manier.

Korte omschrijving

We geven een kort overzicht van de samenwerking tussen Kind en Gezin en de asielcentra per provincie:

Antwerpen: asielcentrum Ekeren, asielcentrum Kapellen, asielcentrum Antwerpen-Linkeroever, asielcentrum Broechem, asielcentrum Arendonk.
Limburg: asielcentrum Rekem-Lanaken, asielcentrum Overpelt, asielcentrum Bevingen.

Oost-Vlaanderen: asielcentrum Deinze, asielcentrum Sint-Niklaas, asielcentrum Eeklo.

Vlaams-Brabant en Brussel: transitcentrum 127 in Melsbroek en asielcentrum 127bis in Steenokkerzeel, asielcentrum Alsemberg, asielcentrum Klein Kasteeltje.

West-Vlaanderen: asielcentrum Wingene, asielcentrum Menen, asielcentrum Brugge.

De samenwerking tussen Kind en Gezin en de asielcentra verloopt vaak goed, maar er zijn toch nog heel wat knelpunten die onze aandacht vragen. Vanuit de centrale administratie wordt een project opgestart om deze knelpunten aan te pakken, zodat we ook in de asielcentra een kwaliteitsvolle dienstverlening kunnen garanderen.

Behaald resultaat

Er is een plan van aanpak met een concrete timing. De impact op de personele en financiële middelen werden in kaart gebracht.

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

- Ondersteunend overleg in het kader van de dienstverlening in de asielcentra *PA Antwerpen*

Doelstelling

Ervaringen omtrent de dienstverlening georganiseerd in de asielcentra worden provinciaal gedeeld tussen de betrokken CB-artsen, organiserende besturen, regioverpleegkundigen en regioteamverantwoordelijken. Daarnaast wordt voorzien in een inhoudelijke ondersteuningsbehoefte van de CB-artsen en regioverpleegkundigen.

Korte omschrijving

Eén keer per jaar wordt provinciaal een overleg georganiseerd voor de CB-artsen, de organiserende besturen, de betrokken regioteamverantwoordelijken en de regioverpleegkundigen die werken in een asielcentrum.

De medische-kwaliteitscoördinator en een provinciaal stafmedewerker PGO nemen hier ook aan deel.

Beoogd resultaat

Eén keer per jaar zal het overleg georganiseerd worden.

Behaald resultaat

Het overleg heeft plaatsgevonden op 4 juni 2007.

- Samenwerking met het asielcentrum Klein Kasteeltje
PA Vlaams-Brabant en Brussel

Doelstelling

Medewerkers van de provinciale afdeling Vlaams-Brabant en Brussel zijn actief in het Klein Kasteeltje om er de mensen te sensibiliseren voor de belangen en de behoeften van kinderen (en van gezinnen met jonge kinderen) uit onze doelgroep die in dit asielcentrum verblijven.

Korte omschrijving

Acties worden ondernomen op verschillende niveaus (directie, sociale dienst, medische dienst, beveiligingspersoneel).

Behaald resultaat

In de loop van 2007 zijn er nieuwe contacten gegroeid tussen een stafmedewerker PSM/PGO

en de directie van dit asielcentrum. Er werden afspraken gemaakt om deze samenwerking verder te concretiseren. Zo werd in 2007 de dienstverlening van Kind en Gezin voorgesteld op verschillende personeelsvergaderingen.

2.2.4 DIENSTVERLENING SPECIFIEK GERICHT OP GEDETINEERDEN

- **Ondersteuning van gedetineerde ouders**

PA Antwerpen, stad Antwerpen

Doelstelling

Ondersteuning bieden aan gedetineerde ouders met kinderen tot de schoolgaande leeftijd met betrekking tot hun ouderrol.

Korte omschrijving

Door middel van groepsbijeenkomsten worden gedetineerde ouders met kinderen tot de schoolgaande leeftijd geïnformeerd over de dienstverlening van Kind en Gezin en dit met de bedoeling deze ouders te ondersteunen in het handhaven van hun ouderrol.

Beoogd resultaat

Organisatie van aantal groepsbijeenkomsten.

Behaald resultaat

In deze organisatievorm hebben 5 groeps gesprekken plaatsgevonden, in november en december 2006 en in februari, maart en april 2007. In januari en mei werden de sessies afgelast door de gevangenis omdat er geen kandidaten waren. In juni is de sessie geannuleerd door Kind en Gezin wegens organisatorische moeilijkheden.

Het aantal deelnemers aan de groeps gesprekken is wisselend, gaande van 2 tot 7. Het gebeurt zelden dat iemand een tweede keer deelneemt. De deelnemers verblijven immers in een 'huis van arrest'.

De ouders die deelnemen hebben zowel jonge kinderen uit onze doelgroep van 0 tot 3 jaar als oudere kinderen.

nov. 2006: 5 mannelijke deelnemers
waarvan 3 met kindjes
beneden de 3 jaar

dec. 2006: 6 mannelijke deelnemers
waarvan 4 met kindjes
beneden de 3 jaar

febr. 2007: 4 mannelijke deelnemers
waarvan 3 met kindjes
beneden de 3 jaar

maart 2007: 2 mannelijke en 3 vrouwelijke
deelnemers allen met kindjes
beneden de 3 jaar

april 2007: 3 vrouwelijke deelnemers
waarvan 1 met een kindje
beneden de 3 jaar

In augustus 2007 is in overleg met Justitieel Welzijn beslist de groepsbijeenkomsten te stoppen, ondanks de motivatie en het engagement van de regioverpleegkundige en de gezinsondersteuner. Er was immers een gebrek aan een kader, aan ondersteuning en aan expertise om de groepsbijeenkomsten rond het thema 'Hoe kan ik ouder zijn/blijven in de gevangenis?' te laten opnemen door een regioverpleegkundige en een gezinsondersteuner van Kind en Gezin.

Wel werd er met de gevangenis afgesproken dat een samenwerking voor individuele gezins-situaties met kinderen uit onze doelgroep altijd bespreekbaar is.

- **Preventieve dienstverlening in de Moeder-en-kindafdeling van het penitentiair complex in Brugge**

PA West-Vlaanderen, regio Brugge

Doelstelling

De preventieve dienstverlening is toegankelijk voor de gedetineerde moeders en hun jonge kinderen die in de gevangenis verblijven.

Korte omschrijving

De regioverpleegkundige van Kind en Gezin bezoekt de moeders met jonge kinderen in de cel en ondersteunt hen op het vlak van gezondheid (bv. gehoorstest), verzorging, voeding, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van hun kinderen. Folders en ander educatief materiaal (bv. het pictografisch materiaal) worden gebruikt ter ondersteuning.

Zwangere vrouwen kunnen bij de regioverpleegkundige terecht met hun vragen rond zwangerschap en bevalling. Ook hier wordt gebruikgemaakt van ondersteunende communicatiedragers (bv. de zwangerschapskalender).

Er is informeel en formeel overleg met de directie, de medisch-verpleegkundige dienst, de sociale dienst en de trajectbegeleiders en beleidsmedewerkers van de Vlaamse Gemeenschap. Bij ontslag uit de gevangenis wordt er met de collega's van Kind en Gezin overlegd over de nodige follow-up.

Kind en Gezin werkt op deze manier ook actief mee aan het strategisch plan van de Vlaamse Gemeenschap, die aan gedetineerden dezelfde dienstverlening wil aanbieden als aan vrije burgers.

Beoogd resultaat

Optimaliseren van de begeleiding van de zwangeren door middel van vroegtijdige toeleiding door de trajectbegeleiders en de medische dienst. Er werden al concrete afspraken hierover gemaakt in de schoot van de werkgroep 'Welzijn en Gezondheid' van de Vlaamse Gemeenschap.

Behaald resultaat

Het preventieve aanbod werd gebracht bij 19 baby's in 2007. Een aantal moeders waren zwanger in 2007 en zijn ondertussen bevallen. Ook de prenatale zorg heeft al kunnen plaatsvinden sinds september 2007.

- Informatiesessie voor de gedetineerde ouders van jonge kinderen in het penitentiair complex in Brugge
PA West-Vlaanderen, regio Brugge

Doelstelling

De gedetineerde ouders krijgen toegang tot informatie over Kind en Gezin en zijn dienstverlening. We willen ook bespreekbaar maken wat het betekent om 'ouder' te zijn in de gevangenis.

Korte omschrijving

Op verzoek van de medewerkers van de Vlaamse Gemeenschap werd begin 2005 een infovergadering georganiseerd, geleid door de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Dit gebeurde in het kader van een reeks infosessies waar verschillende diensten zich komen voorstellen (de VDAB, Basiseducatie, enz.).

De regioverpleegkundige legde vooral de nadruk op de vrijwilligheid en het ondersteunende karakter van de dienstverlening van Kind en Gezin

en op de loyaliteit tussen kinderen en ouders (ook als die in de gevangenis verblijven).

Beoogd resultaat

Als de omstandigheden in de gevangenis het toelaten, zal een infosessie georganiseerd worden door Kind en Gezin.

Behaald resultaat

Om veiligheidsredenen binnen de gevangenis is de infovergadering niet kunnen doorgaan.

2.2.5 DIENSTVERLENING SPECIFIEK GERICHT OP WOONWAGENBEWONERS

- Werking bij woonwageneigenaren
PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Leuven

Doelstelling

Dienstverlening met zorg op maat aanbieden aan gezinnen met jonge kinderen bij de doelgroep woonwageneigenaren.

Korte omschrijving

Er wordt extra aandacht besteed aan deze doelgroep tijdens de reguliere dienstverlening. Dit gebeurt in nauw overleg met medewerkers van de stedelijke Integratiedienst. Daarnaast wordt ook deelgenomen aan het overleg op stedelijk en provinciaal niveau.

Beoogd resultaat

- Alle kinderen uit onze doelgroep van het woonwagenterrein blijven begeleiden.
- Medewerking aan buurtfeest in het voorjaar van 2007.
- Medewerking aan netwerking (overleg met diensten zoals stadsbestuur, parket, CAW, VK, buurtwerker, ...) om de specifieke problemen van deze doelgroep aan te pakken.

Behaald resultaat

We hebben in 2007 vooral gewerkt rond het thema kindermishandeling en dit door middel van een globale aanpak: de focus lag immers op alle kinderen van 0 tot 18 jaar én er werd samengewerkt met alle betrokken diensten. De aanleiding hiertoe waren enkele verontrustende signalen waaronder bijvoorbeeld een regioverpleegkundige die getuige was van een mishandeling op het terrein. Op ons verzoek heeft er toen een rondetafelgesprek plaatsgevonden op het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) in Leuven met alle betrokken diensten (met

o.a. dr. Peter Adriaenssens van het VK en Jessica Opsteyns van het Leuvense parket). De ontwikkelingskansen en de spijsbelproblematiek kwamen aan bod. Er werd ook een aanpak besproken in geval van vermoeden van kindermishandeling. Deze bijeenkomst was positief, omdat er toch enkele concrete afspraken werden gemaakt die in de praktijk effect hadden op de individuele cases.

Er was ook een zeer geslaagde deelname aan het buurtfeest op het zigeunerterrein. Dit jaar heeft het regioteam van Leuven zelf rond een thema gewerkt en dat was zeer succesvol. Het team kreeg ook positieve reacties van de andere partners, zoals het OCMW en de straathoekwerker van de stad Leuven. We werkten rond het thema gezonde voeding. We hadden foto's van fruit geprint en hebben er een puzzel van geknipt. De jongere kinderen konden eerst de puzzel maken en als beloning kregen ze dan een tandenborstel.

Verder was er ook nog het structurele overleg met de stedelijke woonwagencentrale (4 keer per jaar, opgevolgd door de regioteamverantwoordelijke). Op provinciaal niveau nam de provinciaal medewerker PGO deel aan het provinciaal overleg over de woonwagencentraleproblematiek (3 keer). 14 kinderen werden intensief opgevolgd (via het specifieke zorgaanbod).

2.2.6 MENSEN MET PSYCHI(ATRI)SCHE PROBLEMEN

- Moeder-en-kindeenheden Centrum Bethanië, Zoersel
PA Antwerpen, regio Zandhoven

Doelstelling

De dienstverlening aan cliënten opgenomen in de Moeder-en-kindeenheden wordt tijdens hun verblijf door de regioteamleden van Kind en Gezin voortgezet, zodat na het ontslag van de cliënt de integratie in de dienstverlening van Kind en Gezin zo naadloos en optimaal mogelijk kan verlopen.

Korte omschrijving

Voorname in het kader van de uitvoering van de gehoorstest wordt aan de opgenomen cliënten de mogelijkheid geboden een individueel contact met een regioverpleegkundige te hebben binnen de muren van het centrum.

De opgenomen cliënten worden toegeleid naar een consultatiebureau van Kind en Gezin. Doorgaans is dat het CB in Zoersel. De toeleiding gebeurt via een samenwerking tussen de medewerkers van de Moeder-en-kindeenheden en de regioverpleegkundige.

Als er behoefte aan bestaat bij de opgenomen cliënten, kan de regioverpleegkundige in samenwerking met de medewerkers van de Moeder-en-kindeenheden een informatieve themales organiseren.

Bij ontslag van een cliënt uit de Moeder-en-kindeenheden wordt het regioteam van Zandhoven hierover geïnformeerd, zodat het de regioverpleegkundige van de regio van de bezoekplaats van de moeder kan informeren.

Beoogd resultaat

De ondersteuning van de in de Moeder-en-kindeenheden opgenomen cliënten wordt zo veel mogelijk gecontinueerd door de regioverpleegkundige van Kind en Gezin.

Wijze van evalueren

De samenwerkingsafspraken tussen de Moeder-en-kindeenheden en Kind en Gezin worden geëvalueerd tijdens een jaarlijks overleg tussen het team 'moeder & kind', de regioteamverantwoordelijke en de betrokken regioverpleegkundigen van de regio Zandhoven.

Behaald resultaat

De dienstverlening aan de opgenomen cliënten werd volgens de samenwerkingsafspraken gerealiseerd.

- Moeder-en-kindeenheden in Sint-Camillus, Sint-Denijs-Westrem
PA Oost-Vlaanderen, regio Deinze

Doelstelling

Kind en Gezin wil de toegankelijkheid van haar dienstverlening verbeteren voor jonge moeders die verblijven op de Moeder-en-kindeenheden.

Korte omschrijving

In het psychiatrische ziekenhuis Sint-Camillus in Sint-Denijs-Westrem functioneert een Moeder-en-kindeenheden. Op deze unit worden moeders met een postpartumproblematiek opgenomen, samen met hun kind.

De regioverpleegkundigen van Deinze slaan de brug tussen deze unit en de dienstverlening van Kind en Gezin. Deze opgenomen moeders maken

kennis met de dienstverlening van Kind en Gezin en worden uitgenodigd op het consultatiebureau van Kind en Gezin. De regioteams spelen een cruciale rol in het totale traject dat deze moeders doorlopen, in het bijzonder in de voorzorg en de nazorg van hun ziekenhuisopname.

Beoogd resultaat

De regioverpleegkundigen volgen de moeders met kinderen op die opgenomen zijn in de Moeder-en-kindeenheid van het psychiatrisch ziekenhuis Sint-Camillus.

Behaald resultaat

21 kinderen en 20 mama's werden opgevolgd door regioteamleden van de regio Deinze. Een betrokken regioverpleegkundige en de psychologe van Sint-Camillus hebben hun aanbod voorgesteld in alle regioteams van Oost Vlaanderen op de regioteamoverlegvergaderingen.

- Samenwerkingsovereenkomst tussen provinciale afdeling Oost-Vlaanderen, Preventieve Gezinsondersteuning en Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg
PA Oost-Vlaanderen

Doelstelling

Regioteamleden verwijzen correct door naar het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG).

Korte omschrijving

Alle regioteamleden krijgen de mogelijkheid om kennis te maken met de dienstverlening die wordt aangeboden door de CGG's. Dit moet helpen om de doorverwijzingen op een correcte manier te laten verlopen.

Beoogd resultaat

Het plan van aanpak kindermishandeling zal worden voorgesteld aan de CGG's. Er zullen nieuwe afspraken vastgelegd worden, vooral met de kinderteams en ook met de volwassenenwerking in het kader van de KOPP-kinderen (Kinderen van een Ouder met Psychiatrische Problemen).

Behaald resultaat

Omdat het plan van aanpak kindermishandeling nog niet geïmplementeerd is en de afspraak was om 'eerst de regioteamleden te informeren en dan de partners', werd deze actie uitgesteld op het niveau van de voorzieningen. Deze actie

is wel meegenomen in de bespreking van de samenwerking in de netwerken en in de werkgroep Maatschappelijke noodzaak.

2.2.7 DIENSTVERLENING SPECIFIEK GERICHT OP BEPAALDE SUBGROEPEN

- Preventie van verhoogde loodbloedwaarden bij kinderen, Hoboken
PA Antwerpen

Doelstelling

Preventie van verhoogde loodbloedwaarden bij kinderen die wonen in Hoboken, wijk Moretusburg-Hertogvelden.

Korte omschrijving

Het betreft een samenwerkingsproject met de Afdeling Toezicht Volksgezondheid (vroeger: Gezondheidsinspectie (GI)) en met het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH).

De rol van de regioteamleden omvat:

- het geven van adviezen ter preventie van verhoogde loodbloedwaarden bij kinderen aan gezinnen die in de betrokken buurt wonen;
- het stimuleren van ouders om bij hun kind halfjaarlijks een bloedafname te laten doen om eventueel verhoogde loodbloedwaarden op te sporen;
- in geval van verhoogde loodbloedwaarden bij hun kind, ouders stimuleren tot het naleven van de door het PIH en de Afdeling Toezicht Volksgezondheid geformuleerde adviezen.

Beoogd resultaat

Het project wordt voortgezet.

Behaald resultaat

Er kunnen geen numerieke resultaten worden voorgelegd, omdat er geen specifieke registratie wordt bijgehouden in Ikaros. Er wordt wel een aanduiding aangebracht in het medisch dossier. De verpleegkundigen passen de richtlijnen van het project goed toe.

- Risicogroepen tuberculose-infectie: samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT)
PA Antwerpen

Doelstelling

Vroegtijdige detectie van tuberculose-infectie.

Korte omschrijving

De doelgroep bestaat uit de kinderen onder de 5 jaar en de zwangere vrouwen die minder dan 2 jaar in België wonen. Zij moeten ook afkomstig zijn uit een risicoland wat tuberculose betreft. De doelgroep wordt voor screening verwezen naar de VRGT in Antwerpen of Turnhout of naar het regiohuis in Mechelen. De opvolging van de verwijzingen wordt opgenomen door de regioteamleden in samenwerking met de VRGT.

Beoogd resultaat

Naast de doorverwijzing van kinderen gaat er extra aandacht naar de zwangeren uit de doelgroep. De gescreende zwangeren bezoeken veelal een prenataal steunpunt van Kind en Gezin. Een toelichting voor de prenatale steunpunten is gepland, zodat een adequate opvolging en een psychosociale begeleiding kan plaatsvinden op de prenatale consultaties.

Er vindt regelmatig overleg plaats met de VRGT over de uitvoering van de samenwerking.

Behaald resultaat

In de loop van 2007 werd het proefproject opgezegd door de VRGT wegens de lage dekkingsgraad en omdat er geen nieuwe tuberculosegevallen werden gedetecteerd. Er wordt geen systematische screening meer georganiseerd met het oog op kostenefficiëntie.

- Anderstaligen

- Medewerking aan het onthaal van anderstalige nieuwkomers: maatschappelijke oriëntatie

PA Oost-Vlaanderen

Doelstelling

Drempelverlagend werken naar anderstalige nieuwkomers.

Korte omschrijving

De dienstverlening van Kind en Gezin wordt in al haar aspecten voorgesteld door een regioteamlid of door de provinciaal medewerker PGO, zodat de nieuwkomers met realistische verwachtingen de dienstverlening van Kind en Gezin kunnen aanspreken.

Beoogd resultaat

Het inburgeringstraject wordt niet meer regionaal georganiseerd, maar overgenomen door ONOV (Onthaal anderstalige nieuwkomers Oost-Vlaanderen) in Gent. Ons aanbod gebeurt enkel op verzoek om de verbinding te maken tussen het preventieve zorgaanbod van Kind en Gezin en de nieuwkomers.

Behaald resultaat

Er vonden 7 sessies plaats binnen het inburgeringstraject van ONOV: 2 maal op de provinciale afdeling in Gent, 1 maal in Sint-Niklaas en 4 maal in de Voldersstraat in Gent. Gemiddeld waren er 14 cursisten aanwezig, opgesplitst naargelang van hun taal (Arabisch, Turks, Chinees, Frans, Roma, ...) en met een gemiddelde van 20 aanwezigen per sessie.

- Kind en Gezin verwelkomt in Brussel en Vlaams-Brabant ook nieuwkomers

PA Vlaams-Brabant en Brussel

Doelstelling

Een verpleegkundige van Kind en Gezin kan tijdens het pakket maatschappelijke oriëntatie de dienstverlening van Kind en Gezin toelichten aan nieuwkomers in Brussel en Vlaams-Brabant.

Korte omschrijving

Sinds 2005 organiseert BON (Brussels Onthaalbureau voor Nieuwkomers) een cursus maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers in Brussel. Een regioverpleegkundige uit Brussel kan gedurende een uur onze dienstverlening toelichten aan het doelpubliek van BON. Ze doet dat op een redelijk eenvoudige manier, opdat iedereen de toelichting zou kunnen begrijpen.

Hoewel dat niet echt de bedoeling is, komen er soms ook onderwerpen aan bod zoals het belang van vaccinaties, gezonde voeding, goede hygiëne, enz.

Deze toelichting staat niet standaard op het programma van alle groepen van nieuwkomers. De nieuwkomers kunnen een deel van hun pakket zelf kiezen. Groepen die bestaan uit veel mannen, kiezen zelden voor deze toelichting van onze werking.

Het voorjaar van 2006 werd gebruikt voor het uittekenen van de krijtlijnen van deze samenwerking door de RTV en PSM/PGO.

Beoogd resultaat

Het voortzetten van deze toelichting van onze dienstverlening door de betrokken regioverpleegkundige.

Behaald resultaat

De RV kon 2 keer een infosessie verzorgen. In totaal ging het om een 35-tal personen (op 2 mannen na waren het allemaal vrouwen).

In groepen van nieuwkomers met heel weinig vrouwen (wat in 2007 vrij frequent voorkwam) was er geen interesse voor informatie over de dienstverlening van onze instelling. Intussen kwamen er ook soortgelijke vragen van medewerkers van het provinciebestuur van Vlaams-Brabant. Er werden 3 sessies (in totaal voor een 15-tal vrouwen) georganiseerd.

- **Oriëntering Nederlands in een consultatiebureau**

PA Vlaams-Brabant en Brussel, regio Brussel-Centrum

Doelstelling

Onderzoek naar de mate waarin een consultatiebureau (van Kind en Gezin) een ondersteunende rol kan spelen in moedertaalontwikkeling en meertalig opvoeden. Nadien moeten er methoden ontwikkeld worden om dit te implementeren in meerdere CB's in Brussel.

Korte omschrijving

Dit project is gegroeid in de Brusselse context waar de Nederlandstalige cliënten van onze CB's veruit in de minderheid zijn.

Dit project werd in 2006 echt opgestart.

Het project wordt getrokken door een medewerker van het Huis van het Nederlands, maar berust op een samenwerkingsverband tussen de volgende diensten: organiserend bestuur en enkele vrijwilligers van het betreffende CB, regioteamleden van Kind en Gezin, Taalvaart, kinderwerking Dada, het kabinet van minister Grauwels en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

In 2006 vonden 4 vergaderingen plaats, waarop meestal voor Kind en Gezin de volgende regioteamleden aanwezig waren: de regioteamverantwoordelijke, een regioverpleegkundige en een gezinsondersteuner.

In het najaar van 2007 werd besloten het project te implementeren in 5 andere Brusselse CB's. Kind en Gezin blijft dit project mee opvolgen, maar zal in de praktijk minder betrokken zijn bij de imple-

mentatie in deze 5 CB's. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor de plaatselijke vrijwilligers in het betrokken CB.

Beoogd resultaat

Komen tot activiteiten in de wachtzaal en tot 'instrumenten' ter ondersteuning van (moeder)taalontwikkeling en meertalig opvoeden.

Behaald resultaat

In de loop van 2007 kon het onderzoek afgerond worden. Er werden een aantal instrumenten ontwikkeld die kunnen worden gebruikt om ouders te sensibiliseren voor een bewuster omgaan met taal (waaronder ook het Nederlands): o.a. een poster met voorleestips, infofiches, praktische info over Nederlandstalige scholen (link met kleuterparticipatie!), een poster met speeltips. Ook werden de taken afgebakend tussen vrijwilligers en regioteamleden van Kind en Gezin.

De beslissing werd genomen om dit project in een volgende fase te implementeren in 5 andere CB's in Brussel.

2.3 PREVENTIEVE GEZINS- ONDERSTEUNING VAN ALLE GEZINNEN

→ HET KADER

Een aantal acties worden generiek doorgevoerd, dat wil zeggen dat het kader waarin ze plaatsvinden algemeen geldend is en dus naar alle gezinnen toe toegepast wordt. Ze zijn een onderdeel van de algemene dienstverlening en zijn geënt op de kernthema's van Kind en Gezin. Verschillen in de dienstverlening komen in principe alleen tot stand vanuit het principe van zorg op maat. Het doelgroepgerichte aspect is ondergeschikt.

Wel worden enkele regionale projecten opgenomen die in principe afgestemd zijn op alle gezinnen in de regio.

- Opmaak methodiek Vraag-en aanbodverheldering: Ijsbrekermethodiek

Doelstelling

De opmaak van een methodiek voor vraag- en aanbodverheldering die de regioteamleden ondersteunt in het in gesprek (laten) brengen van die zaken die voor het gezin in relatie tot hun kind belangrijk kunnen zijn, en op basis daarvan besluiten trekken.

Korte omschrijving

De methodiek moet klaar zijn tegen december 2007 om in 2008 getest te kunnen worden in 6 regio's.

Daartoe werd een werkgroep opgericht (8 personen x 6 dagdelen) die de methode inhoudelijk uitwerkt en de voortgang bewaakt. _ voltijdse equivalent besteedt van september tot december specifiek aandacht aan het uitwerken van de methodiek.

In september/oktober zal er een eerste testmoment in Vlaams-Brabant plaatsvinden bij wijze van eerste evaluatie van de methodiek. Daarna zal deze verder bijgestuurd worden om voldoende klaar te zijn voor de grote proef in 2008.

Beoogd resultaat

De methodiek is klaar om getest te worden.

Behaald resultaat

De methodiek is klaar om getest te worden in 6 regio's.

- KERNTHEMA VOEDING

- Week van de Borstvoeding

Doelstelling

Een borstvoedingsvriendelijk klimaat creëren door elk jaar actief deel te nemen aan de sensibiliserings-Week van de Borstvoeding.

Korte omschrijving

Naast de promotie en de ondersteuning van borstvoeding, die het hele jaar door loopt, wil Kind en Gezin naar analogie met andere spelers op het terrein in die week extra aandacht schenken aan moeders die borstvoeding geven.

Beoogd resultaat

In overleg met de woordvoerder, de cel Com-

municatie en de werkgroep Borstvoeding zullen vanuit de centrale administratie acties opgezet worden. Het thema in 2007 focust op het starten van borstvoeding tijdens het eerste uur na de geboorte als meest vitale stap om de mortaliteit te doen dalen. Naast een persbericht zal ook gezorgd worden voor een kleine attentie voor de borstvoedende moeders.

Behaald resultaat

In overleg met de woordvoerder, de cel Communicatie en de werkgroep Borstvoeding werd een actie opgezet vanuit de centrale administratie. Het thema in 2007 stond in het teken van het belang om baby's binnen het eerste levensuur na de geboorte aan de borst te laten drinken. In bepaalde landen kan dit gebaar immers de neonatale sterfte bij baby's zelfs drastisch doen dalen. Elke borstvoedende moeder ontving van de regioverpleegkundige een slabbetje met de slogan Mmmmmmoedermelk. De affiches van het Federaal Borstvoedingscomité werden verspreid naar alle regiohuizen, CB's, inloopteams en prenatale steunpunten. Er werd een persbericht gepubliceerd.

- Actualiseren van de communicatiedragers inzake voeding

Doelstelling

De dienstverlening baseren op actuele veranderingen en nieuwe inzichten inzake babyvoeding.

Korte omschrijving

Op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten en bevindingen, maar ook op basis van ervaringen uit het werkveld, is het noodzakelijk de communicatiedragers elk jaar inhoudelijk te herzien.

Beoogd resultaat

Het actualiseren van de voedingsbrochures. Exploratie en verdere verfijning van de actieve voedingsdriehoek voor de doelgroep van Kind en Gezin. Het gaat hierbij zowel om een afstemming van de voedingsdriehoek op het gebruik ervan voor kinderen als om de toepasbaarheid ervan voor groepen met andere (cultureel bepaalde) voedingspatronen.

Behaald resultaat

Alle communicatiedragers rond voeding werden geactualiseerd. In overleg met het Vlaams Insti-

tuut voor Gezondheids promotie werd de actieve voedingsdriehoek verfijnd naar de doelgroep van Kind en Gezin toe.

- KERNTHEMA OPVOEDING EN ONTWIKKELING

- Uitwerken van het luik opvoeding en ontwikkeling voor de website van Kind en Gezin

Doelstelling

Ouders en aanstaande ouders krijgen via de website van Kind en Gezin informatie over de belangrijke thema's rond opvoeding en ontwikkeling van het jonge kind.

Korte omschrijving

In 2005 werden de thema's op de website rond opvoeding en ontwikkeling volledig herwerkt. De teksten zijn opgesteld volgens een vaste structuur. Eerst wordt telkens een algemene omschrijving van het thema gegeven. Vervolgens komt er een deel over de manier waarop je als ouder kan omgaan met bijvoorbeeld de koppigheid van je kind. Een derde deel heeft als titel 'Wat als het te veel wordt?' In een vierde deel ten slotte wordt verdere informatie gegeven aan ouders, onder andere een verwijzing naar het spreekuur opvoedingsondersteuning. Opvoeding als wisselwerking tussen ouders, kind en omgeving is het basisprincipe waarrond de teksten opgebouwd zijn.

Behaald resultaat

Afhankelijk van de vastgestelde tekorten zijn aanpassingen en/of verbeteringen aan de website gemaakt.

- Implementatie decreet rechtspositie (DRP) van de minderjarige

Doelstelling

Het decreet Rechtspositie van de minderjarige wil de rechten van de minderjarige implementeren in zes sectoren van de integrale jeugdhulp, waaronder Kind en Gezin.

Korte omschrijving

Het decreet Rechtspositie van de minderjarige voorziet in een eigen statuut voor de minderjarige in de jeugdhulp. Met dat statuut en de daaraan verbonden rechten moeten hulpverleners in de betrokken sectoren van integrale jeugdhulp

aan de slag.

De implementatie van het DRP veronderstelt een voortdurend proces van reflectie over het eigen handelen van hulpverleners en voorzieningen en van dialoog om ervaringen te delen en erover in discussie te treden. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende mogelijke acties per sector:

Preventieve zorg:

- briefing van regioteamleden, provinciale staf medewerkers, medische-kwaliteitscoördinatoren
- briefing consultatiebureau-artsen
- studiedag medisch dossier
- aanpassing afsprakennota persoonsgegevens
- bepalingen dossier
- uitwerking Mirage
- opleiding medewerkers
- verspreiding 'good practices'

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's):

- voorstelling van het decreet op forum
- intervisiegroepen rond de volgende thema's: recht op jeugdhulp, instemming minderjarige, dossier, zakgeld, participatie
- organisatie studiedag kindvolgsysteem in samenwerking met Team Beleidsondersteuning (BOT) Integrale Jeugdhulp, CKG Het Open Poortje, Expertisecentrum Ervarengericht Onderwijs (ECEGO) van de K.U.Leuven
- vorming medewerkers (opleiding BOT Integrale Jeugdhulp)
- uitwerken van procedures voor intake, dossier, instemming

Vertrouwenscentra kindermishandeling:

- voorstelling van het decreet in contactgroep
- grondig overleg over de toepassing van het decreet
- dossier: studie prof. Johan Put, in samenwerking met Geestelijke Gezondheidszorg en BOT Integrale Jeugdhulp
- intervisiegroep rond de volgende thema's: recht op jeugdhulp, dossier, instemming minderjarige, informeren minderjarige en ouders
- opleiding medewerkers (opleiding BOT Integrale Jeugdhulp)
- uitwerken van procedures voor intake, dossier, instemming

Inloopteams

- voorstelling van het decreet
- regels dossier

- uitwerken van de regelgeving
- intervisiegroepen rond verschillende thema's

Beoogd resultaat

- voorstelling van het decreet aan alle sectoren
- opstarten van intervisiegroepen bij de CKG's
- organisatie studiedag kindvolgsysteem voor de CKG's en de GOP's
- opvolging onderzoek door prof. Put i.v.m. dossier VK's
- eerste overleg met de VK's over de toepassing van het decreet
- briefing van de betrokkenen in de preventieve zorg
- aanpassing van de nota persoonsgegevens in de preventieve zorg

Behaald resultaat

Alle beoogde resultaten in 2007 werden behaald. Daarnaast werd voorbereidend overleg georganiseerd voor de verdere ondersteuning van geïnteresseerde voorzieningen in de Integrale Jeugdhulp omtrent het werken met het kindvolgsysteem in de CKG's en de GOP's.

- Modulering in het kader van integrale jeugdhulpverlening

Doelstelling

Betere intersectorale afstemming in de jeugdhulpverlening.

Korte omschrijving

In 2006 is Kind en Gezin, met het oog op een betere intersectorale afstemming in het kader van de integrale jeugdhulpverlening, ingestapt in het proces van modulering. Elke voorziening moet haar opdrachten in de vorm van modules beschrijven.

Hoewel Kind en Gezin een preventieve opdracht heeft, speelt ons agentschap toch ook een rol in de jeugdhulpverlening, vooral via de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg en de vertrouwenscentra kindermishandeling. De preventieve zorg en de inloopteams spelen slechts een beperkte rol in de integrale jeugdhulpverlening via de functie 'onthaal', waar ook potentiële cliënten voor hulpverlening terecht kunnen. Ook dit laatstgenoemde aanbod wordt in de vorm van modules beschreven.

Beoogd resultaat

Alle door de integrale jeugdhulpverlening gevatte sectoren binnen Kind en Gezin (namelijk de preventieve zorg, de inloopteams, de CKG's, de gezinsondersteunende pleegzorg en de vertrouwenscentra kindermishandeling) worden gemoduleerd.

Behaald resultaat

Alle door de integrale jeugdhulpverlening gevatte sectoren binnen Kind en Gezin (namelijk de preventieve zorg, de inloopteams, de CKG's, de gezinsondersteunende pleegzorg en de vertrouwenscentra kindermishandeling) werden gemoduleerd.

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

- Regionaal project 'Opvoeden is leuk!' PA Oost-Vlaanderen, regio Deinze

Doelstelling

Een positieve interactie tussen ouder en kind bewerkstelligen.

Korte omschrijving

Dit project bestaat uit drie deelprojecten: De pedagogische aandachtspunten die worden aangeboden tijdens huisbezoeken en consulten kunnen worden beschouwd als een toepassing van de basismodule 'Informereren inzake ontwikkeling en opvoeding'. Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een plusmodule op het vlak van opvoeding en ontwikkeling.

De praatavonden voor ouders van peuters.

De groepswerking voor zelfstandige onthaalouders.

Beoogd resultaat

Er worden 1 praatavond voor onthaalouders en 11 peuterpraatavonden voor ouders van peuters gerealiseerd.

Behaald resultaat

118 ouders van 73 kinderen waren aanwezig tijdens 11 sessies bij de peuterpraatavonden.

Bij de groepswerking voor zelfstandige onthaalouders vond er 1 sessie plaats met 20 aanwezigen.

TAALONTWIKKELING EN LEESSTIMULERING

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

- Regionaal project 'Bibliotheekproject Hoppa!'

PA Oost-Vlaanderen, regio Wetteren

Doelstelling

Men wil enerzijds zo veel mogelijk kinderen van jongs af in contact brengen met boekjes, muziek, voorlezen, vertellen, ... Anderzijds wil men ook iedereen die met jonge kinderen bezig is deze collectie tonen en aanbieden, ideeën en informatie geven over voorlezen, boekentips meegeven, ...

Korte omschrijving

Alle baby's vanaf vier maanden die voor de eerste keer op een consultatiebureau in Wetteren aangemeld worden, krijgen een babyboekje cadeau. Dit boekje zit in een zakje, samen met de Hoppa!-folder. Het wordt door de vrijwilligers in de consultatiebureaus overhandigd aan de ouder van de baby. Deze boekjes worden wel aangekocht door de bibliotheek. Regelmatig vermelden ouders bij de inschrijving dat ze een pakket kregen bij Kind en Gezin. In de toekomst kan er een kleine enquête rond het gebruik worden gehouden bij de ouders op het consultatiebureau.

Beoogd resultaat

Ouders zijn gesensibiliseerd om vroeg voor te lezen, te vertellen aan de hand van boekjes, ...

Behaald resultaat

Voor cijfergegevens is het nog te vroeg. Dit project werd samen met het gemeentebestuur opgezet en de verantwoordelijke van de betrokken dienst is weg. De boekjes werden verder bezorgd aan het consultatiebureau.

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

- Het betrekken van de vader in de dienstverlening van Kind en Gezin

PA Oost-Vlaanderen

Doelstelling

Het betrekken van de vaders in de dienstverlening van Kind en Gezin, zodat ze zich aangesproken en gerespecteerd voelen in hun vaderrol.

Korte omschrijving

We willen de vader betrekken bij de zorg voor zijn kind(eren), zowel door het ontwikkelen van zijn bekwaamheid als door het accentueren van het belang van zijn rol als steunpunt voor de moeder.

We willen dit doen op drie manieren:

- de vaders in de regio Eeklo bevragen;
- het didactisch materiaal in de regio Aalst screenen;
- alle regioteamleden sensibiliseren via de PAMAP.

Beoogd resultaat

Er loopt een nieuw aanvullend onderzoek door 2 studenten in 2 nieuwe regio's, voortbouwend op de resultaten van 2006: op een participatieve manier aftoetsen of de huidige werking van Kind en Gezin en het materiaal voldoen aan de behoeften van de papa's.

Behaald resultaat

De info voor de PAMAP werd verder aan de regio's bezorgd, maar door de veelheid aan informatie konden de regioteamleden er geen tijd aan besteden.

- Opvolgen van ontwikkeling en ontwikkelingsstoornissen via het Van Wiechenschema

Doelstelling

Het opvolgen van de ontwikkeling van het jonge kind en het vroegtijdig opsporen en/of doorverwijzen van ontwikkelingsproblemen of ontwikkelingsstoornissen.

Korte omschrijving

Het Van Wiechenonderzoek volgt op een gestandaardiseerde en systematische manier de ontwikkeling van kinderen tussen 0 en 4 jaar op. Het heeft enerzijds tot doel de ouders te betrekken en te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun kind, dit door eenvoudige stimulatietips en/of door opvoedingsondersteuning. Anderzijds beoogt het Van Wiechenonderzoek het vroegtijdig opsporen en doorverwijzen van ontwikkelingsproblemen of ontwikkelingsstoornissen bij het jonge kind.

Het Van Wiechenschema, dat voor dit gestandaardiseerde ontwikkelingsonderzoek gebruikt wordt, brengt op vaste leeftijdsmomenten de 5

ontwikkelingsdomeinen in kaart: fijne motoriek, grove motoriek, communicatie, adaptatie en persoonlijkheid, en sociaal gedrag.

Het Van Wiechenonderzoek verschaft een referentiekader en moet altijd geïnterpreteerd worden in samenhang met het klinisch onderzoek en de opvolging van de groei. Ook de informatie die wordt verkregen van de regioteamleden die een aantal vaardigheden van het kind en de interactie tussen kind en ouders hebben geobserveerd, moet altijd mee in beschouwing worden genomen.

Beoogd resultaat

Kind en Gezin verbetert de correcte uitvoering van het Van Wiechenonderzoek door het organiseren van intervisies, regionaal geleid door een Van Wiechen-instructor. Deze intervisiemomenten maken deel uit van algemene intervisies betreffende het consultatiebureau-voeren voor artsen. Alle artsen zullen daarenboven bevestigd worden door middel van een enquête naar het gebruik van het Van Wiechenonderzoek en de behoefte aan opleiding en opleidingsvormen.

Kind en Gezin exploreert samenwerkingsverbanden met centra voor ontwikkelingsstoornissen met het oog op een meer gerichte doorverwijzing.

Alle regioverpleegkundigen voeren op een correcte manier op bepaalde contactmomenten het Van Wiechenonderzoek uit.

Regioverpleegkundigen worden opgeleid voor de uitvoering van het Van Wiechenonderzoek op 9, 18 en 30 maanden.

Van Wiechen-verantwoordelijken worden opgeleid en er wordt intervisie georganiseerd.

Er worden intervisies georganiseerd betreffende de samenwerking regioverpleegkundigen-artsen.

Behaald resultaat

Er zijn geen intervisies georganiseerd.

Er hebben verschillende vergaderingen plaatsgevonden met de Van Wiechen-instructoren in verband met het organiseren van intervisies en een verdere aanpak voor het verbeteren van de uitvoering van het Van Wiechenonderzoek.

Er heeft geen exploratie van samenwerkingsverbanden plaatsgevonden.

Er werd beslist dat het Van Wiechenonderzoek tot nader order verder uitgevoerd wordt door de consultatiebureau-artsen.

Het consultschema werd aangepast, waardoor de consulten samenvallen met de onderzoeksleeftijd in het Van Wiechenschema.

- KERNTHEMA GEZONDHEIDSRISICO'S EN VACCINATIE

• Vaccinatiebeleid: Vaccinnet

Doelstelling

Vaccinnet is een webgebaseerd bestelsysteem voor vaccins die gratis verstrekt worden door de Vlaamse overheid, bedoeld voor de artsen-vaccinatoren in het Vlaamse Gewest en het (tweetaalige) Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Daarnaast is Vaccinnet een vaccinatiedatabank die enerzijds de informatie moet aanleveren die nodig is voor de opvolging van het vaccinatiebeleid en anderzijds de vaccinatoren in staat moet stellen om via elektronische weg de vaccinatie-status te raadplegen van de zorggebruiker met wie ze in contact staan.

Korte omschrijving

Vaccinnet is ontstaan uit en gelinkt aan de vaccinatiedatabank van Kind en Gezin. Kinderartsen en huisartsen die vaccineren krijgen toegang tot Vaccinnet via internet en kunnen er hun bestelling plaatsen mits registratie van toegediende inenting. Een vaccinator kan via Vaccinnet nagaan of een persoon nog een bepaalde vaccinatie moet krijgen of al gekregen heeft, zodat nodeloze inenting kunnen worden vermeden.

Beoogd resultaat

Beter verloop van de vaccinleveringen aan de consultatiebureaus.

Behaald resultaat

De procedures voor de bestelling door en de levering aan de consultatiebureaus verlopen sneller.

• Preventie van infectieziekten

Doelstelling

Kind en Gezin streeft een gezonde leefomgeving na voor jonge kinderen van 0 tot 3 jaar.

Korte omschrijving

Kind en Gezin voert preventieve acties in verband met infectieziekten en draagt zo bij tot een verlaging van het aantal infectieziekten.

Beoogd resultaat

Alle opvangvoorzieningen beschikken over een gebundelde versie van de Infectieziekteklapper. Er wordt een sensibiliseringscampagne opgezet rond protere handen.

Behaald resultaat

Alle opvangvoorzieningen beschikken over een gebundelde versie van de Infectieziekteklapper. De Infectieziekteklapper is elektronisch beschikbaar op de website. Er werd geen sensibiliseringscampagne opgezet rond protere handen.

● Gehoorscreening

Doelstelling

Het vroegtijdig opsporen en doorverwijzen van aangeboren gehoorafwijkingen.

Korte omschrijving

Kind en Gezin wil bij alle pasgeborenen een gehoortest uitvoeren om aangeboren gehoorafwijkingen zo snel mogelijk na de geboorte op te sporen.

Het vroegtijdig vaststellen en begeleiden van gehoorvermindering is noodzakelijk om de baby maximale ontwikkelingskansen te bieden. Dit is vooral belangrijk voor een goede spraak- en taalontwikkeling.

Kind en Gezin heeft een overeenkomst afgesloten met centra die gespecialiseerd zijn in gehoorproblemen, met het oog op een snelle doorverwijzing en opvolging.

Er wordt een nieuw toestel voor de gehoorscreening in de dienstverlening van Kind en Gezin geïmplementeerd om een foutloze registratie van de screeningsresultaten te verkrijgen.

Beoogd resultaat

De nieuwe toestellen zijn geïmplementeerd in alle regio's en de regioverpleegkundigen kunnen op een correcte manier de gehoortest uitvoeren. Evaluatie van de rapportering van de screeningscentra aan Kind en Gezin.

Behaald resultaat

De nieuwe toestellen zijn geïmplementeerd in alle regio's en de regioverpleegkundigen kunnen op een correcte manier de gehoortest uitvoeren. In elke provincie is er een intervisie georganiseerd met de Algo-verantwoordelijken, zodat zij de regioverpleegkundigen mee kunnen ondersteunen.

Er vond geen evaluatie plaats van de rapportering van de screeningscentra aan Kind en Gezin.

- Resultaten van het Vlaams onderzoek (2005) inzake postnatale langetermijnklachten (PNLK) vertalen binnen de dienstverlening van Kind en Gezin

Doelstelling

De focus van de professionele zorg binnen Kind en Gezin ligt voornamelijk op het kind en de begeleiding van de ouders in hun ouderrol. (Lichamelijke) klachten bij moeders vormen een miskend fenomeen. Ze beïnvloeden immers ook de relatie met het kind. Om aan deze behoefte tegemoet te komen, worden de resultaten van het onderzoek naar PNLK vertaald in het zorgaanbod van Kind en Gezin met als doel: Beide (aanstaande) ouders:

- (h)erkennen de meest voorkomende PNLK;
- weten hoe met de meest voorkomende PNLK kan worden omgegaan;
- weten hoe de meest voorkomende PNLK zo mogelijk kunnen worden voorkomen;
- weten op welke (professionele) hulp er een beroep kan worden gedaan voor PNLK;
- bespreken de ervaren PNLK.

Regioteamleden en CB-artsen:

- verwerven de nodige kennis inzake PNLK;
- informeren en stellen PNLK bespreekbaar t.a.v. ouders;
- kennen de criteria en de beschikbare kanalen voor doorverwijzing;
- verwijzen zo nodig door.

Korte omschrijving

Ter voorbereiding van deze actie werd er in 2005 in overleg met de onderzoekers gebrainstormd over de wijze waarop het preventieve zorgaanbod kan worden aangepast.

Eenzijds zal er worden onderzocht hoe regioteamleden signalen kunnen opvangen, PNLK be-

spreekbaar kunnen maken en kunnen bespreken met ouders. Anderzijds is het de bedoeling om ouders binnen de dienstverlening van Kind en Gezin te informeren over PNLK (bv. integratie in de info's Kind op Komst, postnatale consultaties en bestaande communicatiedragers) en zo nodig door te verwijzen.

De uitwerking van de dienstverlening gebeurt in overleg met de onderzoekers.

Beoogd resultaat

De actie wordt uitgewerkt in het kader van de vernieuwde dienstverlening.

Behaald resultaat

De concepttekst van de actie werd geschreven en goedgekeurd. Binnen het contactschema werd voorzien in ruimte voor dienstverlening met betrekking tot PNLK tijdens de contacten met cliënten op 4 maanden, 9 maanden en 15 maanden. Er werd gestart met het schrijven van het wetenschappelijk dossier. Bij updates van basisinformatie voor ouders werd de problematiek waar mogelijk al opgenomen.

- KERNTHEMA VERZORGING

→ PRAKTIJK IN HET WERKVELD

- Project 'NAT: Niets aan de Tand'
PA Oost-Vlaanderen, regio Gent

Doelstelling

De doelstelling van dit project is driedelig:

- Wetenschappelijk onderzoek: het in kaart brengen van cariës bij peuters in de Gentse regio's.
- Sensibilisering: intermediairen in de kinderopvangsector en Kind en Gezin informeren over zuigflescariës en hoe die te remediëren. Intermediairen in de buurtorganisaties inhoudelijk ondersteunen in verband met tandzorg. Ouders stimuleren tot het dagelijks poetsen van de tanden van hun kinderen. Ouders aanzetten tot tandartsbezoek met hun jonge kind (vanaf 2 jaar).
- Toegankelijkheid: door middel van een aantal structurele maatregelen de toegang tot de tandzorg vergroten.

Korte omschrijving

Kind en Gezin (regio Gent) breidt binnen zijn dienstverlening de focus verder uit tot de drie pijlers van de preventieve tandzorg, namelijk

gezonde voeding, tand- en mondhygiëne en het preventieve tandartsbezoek. Men doet dit aan de hand van een tandzorgprotocol, dat de consultmomenten op 7, 15 en 30 maanden inhoudelijk versterkt door systematisch over de preventieve tandzorg te informeren. Dit gebeurt tijdens het verpleegkundig consult bij alle kinderen.

Het laatste informatiemoment op 30 maanden vindt plaats als een leeftijdgebonden consult waarop men een gebitscontrole bij de kinderen wil aanbieden door tandartsen in opleiding. Hiervoor werkt men samen met de faculteit maatschappelijke tandheelkunde van de Universiteit Gent, waar studenten 2de proef bij ons hun klinische stage lopen. Dit tandzorgconsult kan voor de gezinnen een opstap betekenen naar het preventieve tandartsbezoek.

In de wachtruimte wordt door een vaste persoon per zitting een vragenlijst afgenomen van de ouders die peilt naar mondhygiëne, voedingsgewoonten en toegankelijkheid van de gezondheidszorg. Tijdens het verpleegkundig consult bespreekt het regioteamlid de aandachtspunten van tandzorg op de leeftijd van 30 maanden. Na het consult bij de arts voert de tandarts het klinisch mondonderzoek uit. Eerst zal hij of zij het gezin bevragen naar de gewoonten rond mondgezondheid en eventuele klachten of problemen. De onderzoeks fiche wordt ingevuld, er wordt uitleg gegeven over de gezondheidstoestand van de mond en er worden eventueel adviezen gegeven. Elk gezin krijgt een verslag van het onderzoek met indien nodig een verwijfsbrief voor de behandelend arts.

Beoogd resultaat

De ouders zijn beter geïnformeerd over het belang van gezonde voeding en preventie van tandcariës door goede tandzorg.

Behaald resultaat

Door de regioteamleden werd nog aandacht besteed aan de tandverzorging van de kinderen op de consultmomenten zoals beschreven in het protocol.

De cijfers zijn tot nu toe nog niet getrokken, maar dit zal nog gebeuren via Ikaros.

2.4 ACTIES ROND DIVERSITEIT IN DE KINDEROPVANG

- Kinderopvang toegankelijk voor kinderen met specifieke zorgbehoefte

Doelstelling

Het versterken van een toegankelijk opvangaanbod.

Korte omschrijving

Erkende en onder toezicht staande opvangvoorzieningen worden gestimuleerd om open te staan voor kinderen met een handicap of specifieke zorgbehoefte en kunnen daartoe een bijkomende financiële ondersteuning ontvangen.

In totaal zijn er 140 plaatsen in voorzieningen die een structureel inclusieaanbod uitbouwen en een aantal plaatsen vrijhouden voor kinderen met een handicap of specifieke zorgbehoefte. Daarnaast zijn er ook voorzieningen die in hun aanbod ingaan op individuele vragen naar specifieke zorg.

Beoogd resultaat

Kind en Gezin volgt het gebruik van opvang door kinderen met een specifieke zorgbehoefte op en ondersteunt het aanbod.

- Het Grote Kinderopvangboek

Doelstelling

Opvang en scholen informeren over en stimuleren tot kwaliteit.

Korte omschrijving

Kind en Gezin legde in 2005 de laatste hand aan een toegankelijk boek over kwaliteit voor kinderbegeleid(st)ers en onderwijs: Het Grote Kinderopvangboek.

Het boek bundelt alle actuele kennis over kwaliteitsvolle kinderopvang. Het telt zowat 200 bladzijden over de meest relevante onderwerpen: ouders, kinderen, gebouw, inrichting, voeding, gezondheid, veiligheid, kwaliteitszorg, samenwerking.

Het biedt ook een antwoord op vragen over specifieke situaties waarmee kinderbegeleid(st)ers geconfronteerd worden, zoals echtscheiding, nieuw samengestelde gezinnen, hiv en aids, inclusieve

en flexibele opvang, enz. Daarnaast zijn er talrijke verwijzingen voor wie zich verder in de materie wil verdiepen, meer bepaald naar vormingsorganisaties, websites, brochures, boeken en adressen.

Voor de redactie van het boek heeft Kind en Gezin niet alleen nauw samengewerkt met zijn partner, het expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang (VBJK), maar ook met het onderwijs en met enkele kinderopvanginitiatieven.

Beoogd resultaat

Het Grote Kinderopvangboek wordt gratis bezorgd aan starters met een attest of een erkenning.

Het boek wordt ook verkocht in de boekhandel.

Behaald resultaat

Het Grote Kinderopvangboek werd gratis bezorgd aan starters met een attest of een erkenning.

Specifieke acties

2.4.1 ACTIES ROND DE TOEGANKELIJKHEID VAN DE KINDEROPVANG

- Afstemmen van vraag naar en aanbod aan kinderopvang op gemeentelijk niveau: sensibilisering van het Lokaal Overleg Kinderopvang

Doelstelling

Het versterken van een toegankelijk opvangaanbod.

Korte omschrijving

Op het lokale niveau speelt het Lokaal Overleg Kinderopvang zijn rol. Het Lokaal Overleg Buitenschoolse Opvang werd uitgebreid naar een Lokaal Overleg Kinderopvang. Er groeien lokale initiatieven met bijzondere aandacht voor diversiteit en toegankelijkheid.

Beoogd resultaat

Lokaal-Overleggroepen zullen verder gesensibiliseerd worden om te werken rond het thema diversiteit, toegankelijkheid en inclusieve opvang. Het gebruik van de beeldfragmenten blijft hierin een belangrijk instrument.

Tegelijk wordt onderzocht hoe de film 'Childcare Stories' kan worden ingeschakeld en welke an-

dere methodieken gebruikt kunnen worden om de Lokaal-Overleggroepen te sensibiliseren voor de bovenvermelde thema's.

Er zal ook worden nagegaan of de beeldfragmenten ter beschikking kunnen worden gesteld via de website.

Behaald resultaat

De LOK-groepen werden in juni 2007 uitgenodigd om een advies te formuleren in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang. 119 gemeenten formuleerden een advies over occasionele opvang en debatteerden in deze context rond diversiteit en toegankelijkheid. Waar het relevant was, werd in de bespreking gebruikgemaakt van de beeldfragmenten.

Het besluit van de Vlaamse Regering houdende het lokaal beleid kinderopvang werd op 4 mei 2007 goedgekeurd. Dit besluit geeft lokale besturen de opdracht een lokaal beleid kinderopvang uit te tekenen binnen de contouren van het lokaal sociaal beleid. Ook in dit kader werd het thema diversiteit en toegankelijkheid aangekaart. In de loop van 2008 zal duidelijk worden hoeveel gemeenten beleidsopties nemen met als doel de toegankelijkheid en de diversiteit te bevorderen.

- Verankering van de expertise van de buurt- en nabijheidsdiensten en buurtgerichte kinderopvang (EQUAL)

Doelstelling

Het versterken en uitbreiden van een toegankelijk aanbod.

Korte omschrijving

Ontwikkeling van een inspirerend handboek over buurtgerichte kinderopvang en ontwikkeling van een strategie voor de disseminatie naar de hele kinderopvang.

Beoogd resultaat

De inspirerende handleiding voor buurtgerichte kinderopvang zal afgerond worden. De strategie 2007-2008 voor de disseminatie naar de hele kinderopvangsector zal ontwikkeld zijn en de eerste acties zullen worden uitgevoerd.

Behaald resultaat

In samenwerking met de EQUAL-partners werd

een inspirerend handboek over buurtgerichte kinderopvang ontwikkeld. Dit handboek belicht het ouder-, kind-, buurt- en personeelsbeleid in een buurtgerichte kinderopvang en bevat vele getuigenissen en good practices. Dit handboek werd eind 2007 voorgelegd en uitgetest door verantwoordelijken van opvangvoorzieningen tijdens provinciale focusgroepen. Het handboek werd ook voorgelegd aan APGA, het Antwerps Platform Generatiearmoede.

Eind 2007 ging de voorbereiding van start van de EQUAL-slotconferentie in april 2008, waarop het handboek wordt voorgesteld aan de kinderopvangsector.

- **Toegankelijkheid kinderopvang**
PA Vlaams-Brabant, regio Tienen en Vilvoorde

Doelstelling

Het verbeteren van de toegankelijkheid van de kinderopvang door enerzijds de toeleiding te structureren en te linken aan netwerkvorming en anderzijds samenwerkingsverbanden te initiëren op lokaal niveau.

Korte omschrijving

Men wil heel concreet opvang realiseren voor de doelgroep 'voor wie het vanwege sociale en/of pedagogische motieven wenselijk is dat zij gedurende de dag opvang en begeleiding krijgen buiten het gezin', zoals vermeld staat in het besluit van de Vlaamse Regering houdende de erkenning en subsidiëring van KDV's en DOV's (art. 3, 2°b).

Alle opvanginitiatieven van Tienen en Vilvoorde en alle (preventieve en zelfs curatieve) dienstverlenende (hulpverlenende) organisaties uit de regio zijn hierbij betrokken. Op geregelde tijdstippen worden de lokale werkgroepen samengeroepen. Men wil de krachten bundelen om plaatsing te vermijden door de kinderen in te schrijven in de kinderopvang.

Duidelijke afspraken en inzicht in de rol van elke voorziening vergemakkelijken de samenwerking, verbeteren de communicatie en maken daadwerkelijke toeleiding mogelijk. Toeleiding naar de opvang wordt niet gezien als eindpunt. Daar waar nodig worden andere samenwerkingen gestart om er zo veel mogelijk voor te zorgen dat de opvang op een langdurige basis kan worden voortgezet. Zo wordt het preventieve belang van

kinderopvang aangewend om een zorgelijke moeder-kindbinding te begeleiden.

In 2007 werd de lokale werking met de projectgroepen in Tienen en Vilvoorde beëindigd. Voor 2008 staan alleen nog gepland: de evaluatie met de projectgroep en het opmaken van een eindrapport.

Beoogd resultaat

In 2007 zal het project worden afgerond.

We hebben het volgende gepland:

- ouderpraatgroepen, georganiseerd door enkele organisaties met specifieke expertise hieromtrent;
- een vormingsmoment voor de deelnemers, georganiseerd per deelnemende stad;
- een eindrapport met een evaluatie van het project en een aantal aanbevelingen;
- een gezamenlijk afsluitmoment met voorstelling van het eindrapport en van de resultaten van de ouderpraatgroepen aan de deelnemers.

Behaald resultaat

In samenwerking met enkele organisaties met specifieke expertise hieromtrent (CAW, ...) werden ouderpraatgroepen rond kinderopvang georganiseerd. Er werd gepolst naar de knelpunten. De in 2006 ontwikkelde leidraad werd hun voorgelegd en werd bijgeschaafd.

Er werden drie vormingsmomenten georganiseerd rond de toegankelijkheid van de kinderopvang voor begeleid(st)ers in de kinderopvang en onthaalouders:

Vilvoorde: vorming verzorgd door Opvoedingswinkel Brussel in CC Bolwerk.

Tienen: twee vormingsavonden verzorgd door vzw Lampeke uit Leuven.

Dit jaar viel ook de beslissing om de lokale projectgroepen in Tienen en Vilvoorde stop te zetten.

- Sociale functie van kinderopvang integreren in opleidingen / bijscholingen kindverzorg

Doelstelling

Respect voor diversiteit en kinderrechten opnemen als basiscompetenties in de opleidingen kinderopvang.

Korte omschrijving

Beeldvorming rond kinderopvang in opleidingen

in kaart brengen en beïnvloeden: kinderopvang is een plaats voor alle kinderen en hun gezinnen.

Beoogd resultaat

In 2007 zal een opleidingsmodule voor 'sleutelfiguren' van Centra voor Kinderopvang (CKO's) ontwikkeld worden.

Behaald resultaat

Er werd een opleiding Sociale functie van kinderopvang ontwikkeld die bestaat uit 3 sessies.

Alle verantwoordelijken / leidinggevendenden van kinderopvangvoorzieningen die deel uitmaken van de proefprojecten Centra voor Kinderopvang (CKO's) werden hierop uitgenodigd. De sessies vonden plaats in het najaar van 2007 en bereikten 336 mensen.

2.4.2 ACTIES ROND DE EFFECTIVITEIT VAN DE KINDEROPVANG

- Vernieuwing in de kinderopvang: Kind en Gezin hertekent de organisatiestructuur van de kinderopvang in functie van een sterkere lokale samenwerking (CKO), van eenduidige kwaliteitsvoorwaarden voor de hele opvangsector en een gelijkwaardige realisatie van de 3 maatschappelijke functies van kinderopvang

Doelstelling

Het uitbouwen van één doorzichtig opvangsysteem, zowel qua organisatie als qua kwaliteit, dat toegankelijk en betaalbaar is en waar de drie functies van kinderopvang evenredig aan bod komen in structureel samenwerkende opvangvoorzieningen, die hun aanbod afstemmen op de lokale opvangvragen.

Korte omschrijving

Kind en Gezin hertekent de organisatiestructuur van de kinderopvang met het oog op een sterkere lokale samenwerking (CKO), eenduidige kwaliteitsvoorwaarden voor de hele opvangsector en een gelijkwaardige realisatie van de 3 maatschappelijke functies van kinderopvang.

Een themawerkgroep rond het versterken van de sociale functie van kinderopvang en de toegankelijkheid zal de proefprojecten ondersteunen bij

het ontwikkelen van een geïntegreerd opnamebeleid dat tegemoetkomt aan een variëteit van opvangbehoeften van ouders.

Beoogd resultaat

16 proefprojecten CKO zullen uit de kandidaturen worden geselecteerd door een jury waarin ook 2 vertegenwoordigers van de gebruikers zitting hebben (de Gezinsbond en een vereniging waar armen het woord nemen).

3 projectbegeleiders zullen aangesteld worden om de proefprojecten te begeleiden en te ondersteunen. Deze projectbegeleiders zullen worden ondergedompeld in de sociale functie van kinderopvang en de toegankelijkheid in samenwerking met het VBJK.

De themawerkgroep zal de proefprojecten en de projectbegeleiders ondersteunen bij de uitwerking van hun sociaal-pedagogisch project en bij het ontwikkelen van een toegankelijk opnamebeleid binnen structureel samenwerkende initiatieven.

Behaald resultaat

16 proefprojecten CKO werden uit de kandidaturen geselecteerd door een jury, waarin een vertegenwoordiger van een vereniging waar armen het woord nemen.

3 projectbegeleiders werden door Kind en Gezin aangesteld om de proefprojecten te begeleiden en te ondersteunen. Deze projectbegeleiders werden ondergedompeld in de sociale functie van kinderopvang en de toegankelijkheid in samenwerking met het VBJK.

De proefprojecten werden ondersteund bij de uitwerking van hun sociaal-pedagogisch project en bij het ontwikkelen van een toegankelijk opnamebeleid binnen structureel samenwerkende initiatieven.

- Inclusieve opvang

Doelstelling

Een grotere toegankelijkheid van de kinderopvang voor kinderen met specifieke zorgbehoefte via het sensibiliseren en informeren van toeleiders naar kinderopvang en opvangvoorzieningen.

Korte omschrijving

Om de toegankelijkheid voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte te verbeteren, plant de werkgroep Inclusie:

-een administratieve vereenvoudiging van de aanvraag voor een vergoeding voor inclusieve

opvang;

- het sensibiliseren en inhoudelijk ondersteunen van opvanginitiatieven.

Beoogd resultaat

- Het sensibiliseren van opvangvoorzieningen via studiedagen ouderbeleid en het ontwikkelen en verspreiden van een handleiding voor leidinggevenden over inclusie in de kinderopvang.

- Het voorbereiden van een studiedag in 2008 voor voorzieningen die al inclusieve opvang aanbieden.

- Het informeren van toeleiders naar de kinderopvang.

- Het onderzoeken van de mogelijkheden tot administratieve vereenvoudiging.

Behaald resultaat

Geen resultaat. De actie werd verschoven naar 2008.

- Uitbouw van het aanbod aan occasionele kinderopvang

Doelstelling en korte omschrijving

Ter uitvoering van een betere uitbouw van een flexibel en occasioneel aanbod, maakte de Vlaamse Regering 18 miljoen euro vrij.

Een Actieplan flexibele en occasionele opvang werd ontwikkeld. Dit plan heeft o.a. tot doel de opvang toegankelijker te maken voor gezinnen in armoede, allochtonen, werkzoekenden en andere kwetsbare gezinnen.

Beoogd resultaat

In 2007 wordt gestart met de implementatie van het Actieplan flexibele en occasionele opvang.

Behaald resultaat

In 2007 werd de regelgeving ontwikkeld die noodzakelijk was om het Actieplan te implementeren. In het najaar 2007 werden de eerste voorzieningen waar occasionele opvang een belangrijke rol krijgt, goedgekeurd (lokale diensten buurtgerichte kinderopvang, occasionele opvangplaatsen en gemandateerde voorzieningen).

- Sensibilisering van de opvangvoorzieningen en partnerschap met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK)

Doelstelling

Het versterken van een toegankelijk opvangaanbod.

Korte omschrijving

Een van de belangrijkste opdrachten van het VBJK in het kader van het partnerschap met Kind en Gezin bestaat erin om op een wetenschappelijk onderbouwde manier projecten op te zetten en didactisch materiaal aan te leveren in verband met diversiteit in de opvoeding.

Beoogd resultaat

De dvd *Childcare Stories* zal ruim verspreid worden naar een geïnteresseerd publiek. In het kader van kinderopvang en inburgering zal het VBJK een handleiding voor leidinggevenden in de kinderopvang ontwikkelen en verspreiden op een studiedag. Deze handleiding geeft hen een draaiboek voor een betere afstemming tussen kinderopvang en organisaties die betrokken zijn bij het inburgeringsproces.

Behaald resultaat

De dvd *Childcare Stories* werd verspreid naar een geïnteresseerd publiek. In het kader van kinderopvang en inburgering ontwikkelde het VBJK een handleiding voor leidinggevenden in de kinderopvang. Deze handleiding werd verspreid op een studiedag.

- Medische preventie in de kinderopvang

Doelstelling

De veiligheid van de kinderopvang optimaliseren door middel van het versterken van de medisch-preventieve begeleiding.

Korte omschrijving

De Raad van Bestuur van Kind en Gezin keurde de vernieuwde aanpak van veiligheid en medische preventie in de kinderopvang goed. Dit concept heeft tot doel de medisch-preventieve begeleiding van alle kinderen in alle opvangvormen te versterken. De acties zijn gericht op: voedselveiligheid, preventie van ongevallen en incidenten, een correcte aanpak bij infectieziekten, algemene

hygiëne en preventie van wiegendood.

Om aan alle kinderen een evenwaardig preventief aanbod te doen, worden de medische zittingen in de kinderdagverblijven afgebouwd. De kinderen worden toegeleid naar het medisch-preventieve aanbod van Kind en Gezin of naar een privé-arts.

Beoogd resultaat

In 2007 werd het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor begeleid(st)ers van 0- tot 3-jarigen voortgezet en afgerond. Bij de sensibilisering wordt de klemtoon gelegd op het bereik van zelfstandige en aangesloten onthaalouders, omdat deze doelgroep momenteel het moeilijkst te bereiken blijkt.

Tevens wordt een gelijkaardig project voor onthaalouders en begeleid(st)ers die kinderen van 2,5 tot 12 jaar opvangen op touw gezet. De minister heeft daartoe op 12 februari 2007 een ministerieel besluit ondertekend. Het project zal lopen tot eind 2009.

Behaald resultaat

- Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor begeleid(st)ers van 0- tot 3-jarigen werd voortgezet en afgerond. Een evaluatie is gepland.
- Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor begeleid(st)ers van 3- tot 12-jarigen werd opgestart.
- De werkgroep Veilig slapen werd samengesteld en ging van start. Er werd een actieplan uitgewerkt om het veilig slapen in de kinderopvang opnieuw onder de aandacht te brengen:
  - herschrijven van het wetenschappelijk dossier;
  - praktische brochure voor de kinderopvang;
  - vormingspakket;
  - registratie van de slaapsituatie in de kinderopvang;
  - aanpassing van de regelgeving;
  - onderzoeken van de mogelijkheden tot financiële ondersteuning voor veilig bed en veilig bedmateriaal.

2.4.3 ACTIES ROND DE PARTICIPATIE IN DE KINDEROPVANG

- Ondersteunen van opvang-initiatieven met materiaal voor zelfevaluatie en analyse van nulmeting van welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang - ZiKo (Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van Kinderen in de opvang)

Doelstelling

Het versterken van de participatie van gebruikers van kinderopvang en het versterken van de educatieve functie van kinderopvang.

Korte omschrijving

ZiKo is een instrument waarmee het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang kan worden gemeten.

Beoogd resultaat

Er is een verlenging van het partnerschap met ECEGO gepland met 2 werkingsjaren, waarbij de volgende acties gepland zijn:

- Ervoor zorgen dat sectoren die in het kader van het ZiKo-I-project nauwelijks of onvoldoende zijn bereikt, het zelfevaluatie-instrument alsnog leren kennen door een reeks van doelgerichte initiatieven.
- Ervoor zorgen dat de voorzieningen die met ZiKo vertrouwd zijn gemaakt, het instrument systematisch blijven inzetten als onderdeel van hun kwaliteitszorgsysteem.
- Via flankerend onderzoek, het gegevensbestand over de kwaliteitsindicatoren up-to-date houden, de knowhow met betrekking tot de beslissende aanpakfactoren verdiepen en de schalen upgraden door integratie van gegevens uit 'excellent practice'.

Behaald resultaat

In juni 2007 besliste de Vlaamse Regering om het project met 2 jaar te verlengen. In juli 2007 werd een overeenkomst opgemaakt met een planning, te spreiden over 2 werkingsjaren.

In het najaar van 2007 werden de trainingen voor de zelfstandige sector (mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven) opgestart.

ECEGO ontwikkelde in 2007 nieuw materiaal, aangepast aan de gezinsopvang. Dit materiaal zal in het voorjaar van 2008 afgewerkt worden.

3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Kinderopvang

In de kinderopvang kan als belangrijkste punt in 2007 de start van de proefprojecten Centra voor Kinderopvang (CKO's) in het kader van de vernieuwing van de kinderopvang beklemtoond worden. In de basistekst over de vernieuwing van de kinderopvang krijgt de sociale functie van kinderopvang een evenwaardige plaats naast de economische en de educatieve functie. Dit vormt het fundament voor de toekomstige versterking van het toegankelijke opvangaanbod als antwoord op lokale noden en behoeften.

In mei 2007 gingen 16 proefprojecten CKO van start. Deze proefprojecten werken samen een sociaal-pedagogisch project uit en ontwikkelen een toegankelijk opnamebeleid binnen structureel samenwerkende kinderopvanginitiatieven. Drie projectbegeleiders van Kind en Gezin ondersteunen en begeleiden de proefprojecten. Daarnaast werden alle verantwoordelijken van kinderopvangvoorzieningen die deel uitmaken van de proefprojecten CKO uitgenodigd op de opleiding 'Sociale functie van kinderopvang'.

In 2007 werd het experiment 'buurt- en nabijheidsdiensten' (BND's) positief geëvalueerd. Over het algemeen realiseren de BND-projecten een laagdrempelige en kwaliteitsvolle kinderopvang, waarbij ze erin slagen hun doelgroep te bereiken. Er werd geïnvesteerd in het vorm geven van het ouder-, kind-, buurt- en personeelsbeleid.

2007 was ook het jaar waarin het Actieplan flexibele en occasionele kinderopvang werd geïmplementeerd. In het najaar van 2007 werden de eerste voorzieningen waar occasionele opvang een belangrijke rol krijgt, goedgekeurd. Het gaat om de lokale diensten buurtgerichte kinderopvang, de gemandateerde voorzieningen en de occasionele opvangplaatsen in erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Op het vlak van de kinderrechten zijn de begeleidingstrajecten om te leren werken met het Zelfevaluatie-instrument voor het meten van het welbevinden en de betrokkenheid van Kinderen in de opvang (ZiKo) van cruciaal belang. In juni 2007 besliste de Vlaamse Regering om het project met 2 jaar te verlengen. In 2007 werden de trai-

ningen voor de zelfstandige sector (mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven) opgestart en ontwikkelde ECEGO nieuw materiaal dat aangepast is aan de gezinsopvang.

Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor begeleid(st)ers van 0- tot 3-jarigen werd in 2007 voortgezet en afgerond. Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor begeleid(st)ers van 3- tot 12-jarigen werd in 2007 opgestart.

Daarnaast werd in 2007 een actieplan uitgewerkt om het 'veilig slapen' in de kinderopvang opnieuw onder de aandacht te brengen.

HR

Binnen het domein HRM stond de doelstelling centraal om het reguliere beleid en de procedures van HRM zo aan te passen dat er systematisch rekening wordt gehouden met mogelijke verschillen tussen de personeelsleden, dat er bij aanwerving oog is voor diversiteit, dat omgaan met diversiteit kan worden opgevolgd, dat vraagstukken rond diversiteit een passend antwoord krijgen. Concreet ging het in 2007 om de volgende instrumenten en/of methodieken:

- Vacatures werden systematisch bekendgemaakt via organisaties die allochtonen bereiken, het standaardvacaturebericht verwijst naar diversiteit, in het standaard-cv wordt er rekening mee gehouden.

- Bij selectie van nieuwe medewerkers wordt de competentie 'betrouwbaarheid, respect voor diversiteit' mee in rekening gebracht.

- Bij de start van een nieuwe medewerker wordt er een introductietraject gevolgd waarin mede wordt gefocust op het omgaan met diversiteit.

- Bij de opmaak van de functieprofielen komt de waarde 'respect voor diversiteit' aan bod. Zo kan deze competentie opgevolgd worden tijdens de plannings- en evaluatiegesprekken.

- Er werd een gedragscode opgemaakt met betrekking tot neutraliteit en diversiteit. Wanneer er vragen opduiken, kunnen leidinggevenden hiernaar teruggrijpen.

- Er werd een instrument ontwikkeld voor het voeren van een exitgesprek, zodat eventueel kan worden achterhaald waarom een medewerker de instelling wil verlaten.

Preventieve gezinsondersteuning

Binnen het domein Preventieve Gezinsondersteuning deden zich in 2007 een aantal cruciale ontwikkelingen voor. In het algemeen kunnen we stellen dat op heel wat domeinen aansluitend bij de activiteiten in het werkveld explicietere beleidsmatige krachtlijnen ontwikkeld werden. Er is werk gemaakt van de disseminatie van de visie op het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

De inloopteams werkten aan een inhoudelijke verfijning van hun opdrachten en taken. Er werd vooral stilgestaan bij de inhoudelijke concrete betekenis van de verschillende functies van een inloopteam en hun onderlinge samenhang. Ook werd werk gemaakt van een verfijnde functieomschrijving van de gezinsondersteuner. De onduidelijkheid omtrent diens taken en de rolverwarring die daardoor vroeger in de teams bestond, wordt door het centraal stellen van het verbindend werken in principe opgeheven. De implementatie van deze verfijnde functieomschrijving in de regioteams heeft een aanvang genomen en stelt - met soms uitdagende consequenties! - ieders aandeel in de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen scherp. Competentieontwikkeling blijft in dat opzicht cruciaal. De opleidingsinspanningen die in dit kader opgenomen zijn voor en door regioteamverantwoordelijken en doelgroepenconsulenten moeten de ondersteuning van gezinsondersteuners en regioverpleegkundigen spankracht geven.

De veldwerkers werken trouwens via functiespecifieke opleidingen of bijscholing voort aan de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes in het ondersteunen van de doelgroep. Wat de kinderrechten betreft is er werk gemaakt van de implementatie van het decreet Rechtspositie van de minderjarige binnen verschillende sectoren van de Preventieve Gezinsondersteuning (de eigen dienstverlening, de inloopteams, de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning) en binnen de vertrouwenscentra kindermishandeling. In de sector van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning werd de positie van het kind ondersteund door de verkenning van een kindvolgsysteem als participatief instrument.

en Gezin almaar doelmatiger gebeurt. De werkwijze waarbij planning en rapportage in hun onderling verband bevroegd worden, vanuit een omschrijving van de doelstelling en met toetsing aan het behaalde resultaat, rendeert in die zin. Toch blijft er nog een weg te gaan om de doelgerichtheid scherper, transparanter en coherenter te stellen door formulering van 'SMART'ere (specifiekere, meer meetbare, aantoonbare en tijdgebonden) doelstellingen. De resultaatgerichtheid kan dan blijken door ook de resultaten 'SMARTer' te omschrijven.

In die zin dient de opdracht zich aan om - niet alleen in de sector van de Preventieve Gezinsondersteuning, maar ook voor Kinderopvang - de planning van nieuwe en lopende acties ook te situeren tegen de achtergrond van de realisatie van basisrechten van het gezin en de kinderrechten. Deze oefening moet worden opgepakt door het Diversiteits- en Kinderrechtenplatform en moet op een werkbare manier worden opgenomen in de planningscyclus voor volgend jaar. De concrete voorstellen hieromtrent zullen tijdig aan het Directiecomité voorgelegd worden.